

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Přípravenost školských zařízení na vznik mimořádné
události – útok aktivního střelce

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program: **OCHRANA OBYVATELSTVA**

Autor: Bc. Josef Macháček

Vedoucí práce: Ing. Lenka Brehovská, Ph.D.

České Budějovice 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem „*Připravenost školských zařízení na vznik mimořádné události – útok aktivního střelce*“ jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 10. srpna 2018

.....

Josef Macháček

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval vedoucí diplomové práce paní Ing. Lence Brehovské, Ph.D. za cenné rady a věnovaný čas. Dále bych rád poděkoval své rodině a kolegům ze zaměstnání za pochopení a podporu.

Přípravenost školských zařízení na mimořádnou událost – útok aktivního střelce

Abstrakt

Cílem této práce je co možná nejkomplexněji zpracovat problematiku zajištění připravenosti žáků, studentů, pedagogů i dalšího pedagogického či nepedagogického personálu na možnou hrozbu útoku aktivního útočnicka ve školách a školských zařízeních. K jeho dosažení bude využito osobní znalosti dané problematiky, zpracovaných kazuistik, doposud přijaté legislativy a metodické analýzy výsledků dotazníků k tématu.

Pozornost je zde věnována všem oblastem, které mohou mít vliv na chování osob, jež se v obdobných situacích ocitnou, přičemž primárním cílem je minimalizace počtu obětí takového útoku. Postupuji zde vzestupně oblastí prevence, která zahrnuje široké spektrum opatření, od pasivních, řešících otázky přístupu nepovolaných osob do škol, jejich autorizaci a identifikaci, přes vzdělávání pedagogického i nepedagogického personálu v oblasti schopnosti řešení nenadálých a mimořádných situací, až po osobní připravenost všech osob, pohybujících se ve školách, které mohou pozitivním způsobem ovlivnit situaci způsobenou činností aktivního útočnicka.

Uvedenou problematikou se osobně zabývám jak po celou svoji profesní dráhu v ozbrojených a bezpečnostních sborech České republiky, tak i z titulu nynější funkce vedoucího bezpečnostního manažera veřejné instituce. V současné době jsem osobně angažován v činnostech Magistrátu hlavního města Prahy, směřujících ke zvýšení informovanosti pedagogů i dalšího školského personálu o možnostech preventivně bezpečnostních opatření v oblasti způsobů řešení mimořádných situací, s primárním zaměřením na chování v případě konfliktu s účastí aktivního útočnicka. Mohu tak průběžně sledovat reakce pedagogů na přednášenou látku, využít jejich zpětnou vazbu k dalšímu zdokonalení procesu vzdělávání v této oblasti a v neposlední řadě také ovlivnit skladbu výukových materiálů.

Tato práce by měla být přínosná vědecké obci i odborné veřejnosti svojí komplexností a uceleností poznatků ke zpracovávanému tématu, shromážděných v jedné publikaci a může svým obsahem přispět při tvorbě dalších legislativních postupů vytvářených orgány státní správy.

Klíčová slova

Škola; policie; aktivní střelec; bezpečnost školských zařízení

Readiness of educational institutions for extraordinary event – attack of an active shooter.

Abstract

The aim of this work is to deal as fully as possible with the issue of ensuring the readiness of pupils, students, teachers and other pedagogical or non-pedagogical staff to pose a threat of attack by an active assailant in schools and school facilities. In order to achieve this, personal knowledge of the given issue, elaborated case studies, adopted legislation and methodological analysis of the questionnaires on the topic will be used.

Attention is paid to all areas that may affect the behavior of people who find themselves in similar situations where the primary objective is to minimize the number of victims of such an attack. I progress here from the field of prevention, which includes a wide range of measures, from passive, solving questions of unauthorized access to schools, their authorization and identification, through education of pedagogic and non-pedagogical personnel in the field of the ability to solve unexpected and extraordinary situations to the personal readiness of all persons, moving in schools that can positively affect the situation caused by the activity of the active invader.

I am personally involved in the issue in my entire career in the armed and security corps of the Czech Republic, as well as in my current position as the Chief Security Manager of a public institution. At present I am personally involved in the activities of the City of Prague, aiming at increasing the awareness of teachers and other school staff about the possibilities of preventive security measures in the field of emergency situations, with a primary focus on behavior in case of a conflict with the participation of an active striker. So I can continuously monitor the teachers' reactions to the lectured substance, use their feedback to further improve the education process in this area, and, last but not least, influence the composition of teaching materials.

This work should be beneficial to the scientific community and to the professional public by its complexity and consistency in the knowledge of the topic, collected in one publication, and can contribute to the creation of further legislative procedures created by state administration bodies.

Keywords

School, police, active shooter, security of school facilities

Obsah

Úvod.....	11
1 Teoretická část.....	13
1.1 Rozbor právního prostředí a právních dokumentů.....	13
1.1.1 Ústava České republiky	13
1.1.2 Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů	13
1.1.3 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	14
1.1.4 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů	14
1.1.5 Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon	14
1.1.6 Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.....	15
1.1.7 Usnesení vlády České republiky ze dne 27. července 2016 č. 711	15
1.1.8 Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020 zpracovaná Ministerstvem vnitra.....	16
1.1.9 Česká technická norma ČSN 73 4400 Prevence kriminality - řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení.....	17
1.1.10 Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti.....	18
1.2 Úloha státu jako garanta problematiky a dalších zainteresovaných subjektů ..	20
1.2.1 Ministerstvo vnitra – priority a návrhy opatření.....	20
1.2.2 Ostatní subjekty, zejména zřizovatelé škol a školských zařízení	21
1.3 Různé vnímání a definice cíle	22
1.3.1 Měkké cíle obecně	23
1.3.2 Školské zařízení jako měkký cíl	25
1.4 Srovnání zahraničních zkušeností a situace v ČR.....	28
1.4.1 Globální zkušenosti.....	28
1.4.2 Zkušenosti v České republice	30
1.5 Kategorie útoků podle obecně přijatých kritérií.....	31
1.6 Mimořádná událost - co lze očekávat, jak reagovat.....	35

1.6.1	Likvidace agresora	37
1.6.2	Aspekty nečekané situace	39
1.6.3	Útěk.....	39
1.6.4	Ukrytí	40
1.6.5	Obrana.....	41
1.7	Následná pomoc	42
1.8	Prevence jako snížení rizika nepřípravenosti školského zařízení	42
1.8.1	Prostorová a organizační opatření.....	42
1.8.2	Vnitřní předpisy, dokumentace školy	43
1.8.3	Prevence osobní	45
1.8.4	Prevence technická	46
2	Cíl práce a výzkumná otázka.....	48
2.1	Cíl práce	48
2.2	Výzkumná otázka.....	48
3	Operacionalizace pojmů	49
3.1	Pojmy	49
3.2	Omezení práce.....	52
4	Metodika.....	53
4.1	Přímé pozorování	53
4.2	Řízený strukturovaný rozhovor.....	53
4.3	Metodika postupu v rámci tohoto výzkumu.....	54
4.4	Schéma řízeného rozhovoru (formuláře) včetně otázek a jejich vyhodnocení:55	
4.5	Příklad dokumentace	57
4.6	Celkové vyhodnocení.....	57
4.7	Návrh opatření.....	58
5	Výsledky.....	59
5.1	Střední odborná škola a střední odborné učiliště, Praha Čakovice	60
5.2	Vyšší odborná škola ekonomických studií, Střední průmyslová škola potravinářských technologií a Střední škola přírodovědná a veterinární	66

5.3	Československá akademie obchodní Dr. Edvarda Beneše, střední odborná škola, Praha 2, Resslova 8	74
5.4	Gymnázium, Praha 5, Mezi Školami 2475	82
5.5	Střední škola – centrum přípravy technickohospodářské, Praha 9, Poděbradská 1.....	89
6	Diskuze	99
6.1	Komparace teoreticko-praktických základů.....	99
6.2	Diskuse výsledků	107
6.3	Shrnutí	111
7	Závěr.....	114
8	Seznam literatury	115
9	Seznam zkratk.....	121
10	Seznam tabulek a obrázků	122

Úvod

Zpracovávané téma s obsahem problematiky, týkající se fenoménu „*Připravenosti školských zařízení na vznik mimořádné události – útok aktivního střelce*“, je v podmínkách České republiky tématem relativně novým, neboť události popisovaného charakteru se dlouhou dobu naší zemi vyhýbaly a byli jsme o nich informováni pouze prostřednictvím zpráv převzatých ze zahraničních médií. Agrese ze strany aktivních útočníků ve školách byly doménou zejména Spojených států, několik případů se odehrálo také v zemích západní a severní Evropy, avšak v našich zeměpisných šířkách se tyto události jevily jako vzdálené, pro nás nereálné. Ukolébán tímto, jak se následně ukázalo, falešným pocitem bezpečí tak žádný ze zřizovatelů škol či dalších kompetentních orgánů v oblasti školství otázku bezpečnosti na školách mezi své priority rozhodně nezařazoval. Vražedný útok duševně nemocné ženy v roce 2014 ve žďárské škole proto znamenal procitnutí a uvědomění si skutečnosti, že i u nás k obdobným excesům může dojít.

Dalším aspektem potvrzujícím potřebu změny je současná politicko-bezpečnostní situace ve světě kolem nás, zejména pak medializace teroristických útoků z poslední doby, jejíž vývoj se začal nevšední měrou podepisovat na zájmu kompetentních orgánů o zvyšování bezpečnosti občanů České republiky. Je proto logické, že mezi zvláště ohrožené skupiny obyvatel byly zahrnuty osoby, které navštěvují školy a školská zařízení, jež se, jak je uvedeno výše, v minulosti staly opakovaným terčem ozbrojených útoků.

Jak jsem již uváděl, práce si dává za cíl vytvořit komplexní a ucelenou studii na téma útoku s účastí aktivního útočníka ve školách a školských zařízeních, počínaje rozbořem současné situace, následovaná prevencí a konče rozbořem možností eliminace útočníka jakýmikoliv, i improvizovanými, prostředky. Upozorňuji v ní na řadu doposud pro cílovou skupinu nepřilíš atraktivních, o to však důležitějších témat. Pokud řešíme problematiku útoku aktivního útočníka ve školském prostředí, musíme se věnovat také oblastem, které současný člověk vychovávaný v duchu humanismu velmi nerad rozebírá. Hovoříme zde o nutnosti agresora eliminovat, v krajním případě zabít, a zde si zejména pedagogové, jejichž primárním posláním je výchova dětí, odmítají možnost takového jednání vůbec připustit. Nemusíme však hovořit primárně o pedagogích, dnešní člověk, obklopený pohodlím a nemající potřebu bojovat o žádnou ze základních potřeb, boj jako takový z principu odmítá a věci tohoto typu ponechává na státěm zřizovaných

orgánech. Neuvědomuje si, že v případě takové mimořádné události, jakou útok aktivního útočníka nepochybně je, vyvstává před ním nutnost po určitý časový úsek přežít pouze s využitím vlastních sil, kdy je postaven před nevyhnutelnost volby vracející jej na úroveň bojovníka, tedy nutnosti zabít, nebo být sám zabit.

Chtěl bych ale také zdůraznit, že principiálně a logisticky špatně by bylo řešení bezpečnostních problémů školských zařízení omezit pouze na úrovni školských zařízení. Je nutno zdůrazňovat primární úlohu státu v oblasti zajištění bezpečnosti jeho obyvatel, a to i zejména na poli prevence při ochraně žáků a personálu škol před nebezpečím, které pro ně znamená agrese ze strany útočníka, ať je motivace útoku jakákoliv. Stát je zde proto, aby své občany, a zejména ty nejzranitelnější, tedy děti, chránil. Je třeba přijmout komplexní opatření na úrovni stát – zřizovatel školy – škola, na jejichž konci bude vzdělávací zařízení zaručovat bezpečnost pobytu pro všechny, kdo se v něm nacházejí. Zároveň však by se škola neměla stát pevností a neměla by být místem, které rozšiřuje svůj předmět činnosti o novou a zcela cizí oblast. Škola je místem vzdělávání a výchovy, nikoliv potenciálním bojovým polem. Jedná se úkol nelehký a jeho uskutečnění si vyžádá přijetí zodpovědnosti kompetentních orgánů a osob za důslednou aplikaci všech opatření do praxe.

V této práci tak nehodlám shromáždit pouze citace zdrojů, legislativu či kazuistiku, ale chci se také dotknout těchto, pro pedagogy i veřejnost citlivých témat.

1 Teoretická část

1.1 Rozbor právního prostředí a právních dokumentů

V České republice byla postupně zpracována řada materiálů, které na vysoké odborné úrovni řeší bezpečnost obyvatelstva. Níže uvedené materiály mají rozdílnou právní sílu a s tím i spojenou různou míru závaznosti a povinností, z nich vyplývajících. Spolu s tím existují i materiály adresně řešící bezpečnost ve školách a školských zařízeních.

1.1.1 Ústava České republiky

Ústavní zákon č.1/1993, Ústava ČR uvádí, že: „ČR je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana“. Tento právní předpis nejvyšší právní síly je pro dané téma relevantní z toho důvodu, že ideově podporuje vymahatelnost právních předpisů níže uvedených a explicitně stanovuje, že každé právo, vyplývající z příslušných právních předpisů je pod ochranou soudní moci a je soudně vymahatelné (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., 1993).

1.1.2 Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Je-li dle čl. 2 odst. 1 zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. To samozřejmě může mít vliv i na školská zařízení (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., 1998).

1.1.3 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vymezuje integrovaný záchranný systém (dále jen IZS), stanoví složky IZS a jejich působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (dále jen „krizové stavy“). Definuje pojem ochrana obyvatelstva jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku (Zákon č. 239/2000 Sb., 2000).

1.1.4 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

Stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností (Zákon č. 239/2000 Sb., 2000).

1.1.5 Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních. Stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství (zákon č. 561/2004 Sb.). Na téma bezpečnosti a ochrany zdraví ve školním prostředí se vztahují dvě ustanovení školského zákona: §29 Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a školských zařízeních a §164 ods.1 písm. h) - odpovědnost ředitele školy

za zajištění dohledu nad žáky. Znamená to, že „školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví (Zákon č. 561/2004 Sb., 2004).

Významný a rozhodující je pokyn, že ředitel školy vydává školní řád, ve kterém jsou upraveny „*podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí*“ (zákon č. 561/2004 Sb., 2004).

1.1.6 Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Upravuje postup při zřizování zařízení civilní ochrany a při odborné přípravě jejich personálu, dále stanovuje způsoby informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a technickém, provozním a organizačním zabezpečení jednotného systému varování, včetně poskytování tísňových informací. Konkretizuje plnění dalších úkolů civilní ochrany, zejména pak evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. Konkretizuje uplatňování požadavků z hlediska ochrany obyvatelstva v územním plánování, v územním a stavebním řízení (Vyhláška č. 380/2002 Sb., 2002).

1.1.7 Usnesení vlády České republiky ze dne 27. července 2016 č. 711

V oblasti boje proti terorizmu a ochraně obyvatel bylo zásadním krokem zcela jistě přijetí Usnesení vlády České republiky ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku, ve kterém vláda schválila „Protiteroristický balíček“, obsažený v části C materiálu č.j. V267/2016 a uložila vedoucím dotčených správních úřadů a složek plnit úkoly uložené jim v dokumentu uvedeném v bodě I tohoto usnesení, a to ministru vnitra ve spolupráci s vedoucími dotčených správních úřadů a složek podle bodu II/1 tohoto usnesení předložit vládě do 28. února 2017 vyhodnocení plnění uložených úkolů.

Obsah „Protiteroristického balíčku“ je utajovanou informací dle zákona číslo 412/2005 Sb., o utajovaných informacích a nelze jej tím pádem publikovat (USNESENÍ Vlády České republiky ze dne 27. července 2016 č. 711, 2016).

1.1.8 Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020 zpracovaná Ministerstvem vnitra

Dalším ze základních materiálů zpracovaných na základě usnesení vlády je Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020 (dále jen Koncepce) zpracovaná Ministerstvem vnitra. Úkol zpracovat tuto koncepci ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020 vyplynul z usnesení vlády č. 711 ze dne 27. července 2016 k Protiteroristickému balíčku. Koncepce uceleně shrnuje problematiku měkkých cílů a připravuje základy pro budování dobře fungujícího systému ochrany měkkých cílů (Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020, 2017).

V úvodu této koncepce je velmi přesně popsána situace i potřeba opatření: *„České republice se do současné doby naštěstí teroristické útoky vyhnuly, nefunguje zde žádná domácí teroristická organizace, ani zde nejsou podstatné části zahraničních a mezinárodních organizací. Komunity a společenské skupiny, které mají potenciál se zradikalizovat až na úroveň páchání teroristických činů či jiných závažných násilných činů, jsou do současné doby relativně málo radikální. Prakticky zde nefungují organizace, které by bylo třeba rozkládat, rušit, pronikat do nich a stíhat jejich členy tak, jako je tomu v řadě jiných států Evropy. Současně se však stát a společnost musí na potenciální teroristický útok připravovat a společnost a jednotlivé potenciální cíle činit odolnějšími. V tomto ohledu proto lze řadu prospěšných kroků přijmout na straně samotných potenciálních cílů teroristických útoků.“*

Je tak logické, že i Česká republika, stejně jako řada jiných států světa, věnuje zvýšenou pozornost prevenci teroristických útoků a jiných závažných násilných činů na místech s vysokou koncentrací obyvatelstva a nízkou úrovní zabezpečení, tedy místech odborně nazývaných měkké cíle (například nákupní centra, místa sportovních utkání, významné dopravní uzly), Hlavním důvodem, vedoucím k těmto opatřením, je tendence ze strany teroristů vybírat si jako cíle svých útoků právě taková, lehce dostupná a nechráněná místa (Kalvach, 2016).

Problematika ochrany měkkých cílů se tak nezabývá zabezpečením objektů zájmu před kriminální činností či mimořádnými událostmi z kategorie havárií či požárů. Z praktického hlediska je však jasné, že taková opatření se v některých případech kryjí či doplňují s opatřeními na ochranu měkkých cílů (Kalvach, 2016).

1.1.9 Česká technická norma ČSN 73 4400 Prevence kriminality - řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení

Ve školním roce 2016/2017 byla vydána česká technická norma ČSN 73 4400 Prevence kriminality - řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení. Ministerstvo vnitra vytvořilo metodiku Základy ochrany měkkých cílů, kterou poskytlo volně ke stažení na svých webových stránkách. Metodika je zaměřena nikoliv na běžnou ochranu majetku osob a organizací, ale na ochranu před závažnými násilnými útoky, tudíž primárně na ochranu fyzických osob samotných (ČSN 73 4400, 2016).

Metodika je proto dobře využitelná pro všechny subjekty, které mohou být ohroženy útoky jak ze strany teroristů, tak násilných extrémistů či osob s čistě kriminální motivací, anebo i osob útočících z čistě osobních důvodů (například bývalý zaměstnanec/žák) či ze strany osob duševně nemocných. Její principy jsou v zásadě aplikovatelné na jakoukoliv organizaci (formální či neformální, například firma, škola, nevládní organizace, veřejná organizace, ale i rodina) a na jakoukoliv budovu (komerční, veřejnou, soukromou) či akci. Vzhledem k faktu, že by nebylo reálné očekávat od provozovatele měkkého cíle, že dokázal z pohledu kapacitních i profesních účinně a efektivně zasahovat přímo proti takovým útokům, se metodika primárně zaměřuje na prevenci těchto útoků a omezování jejich dopadů. Zásah proti útočníkovi je ponecháván většinou na profesionálních státních, obecních, výjimečně soukromých složkách. Pro koordinaci činností IZS při společném zásahu slouží například STČ 09/IZS Zásah složek IZS u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob nebo STČ 14/IZS Amok - útok aktivního střelce (Kalvach, 2016).

Nedostatkem uvedené normy je výchozí premisa, kdy je v případě útoku aktivního útočníka obecně předpokládáno, že se bude jednat pravděpodobně o útok teroristy - islámského radikála. Ve skutečnosti to je téměř ve všech případech buď psychicky narušený jedinec, nebo skrytý agresor, u kterého dojde v daném prostředí k aktivizaci "spouštěče" (msta, frustrace, šikana, vyloučení z kolektivu apod.)

Pochopitelně se počet a charakter teroristických útoků výrazně liší podle jednotlivých zemí. Lze konstatovat, že Česká republika zůstává naštěstí na okraji zájmu jak teroristů, tak i aktivních útočníků ze strany žáků. Velmi kvalitní celosvětový statistický přehled do roku 2016 včetně je možno nalézt na stránce: <https://www.statista.com/topics/2267/terrorism/>.

Za účelem metodické podpory měkkých cílů byla dne 5. srpna 2016 spuštěna na Policejním prezidiu nepřetržitě fungující Hotline, která je určena především provozovatelům či vlastníkům měkkých cílů a organizátorům velkých kulturních, sportovních či jiných akcí.

„Ministerstvo vnitra také navázalo v oblasti ochrany měkkých cílů spolupráci se zástupci ministerstev dopravy, školství, mládeže a tělovýchovy, zdravotnictví, kultury, průmyslu a obchodu a také s několika významnými pořadateli velkých akcí, jakými jsou například Český svaz ledního hokeje, obce, kraje, Fotbalová asociace a další. Nadále probíhá také spolupráce s židovskými organizacemi. S těmi Ministerstvo vnitra, Policejní prezidium České republiky a Magistrát hlavního města Prahy uzavřelo 5. dubna 2016 Memorandum o spolupráci při zajišťování bezpečnosti židovských institucí. Memorandum je v Evropě unikátním příkladem těsné spolupráce státu a komunity s cílem zvýšit její bezpečnost“ (Kalvach, 2016).

Průběžně také probíhá školení policejních specialistů formou seminářů, pořádaných Ministerstvem vnitra k ochraně měkkých cílů. Ve školicích aktivitách bude resort vnitra dle svého vyjádření i nadále pokračovat. V reakci na nové hrozby, mezi které ministerstvo řadí i hrozby pro měkké cíle, zřídilo od 1. ledna 2017 nový organizační útvar - Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, které se mimo jiné intenzivně zabývá i touto problematikou. Jedná se tak o jedno ze systémových opatření v rámci boje proti terorismu v reakci na aktuální bezpečnostní situaci (Kalvach, 2016).

1.1.10 Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) vydalo toto metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských

zařízeních – Minimální standard bezpečnosti - s cílem podat přehled doporučených opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů v budovách škol a školských zařízení a v areálech škol a školských zařízení k nim náležejících (MŠMT, 2015a).

„Metodické doporučení bylo zpracováno jako jedno z opatření ministerstva, které bylo přijato na základě úkolu (uvedeného pod bodem č. 38 záznamu jednání s názvem Zadání vlády k tragické události ve Žďáru nad Sázavou) ze 40. schůze vlády České republiky ze dne 15. října 2014. Usnesení vlády č. 1015 dne 8. prosince 2014 podpořilo tvorbu metodického pokynu. Metodické doporučení se opírá i o závěry z tematické zprávy České školní inspekce (inspekční šetření probíhalo ve dnech 20. 10. 2014 – 13. 11. 2014) s názvem Bezpečnost ve školách a školských zařízeních č. j.: ČŠIG-4027/14-G2 z měsíce listopadu 2014“ (MŠMT/2015).

Rozborem všech v současnosti použitelných právních předpisů lze konstatovat jistou roztržičnost kompetencí subjektů, zodpovědných za zajištění bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, zapsaných do školského registru, jež by v ideální podobě měla být delegována na konkrétní subjekty současně se srozumitelnou a jasnou podobou prováděcích předpisů a nařízení (MŠMT, 2015a).

Minimální standard bezpečnosti mohou využít školy i školská zařízení pro jednání se zřizovateli, a to s ohledem na nutná opatření, vyplývající z jejich potřeb, charakteru provozu a z místních podmínek (MŠMT, 2015a).

Ministerstvo upozorňuje, že toto metodické doporučení bude aktualizováno poté, co nabude účinnosti připravovaná vyhláška o opatřeních k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních; k jejímu vydání je ministerstvo zmocněno v ustanovení § 29 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Zákon č. 561/2004 Sb., 2004).

Za účelem dostatečného zajištění ochrany budov ministerstvo vyhlásí dotační program „Podpora zabezpečení škol a školských zařízení“. Tento dotační program bude zveřejněn na webových stránkách ministerstva (MŠMT, 2015b).

Dále uvedená opatření Metodického doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních - Minimální standard bezpečnosti, uvádějí základní pravidla, kterými by se škola měla řídit (MŠMT, 2015a).

Minimální standard bezpečnosti právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení (dále jen „škola“) zahrnuje opatření prostorová, organizačně-technická, personální a opatření v oblasti zpracované dokumentace. Jeho význam je metodický, nikoli normativní. Mimo tato opatření, která směřují především k zajištění fyzické bezpečnosti dětí, žáků a studentů (dále jen „žáků“), má škola na zřeteli rovněž psychické bezpečí žáků, a proto opatření k zajištění fyzické bezpečnosti ve škole nesmí snížit psychické bezpečí a komfort žáků (MŠMT, 2015a).

V dokumentu se uvádí, že problematiku zajištění minimálního standardu bezpečnosti je třeba vnímat v těchto rovinách:

- Dostatečně nastaveným systémem prevence předcházet mimořádným událostem (např. instalace technických opatření, školení zaměstnanců i žáků, organizace nácviků chování při mimořádných událostech dle specifických podmínek škol, získání přehledu o cizích osobách v objektu, nastavení spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému, atd.).
- Připravit prostředí školy, aby dokázalo účinně a efektivně reagovat na mimořádnou událost a snažit se tak o maximální omezení ztrát na životech a zdraví všech zúčastněných.
- V případě, že dojde k mimořádné události, dokázat tuto správně vyhodnotit a přijmout taková opatření, aby se zamezilo recidivě z podobných či stejných příčin (MŠMT, 2015a).

1.2 Úloha státu jako garanta problematiky a dalších zainteresovaných subjektů

Úloha státu je v oblasti bezpečnosti obyvatel nezastupitelná a patří mezi hlavní úkoly státu jako takového. V posledních letech bylo v této oblasti mnoho uděláno v oblasti legislativy, koncepce, směrnic a doporučení. Ne vše se však podařilo uvést do běžného života škol a školských zařízení.

1.2.1 Ministerstvo vnitra – priority a návrhy opatření

Ministerstvo vnitra připravilo v rámci své Koncepce boje proti terorizmu níže uvedený přehled. Jedná se o souhrn zcela konkrétních opatření, vedoucích formálně ke snížení

nebezpečí, plynoucích z teroristických akcí. Schematicky tuto koncepci lze popsat následovně:

Úkolem číslo jedna je vytvoření stálého poradního sboru Ministerstva vnitra pro ochranu měkkých cílů. Tento úkol si klade za cíl výměnu informací k fungování systému ochrany měkkých cílů a zpracování připomínek k jednotlivým dokumentům a opatřením v rámci plnění Koncepce. Dále vytvoření expertní konzultační platformy pro problematiku měkkých cílů, sdílení s relevantními subjekty příkladů „dobré praxe“ a pověření Ministerstva vnitra koordinační rolí pro problematiku měkkých cílů.

Dojde k sestavení stálého poradního sboru Ministerstva vnitra pro ochranu měkkých cílů z řad vybraných zainteresovaných subjektů, který bude pořádat periodické konzultace k jednotlivým úkolům, dokumentům a problémům při implementaci Koncepce (Kalvach, 2016).

Koncepce stanoví, že pro efektivní ochranu měkkých cílů je důležité úzce spolupracovat jak se zástupci ministerstev a územních samosprávných celků, tak i s vybranými soukromými aktéry (např. subjekty sdružující pořadatele velkých akcí). Díky této spolupráci bude mimo jiné možné společně projednávat možnosti a způsoby ochrany měkkých cílů, sdílet zkušenosti, a také nacházet nové cesty k řešení problémů, souvisejících s ochranou měkkých cílů (Kalvach, 2016).

Účinnost Koncepce bude periodicky vyhodnocována na pololetních setkáních členů poradního sboru, či ad hoc v případě potřeby. Členy stálého poradního sboru Ministerstva vnitra pro ochranu měkkých cílů budou vymezené státní subjekty (např. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo kultury, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo obrany).

Celý projekt bude hrazen z rozpočtu Ministerstva vnitra (Kalvach, 2016).

1.2.2 Ostatní subjekty, zejména zřizovatelé škol a školských zařízení

Z orgánů veřejné správy se na ochraně této kategorie objektů musí podílet nejen Policie České republiky a Ministerstvo vnitra, ale různá věcně příslušná ministerstva i místně příslušné orgány samosprávy. Je nutný proaktivní přístup k ochraně měkkých cílů jak ze strany státu, tak ze strany samotných vlastníků či správců měkkých cílů. To představuje aktivní spolupráci mezi vlastníkem, správcem měkkého cíle a bezpečnostními složkami

a obcemi, popřípadě spolupráci mezi více vlastníky či správci měkkých cílů, zejména v dané lokalitě.

Každý ze zřizovatelů škol a školských zařízení si musí uvědomit, že zajištění maximální míry bezpečnosti měkkého cíle je věcí všech dotčených subjektů, které v daném objektu působí, nikoliv jen samotného státu. Jak je patrné z praxe, pokud tuto situaci komplexně neřeší zřizovatel, pak nejaktivněji by si v této oblasti mělo počínat vedení školy či školského zařízení.

Zvýšení odolnosti měkkého cíle primárně není otázkou investic do techniky a materiálního vybavení. Klíčové je především nastavení komunikačních procesů a organizace a koordinace činnosti osob, vyskytujících se pravidelně v daném místě, zejména personálu, jejich příprava, rozdělení stanovených úkolů, pravidelná cvičení, bezpečnostní audit a podobně (Kalvach, 2016).

Z uvedené koncepce dále vyplývá zásadní přístup k ochraně měkkých cílů, tedy žáků, studentů a dalšího školního personálu, založený na spolupráci všech dotčených subjektů – tedy nejen státu, ale v především toho, kdo je zodpovědný. Tedy ten subjekt, který je poslední v řadě, ale který má nejvíce konkrétních informací, disponuje znalostí prostředí a fungování daného zařízení. Je to tedy škola, která je v plné míře zodpovědná za bezpečí osob, které ji navštěvují. Škola pak je tím prvním místem, odkud musejí být vneseny požadavky vůči státu, vůči jednotlivým bezpečnostním složkám i případně dalším institucím (Kalvach, 2016).

1.3 Různé vnímání a definice cíle

Zde vycházíme z oficiální formulace měkkých cílů, jak je definována v dokumentu Základy ochrany měkkých cílů – metodika, kterou v červnu 2016 pro Ministerstvo vnitra zpracoval tým Soft Targets Protection Institute, z.ú. (STPI) pod vedením Ing. Zdeňka Kalvacha. Z tohoto kvalitně a podrobně zpracovaného dokumentu bylo později významně čerpáno při přípravě Metodiky ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020.

1.3.1 Měkké cíle obecně

Termínem měkké cíle označujeme objekty, prostory nebo akce s vysokou koncentrací osob, nízkou úrovní zabezpečení a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům. Konkrétně tedy mluvíme o otevřených prostranstvích nebo uzavřených prostorech či prostředích, na která má veřejnost volný přístup a která mohou být vzhledem k vysoké koncentraci osob zde se pohybujících, označena za potenciálně vhodný cíl útočníků či teroristů. Je nutné zdůraznit, že ochrana měkkých cílů spočívá v ochraně osob, které jsou právě cílem páchaného násilného útoku. Tyto objekty, místa a akce jsou vybírány jako cíl závažných násilných útoků, typicky teroristických útoků, neboť útokem na ně lze snadno způsobit vysoký počet obětí na zdraví a životech, a tím také přitáhnout mimořádnou pozornost veřejnosti a médií, a tak velmi efektivně způsobit negativně na psychiku obyvatel (Kalvach, 2016).

„Tím se liší měkké cíle od takzvaných „hard targets“, tvrdých cílů, kterými jsou dobře chráněné a střežené objekty (například některé státní objekty, vojenské objekty, objekty bezpečnostních složek, ale i některé dobře chráněné či střežené nestátní, či komerční objekty)“ (Kalvach, 2016).

„Členění objektů na měkké cíle a tvrdé cíle je významné i z hlediska samotného přístupu k problematice zabezpečení. Vychází z optiky útočníků a jejich cílů, je zaměřené na pravděpodobnost útoku, nezkoumá pouze jeho dopad a význam pro společnost. Tento přístup je v mnohém přínosný, neboť se zabývá ochranou subjektů, které by z hlediska tradičního pojetí protiteroristických opatření nebyly do těchto opatření zahrnuty – komerční, komunitní, soukromé osoby a podobně“. Jde tedy současně o objekty, prostory nebo akce, které jsou v posledních letech hlavním cílem teroristických útoků v Evropě i mimo ni (Kalvach, 2016).

Pokud jde o vztah kritické infrastruktury a měkkých cílů, je třeba vyjít z definice kritické infrastruktury uvedené v z. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Podle ní se kritickou infrastrukturou rozumí prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury, jejichž narušení, by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu (Zákon č. 240/2000 Sb., 2000).

Podstatným rozdílem tedy je, že ochrana kritické infrastruktury se zabývá primárně zachováním funkce prvků kritické infrastruktury, kterými jsou zejména stavby, zařízení, prostředky nebo veřejná infrastruktura, splňující kritéria vymezená v nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury, ve znění nařízení vlády č. 315/2014 Sb. Chráněni tedy nejsou přímo lidé, ale prvek kritické infrastruktury. Ochrana měkkých cílů naopak spočívá v ochraně životů a zdraví osob.

Současně bývá kritická infrastruktura na rozdíl od měkkých cílů zabezpečena lépe. Z krizového zákona vyplývá vůči prvkům kritické infrastruktury mimo jiné povinnost zpracovat plán krizové připravenosti. Jejich přehled je zahrnut do krizového plánu kraje. Ve vztahu k měkkým cílům taková povinnost neexistuje.

Koncepce ochrany měkkých cílů na určeném seznamu uvádí jako měkký cíl například:

- bary, kluby, diskotéky, restaurace a hotely,
- kina, divadla, koncertní sály, zábavní centra,
- komunitní centra,
- kulturní, sportovní, náboženské a další akce,
- náboženské památky a místa určená k uctívání,
- nákupní centra, tržiště a obchodní komplexy,
- nemocnice,
- parky a náměstí,
- politická shromáždění, průvody, demonstrace,
- sportovní haly a stadióny,
- školská zařízení, koleje, menzy, knihovny,
- turistické památky a zajímavosti, muzea, galerie, veřejné instituce,
- významné dopravní uzly, vlaková a autobusová nádraží, letištní terminály,
- jiná symbolicky významná místa či akce,
- a další,

přičemž zdůrazňuje, že atraktivitu měkkého cíle pro útočníky mohou výrazným způsobem ovlivňovat (pozitivně či negativně) další kritéria, jakými jsou zejména:

- otevřenost pro veřejnost,
- přítomnost a kvalita bezpečnostního personálu,
- množství a koncentrace osob,

- přítomnost Policie České republiky nebo obecní (městské) policie,
- přítomnost médií,
- symboličnost cíle.

Další možné rozdělení cílů je podle zdroje nebezpečí, a to:

- ohrožené osamocným aktivním útočníkem (bez ohledu na motivaci),
- ohrožené teroristickou skupinou,
- ohrožené jinou specifickou skupinou (například organizovaný zločin).

Poslední uváděné rozlišení měkkých cílů je na trvalé a dočasné. Trvalá místa jsou dále členěna na:

- venkovní prostory (jako například stadiony a další sportovní komplexy, tržiště),
- vnitřní prostory (jako například nákupní centra, divadla, nemocnice, školy).

Dočasnými měkkými cíli jsou např. shromáždění, venkovní akce, konané na veřejném nebo soukromém pozemku, a jsou dále členěna na:

- dočasné placené akce (jako například festivaly, koncerty),
- dočasné akce s volným vstupem (jako například demonstrace, vánoční a velikonoční trhy a další podobná setkání či trhy, maratony).

Při posuzování konkrétního objektu je také nutno posuzovat pohyb osob v něm v souvislosti s denní dobou či ročním obdobím. Počet návštěvníků a osob reálně se pohybujících v objektu z kategorie měkkých cílů, se může měnit v průběhu celého dne či sledovaného období. Jedná se o takzvané „peaktime“, tedy dobu, kdy se na daném místě a čase vyskytuje nejvyšší možná koncentrace osob (Kalvach, 2016).

1.3.2 Školské zařízení jako měkký cíl

V koncepci ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020 jsou jedním z řady uváděných rizikových míst školy a školská zařízení, na rozdíl od dokumentu, zpracovaném týmem Soft Targets Protection Institute, z.ú. (STPI) po vedením Ing. Zdeňka Kalvacha, ve kterém jsou uváděna na prvním místě. Lze se domnívat, že vytyčení tohoto měkkého cíle na čelní pozici je dáno jeho symboličností, a tedy zvýšenou citlivostí pro společnost, danou přítomností dětí a jejich mimořádnou zranitelností a hodnotě, jakou pro celou společnost představují. Proto jsou útoky ve školách vnímány jako jedny z nejzávažnějších. Incidenty z minulosti poukazují na možnosti ohrožení

osazenstva školy ze strany osob, nemajících s daným zařízením žádnou spojitost, současných či bývalých žáků i jako cíle teroristického útoku v celém spektru jeho významu. S výjimkou jednoho dokonaného případu v České republice se jednalo o případy v zahraničí. Je zřejmé, že v případě škol a školských zařízení jde o objekty, které není snadné efektivně zabezpečit (Kalvach, 2016).

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vnímá současnou situaci velmi vážně. Z praktického hlediska je nejdůležitější přijmout rychlá a jednoduchá řešení. Každý ředitel školy odpovídá za její bezpečnost. Měl by mít tedy k dispozici jednoduchý metodický pokyn, který by mu usnadnil orientaci v problematice a umožnil zahájení procesů implementace vhodných řešení ke zvýšení bezpečnosti.

Veškerá opatření musí být realizována velmi citlivě se znalostí lokálních podmínek a psychiky dětí konkrétního školního zařízení. Je třeba mít stále na mysli, že terorismus nesmí a priori psychicky ohrozit žáky a studenty, a tím vlastně již vítězit. Traumatizováním žáků a studentů přehnaným upozorňováním na existenci nebezpečí by přiznal úspěch teroristickým akcím, aniž by k nim ve skutečnosti došlo.

Prevence je klíčovým momentem, rozhodujícím o případném budoucím nebezpečí. Prevenci lze rozdělit na osobní a technickou. Prevence osobní v sobě obsahuje školení, instruktáže, praktická cvičení, kde se posluchači seznámí s možnými typy hrozeb a možnými způsoby jejich řešení. Prevence technická znamená především instalaci zařízení, která objekt chrání a umožňují jeho sledování.

Asociace Bezpečná škola pod vedením Ing. Libora Sladkého na toto téma zpracovala materiál: Bezpečnost školských zařízení, ČSN 73 4400 – aplikace a metodika (2. zkrácená verze). Materiál si klade za cíl sjednotit přístup v rámci celé České republiky. Z jejích materiálů je možné použít jednoduché, nicméně velmi výstižné schéma, které názorně ukazuje nezbytné kroky a opatření k zajištění bezpečnosti na školách a školských zařízeních (ČSN 73 4400, 2016).

Obrázek 1 Bezpečnost školských zařízení

Zdroj: ČSN 73 4400

Přestože se hrozby a z nich plynoucí rizika v zásadě shodují, každá škola je zcela originální svojí lokalitou, stavebním provedením, izolovaností či propojením s komerčními subjekty, skladbou žáků a pedagogů, zavedenými řády, pravidly a dalšími parametry. To vše je nutné vzít v úvahu při posuzování a návrhu bezpečnostních opatření (ČSN 73 4400, 2016).

Neexistuje jednotné řešení pro všechna školská zařízení. Existují jednotné principy a etalony požadované bezpečnosti. Ty se musí vzít a postupnými, níže popsány, procesy implementovat do případu každé jednotlivé školy či školky.

1.4 Srovnání zahraničních zkušeností a situace v ČR

Pro přístup k praktickému řešení dané problematiky je nezbytné se seznámit s konkrétními případy a definovat jednotlivé pojmy. Dostupné informace poskytnou reálné zkušenosti a umožní jisté zevšeobecnění. V podmínkách České republiky je však nutno ke zkušenostem z konkrétních případů přistupovat velmi uvážlivě.

1.4.1 Globální zkušenosti

Globální zkušenosti lze postupně redukovat podle geografického hlediska. Jednoznačně lze eliminovat zkušenosti z kontinentů Afriky a Asie. Zde jsou veškeré podmínky zcela odlišné. Částečně použitelné jsou zkušenosti z oblastí tzv. západní (křesťanské) civilizace. Zde je možné využít především zkušenosti z USA.

V USA se tato problematika stala téměř běžnou součástí života a školská zařízení jsou na případy ohrožení připravena – nepochybně psychologicky, a do značné míry i technicky. V pravidelných intervalech jsme o útocích ve školách informováni médii.

Útoky aktivních útočníků:

Masakr na Columbine High School se odehrál 20. dubna 1999 v Jefferson County ve státě Colorado. Dva studenti této školy zastřelili dvanáct spolužáků a jednoho učitele a zranili dalších dvacet čtyři lidí. Po útoku oba spáchali sebevraždu. Masakr na Columbine High School je čtvrtým největším masakrem na americké škole v dějinách, avšak vzhledem ke způsobu provedení se stal jakýmsi mezníkem v přístupu kompetentních orgánů k řešení dané problematiky v USA. Vzniklé postupy následně převzaly další země. V případě útoku na této instituci totiž došlo k zanedbání snad všech varujících příznaků, že se k události schyluje. Ačkoliv se oba studenti netajili svými militantními sklony, nenávistí ke spolužákům a učitelům i úmysly s nimi násilně skoncovat, byly tyto indikátory přehlíženy, neřešeny. Budoucí útočníci dokonce svá střelecká vystoupení natáčeli na video a tyto snímky pak ukládali na internet, kde byly volně ke zhlédnutí. Proto se oba pachatelé mohli na útok nerušeně připravit a následně jej provést. Na vysokém počtu obětí mělo také podíl totální selhání místní policie, která zahájila zákrok až po třech hodinách od prvního nahlášení střelby na škole. I zde, jako výsledek poučení se z uvedeného

situace, vzniká nová koncepce zákroku zasahujících policistů, která se, mimo jiné, v současné době používá i u nás. Zde je rozhodující zásada, že hlídka, která je první na místě, jde dovnitř napadeného objektu a poutá na sebe pozornost útočnicka.

Jako další nejznámější případy útoků aktivních střelců lze uvést:

Andrew Philip Kehoe byl americký masový vrah. V den své smrti zabil svou ženu a 45 lidí a 58 dalších zranil. Většinu obětí tvořily děti, žáci 2. až 6. stupně Bathské sloučené školy. Jejich smrt je zatím nejkrvavějším aktem vraždy školáků v americké historii.

Masakr na Sandy Hook Elementary School je označení pro masovou vraždu, která se odehrála ráno, v pátek 14. prosince 2012 na základní škole Sandy Hook v Newtownu v Connecticutu. Dvacetiletý Adam Lanza nejprve doma zastřelil svou matku a následně odjel do 8 km vzdálené základní školy, kde zastřelil 26 lidí, z toho 20 dětí ve věku 6-7 let, z nichž 18 zemřelo na místě a dvě v nemocnici. U střelce, který následně spáchal sebevraždu, byly nalezeny tři zbraně.

Masakr na Virginia Tech se odehrál 16. dubna 2007 na kampusu Virginia Polytechnic Institute and State University v Blacksburgu ve Virginii. Útočnick, student, při něm zabil 32 lidí a desítky zranil, sám pak spáchal sebevraždu. Masakr na Virginia Tech je jedním z největších masakrů na území Spojených států a druhým největším masakrem na americké škole.

Jedním z posledních známých útoků aktivního střelce za poslední dobu je případ, který se stal na střední škole Marjory Stoneman Douglas, ve městě Parkland, jižní Florida v USA. Tuto událost je nutno si blíže popsat. Jako by se historie opakovala, můžeme zde nalézt paralely s útokem v Columbine v roce 1999. Pozdější útočnick projevoval řadu ukázkových symptomů a FBI následně pod tlakem okolností přiznala, že ani po opakovaných upozorněních z řad studentů, nevěnovala podezření dostatečnou pozornost. Dále bylo také útočnickovi umožněno absolvovat bezpečnostní školení pro případ takového ataku, kdy znalosti zde nabyté uplatnil při útoku samotném. Konkrétně se jednalo o skutečnost, že před útokem spustil signalizaci požárního poplachu v budově a poté začal do shromažďujících se osob střílet. Výsledkem tak bylo 18 mrtvých a patnáct těžce zraněných osob. Dalším obdobným prvkem jako v Columbine bylo, že policisté, kteří se dostavili na místo, se opět zdráhali zakročit a poskytli tak pachateli čas a prostor k ukrytí se mezi ostatní osoby k následnému úniku.

Uvedeny jsou pouze případy s největším množstvím obětí. Kromě toho, jak bylo řečeno, jsou případy s jednou, nebo několika oběťmi téměř běžnou součástí života ve školách ve Spojených státech. Pro potřeby ochrany našich školských zařízení může být použitelný především způsob technické ochrany a také je již v našich směrnicích a dalších materiálech hojně využíván.

1.4.2 Zkušenosti v České republice

V našich podmínkách se doposud odehrál pouze jediný dokonaný případ, a to na střední škole ve Žďáru nad Sázavou (také se uvádí jako případ Orlová podle jména pachatelky). Tento případ se následně stal jakýmsi mezníkem v přístupu kompetentních orgánů při řešení problému v České republice. Do této doby byla možnost obdobné události na území naší republiky brána jako velmi nepravděpodobná.

Případ ve Žďáru nad Sázavou je z hlediska modu operandi dosti nezvyklý. Pachatelka byla znalá postupů policie, jelikož už jeden zákrok zásahové jednotky zažila při případu agrese - útoku na děti v mateřské škole.

Ve chvíli útoku agresorky se ukázala naprostá nepřipravenost pedagogického personálu i studentů na řešení obdobných situací. V tomto případě, jakkoliv je nutné uctít odvahu spolužáka, který se rozhodl bránit kamarádku, se nelze vyhnout konstatování, že jeho postup v dané situaci byl naprosto netaktický a vedl k jeho zbytečné smrti. O to více je nutno zdůraznit fakt, že za děti odpovídá personál školy a za jejich proškolení a přípravu na podobné situace odpovídají vždy příslušné státní orgány – jejich zřizovatelé.

Případ Orlová je výjimečný i v tom, že pachatelka přežila, což není standardní záležitost, neboť naprostá většina pachatelů takových útoků bývá zastřelena policií, nebo spáchá sebevraždu. Zásah policejních složek se vyvinul takovým způsobem, kdy z taktických důvodů nebylo možné pro eliminaci použít střelnou zbraň. Ukazuje to, jak teorie a praxe v konkrétních případech mohou být diametrálně odlišné.

Teprve tato smutná událost rozhýbala kompetentní orgány k opatřením na zvýšení bezpečnosti na školách, byť některé z prvotních lze označit za zbrklá a nesystémová. Jedná se například o vypsání dotace ve výši šesti milionů korun na instalaci kamerových systémů pro všechny školy v České republice. Dalším problémem je opětovné snížení

zájmu o tuto problematiku po odeznění prvotního šoku a překrytím této události běžnými problémy souvisejícími s provozem škol.

Je ale nutno také připomenout další případy, které neměly tak tragické zakončení. V září 2016 odhalila policie v Teplicích žáka, který vyhrožoval, že školu „vystřelí“. V listopadu 2016 v Kralovicích na Plzeňsku vyhrožoval student střední školy zbraní přímo při vyučování. A dříve, v roce 2009 sedmnáctiletý student v Novém Bydžově na Královéhradecku chystal bombový útok na školu (PČR, 2016).

Uvedené události nespádají do kategorie nejvíce obávaných teroristických útoků a jsou vždy akcí jedince. Jejich motivací lze hledat v jejich psychickém narušení a osobních problémech, aniž by měly jakoukoliv společenskou a sociální vazbu na okolí. Což ale znamená, že jsou o to nebezpečnější, jelikož v těchto případech je prevence velmi obtížně uplatnitelná, ne-li nemožná.

1.5 Kategorie útoků podle obecně přijatých kritérií

Každý incident s účastí aktivního útočnicka se vyznačuje řadou specifických rysů. Žádný z útoků není stejný, byť se mohou v některých bodech shodovat a často se i shodují. Proto při posuzování a kategorizaci jednotlivých druhů útoků musíme vzít v potaz níže uvedené atributy.

Charakter útočnicka, kdy lze uvést, že charakteristickým typem agresora v kategorii aktivní útočnick ve školách a školských zařízeních jsou osoby, jež lze zařadit do dvou skupin. Jedná se buď o osobu, mající přímou vazbu na dané zařízení, tedy současný či bývalý žák, zaměstnanec a podobně, nebo se jedná o osobu, která s konkrétní školou nemá žádnou přímou spojitost a tento objekt si za cíl svého útoku vybrala dle obtížně definovatelného klíče (viz. motivace útočnicka).

Počet útočníků, kdy pochopitelně znalost počtu útočníků určuje další strategii a operativní řešení jejich likvidace. Podle počtu lze v zásadě vycházet z toho, je-li to jeden osamělý útočnick uvnitř objektu; více útočníků uvnitř objektu; více útočníků, přičemž mohou být spolupracující útočnicki i mimo budovu (Emergency information).

Motivace útočnicka, kdy pro policejní složky, zasahující v místě útoku k určení dalšího postupu, případně i vyjednávání, je významné zjištění motivace útočnicka. Může se jednat o psychickou poruchu – touha zabít kohokoliv, kdy motivace může být jakákoliv nebo žádná. Pomsta na konkrétní osobě nebo osobách, ať již z okruhu školského zařízení, rodiny, společnosti apod., popř. fanatismus, podlehnutí vlivům okolí (např. náboženská radikalizace) s cílem zabít maximální počet obětí či získat slávu. Nebo to mohou být konkrétní a racionální důvody, například získání rukojmí pro výměnu za vězněné druhy, nebo z ekonomických důvodů - směna za peníze (Allert active shooter data).

Technické vybavení útočnicka, kdy je opět pro volbu prostředků k nejvhodnějšímu způsobu eliminace útočnicka významná znalost jeho útočného vybavení. V dané chvíli může mít tato informace zásadní význam. Může se jednat o zbraně z kategorie chladných, tedy bodnořezných zbraní, zbraní střelných, a to krátkých i dlouhých, a dále výbušnin, chemických látek a také kombinace všech uvedených druhů zbraní (Allert active shooter data).

Z praktického hlediska lze konstatovat, že na krátkou vzdálenost mezi potencionální obětí a útočnickem lze za nejnebezpečnější zbraň považovat prostředek z kategorie chladných zbraní (nůž, mačeta, sekera). Je to zejména z důvodu, že v omezeném prostoru a při vyšší koncentraci osob nemusí útočnick nijak mimořádně použitou zbraň ovládat, v podstatě mu stačí se s ní ohánět kolem sebe. Obrana necvičených osob proti takové zbraní je velmi obtížná a zbraň při kontaktu s tělem způsobuje velmi vážná zranění (Active Shooter Resources).

K ovládnutí krátké střelné zbraně do takové míry, aby byl její uživatel ve stresu a na větší vzdálenost schopen zasáhnout pohybující se cíle, je nutno absolvovat vcelku zdlouhavý a náročný proces, oběti tedy mají při vzdálení se od útočnicka poměrně vysokou šanci na únik. Na krátkou vzdálenost však útočnickovi stačí bez většího míření střílet do davu osob s celkem zaručeným výsledkem zasažení jejich značného počtu (Guns Out of Control: the continuing threat of small arms, 2006).

Dlouhou střelnou zbraní, zvláště za použití moderních zaměřovacích prostředků, lze zasáhnout potencionální oběti bez nutnosti specializované přípravy a také ve prospěch pachatele hraje skutečnost, že většina těchto zbraní disponuje zásobníky munice o značné kapacitě. Jako určitou slabinu útočnicka s dlouhou střelnou zbraní lze uvést

komplikovanější manipulaci ve stísněných prostorech (Guns Out of Control: the continuing threat of small arms, 2006).

Užití zbraní dalších kategorií bylo doloženo například v případě z Columbine, kdy útočníci použili amatérsky vyrobené zápalné lahve. Pokud by došlo k užití jiných chemických látek (dráždivých, dusivých), je jedinou cestou, jak přežít krizové okamžiky, použití improvizovaných prostředků ochrany jednotlivce (Characteristics of an Active Shooter, 2016).

Jazykové znalosti útočníka mohou významně ovlivnit způsob a úspěšnost vyjednávání. V případě použití tlumočníka je nutno dbát na doslovné překlady vět a jejich předchozí konzultaci s odborníkem, neboť užití špatných slov či slovosledů v daném jazyce může mít katastrofální vliv na další jednání útočníka (Characteristics of an Active Shooter, 2016).

Národnost útočníka, kdy v současné době může být tato znalost o útočnickovi významným vodítkem jak pro komunikaci, tak pro určení další taktiky a strategie. Zcela odlišný bude postup u osoby s typicky českou mentalitou a z toho vycházejících sociálních zvyklostí, podobný přesto ne zcela stejný u západní - křesťanské mentality, jiný už u asijské mentality s ohledem na jejich sociální zvyklosti (v našich podmínkách např. u vietnamské mentality) a zcela rozdílný u vyznavačů islámu, kdy je specifikem naprosto odlišný přístup k životu, žebříček hodnot a např. i to, komu v rodině bezvýhradně patří děti (vždy muži, žena se o ně pouze stará) (Characteristics of an Active Shooter, 2016).

Charakter oběti napadeného objektu, kdy se podle druhu instituce odvíjí věk obětí – výběr objektu útočnickem může být náhodný nebo z nějakého důvodu záměrný. I zde je vhodné zjistit, proč jeho cílem je mateřská škola, základní škola, střední škola, vysoká škola nebo jiné žákovské a studentské zařízení (vysokoškolská kolej, letní dětský tábor apod.). Zde je nutno zamyslet se nad skutečností, zda žáci napadeného subjektu jsou schopni přispět k jeho obraně před agresorem, či jsou ve věkové kategorii, která žádných sebezáchovných postupů není schopna (Doss, 2015).

Je to osoba pedagoga, která řídí proces postupů v případě útoku a on sám také rozhoduje, zda svěřené žáky požádá o pomoc, či je pouze ukryje takovým způsobem, aby celou událost přežili s co nejmenší újmou (Doss, 2015).

Kontroverzním tématem je tak příprava žáků a studentů na přežití útoku aktivního střelce, neboť případy z poslední doby nám ukazují, že útočníci byli absolventy takových kurzů. Získané znalosti pak dokázali využít ve svůj prospěch, tedy k překonání sebezáchovných procesů osazenstva školy.

Umístění objektu, poskytuje mnoho dalších důležitých informací pro úspěšnou eliminaci útočníka a volbu k tomu vhodných prostředků. Jedná se o jednu z mála informací, které jsou k dispozici ihned. Může to být budova ve frekventované zástavbě, budova v klidné čtvrti, osamělá budova, popř. se může jednat o jiné, nějakým způsobem specifické umístění.

Stavební dispozice objektu rovněž ovlivňují vlastní zásah a operativní rozhodnutí o postupu likvidace útočníka, které se musí opírat o znalost objektu, případně o plány budovy, které jsou k dispozici. Základní postup určuje, zda se jedná o přízemní budovu, vícepatrovou budovu nebo komplex budov, složených z většího množství stavebních variant. Výrazným způsobem tak ovlivňuje možnost ochrany před potencionálním útočníkem (Allert active shooter data).

Úroveň bezpečnostních prvků může být významnou informací o možnostech zbraní, kterými je útočník vyzbrojen. Jinak řečeno, jaké zbraně mohl do objektu donést. Proto je rozhodující, zda se jedná o objekt zcela bez ochrany, s běžnou ochranou nebo o nadstandardně kvalitně chráněný objekt (Allert active shooter data).

Provádění preventivních opatření v minulosti mnoho napoví o bezpečnostním potenciálu osob uvnitř objektu a výši šance na přežití. Je nutno vycházet z informací, zda byla provedena příprava osob v objektu (školení, instruktáž, cvičení apod.), dále zda byla provedena technická opatření (kontrola vstupu do objektu, kamerový systém apod.), popř. zda byla realizována další možná opatření (například sledování chování jednotlivých osob apod.).

Strukturalizace a kategorizace bezpečnostních faktorů ukazuje, jak komplikované je zajištění bezpečnosti osob ve školách a školských zařízeních. Napovídá mnoho o tom, kolik může existovat různých kombinací zmíněných faktorů, a že každá z těchto kombinací vyžaduje specifický přístup jak při prevenci, tak při samotné eliminaci napadení. Konkrétní nebezpečí lze předem určit jen do jisté míry. Proto i preventivní

opatření musí být pojata s maximální efektivností, a zejména s přihlédnutím ke specifickým parametrům dané školy (Allert active shooter data).

1.6 Mimořádná událost - co lze očekávat, jak reagovat

V našich, respektive středoevropských podmínkách, lze do kategorie mimořádných situací, odehrávajících se ve školách a školských zařízeních a způsobených úmyslnou činností člověka, zařadit zejména činy, jako jsou doručení podezřelé poštovní zásilky, dále anonymní oznámení či výhrůžka o uložení nástražného výbušného systému, fyzická agrese vůči žákům nebo personálu školy bez použití zbraně a jako nejděsivější varianta připadá v úvahu útok ozbrojeného agresora.

S některými typy výše uvedených mimořádných situací mají české školy a školská zařízení vcelku bohaté zkušenosti. Podezřelá poštovní zásilka v podobě, jak ji chápeme a popisujeme, ještě nebyla na českých školách zaznamenána, avšak některé státní instituce již byly takovýmito způsobem atakovány. Jiná situace je u kategorie útoků, obecně označovaných jako anonymní oznámení o uložení nástražného výbušného systému (NVS), kdy zejména v devadesátých letech minulého století či v letech kolem milénia byla výhrůžka takzvanou bombou oblíbenou činností žáků jednotlivých škol, kteří se tímto způsobem snažili vyhnout se vyučování nebo zkomplikovat život pedagogům. Razantní snížení počtu těchto ataků bylo způsobeno až systematickou spoluprací policejních orgánů a telefonních operátorů, vedoucí k identifikaci, dopadení a odsouzení vysokého počtu pachatelů těchto skutků (PČR, 2017).

Pokud u skupiny výhrůžek bombovými útoky sledujeme v poslední době značný pokles, v kategorii verbálních a fyzických útoků můžeme v uplynulých letech sledovat zřetelný nárůst. Dochází ke zvýšenému počtu případů násilí mezi žáky či agresí studentů nebo jejich zákonných zástupců proti pedagogům. Neřešené, podceněné či zanedbané případy agresivního chování vůči spolužákům či pedagogům ve školách a školských zařízeních může mít pak přímou spojitost s nejhorší možnou mimořádnou událostí, která se může v této kategorii veřejných institucí stát, a to atakem osoby, kterou lze označit jako aktivního útočníka. Příčiny nárůstu agrese tohoto typu lze nalézt ve vývoji současné společnosti jako takové a jejich hledání převyšuje rozsah této práce (Bárta, 2016).

Zaměříme se tedy na hledání odpovědi k druhu mimořádné události, kterou je ozbrojený útok s účastí aktivního útočníka. Co tedy v případě takového útoku očekávat a jak nejvhodněji reagovat?

Nabízí se jednoduchá odpověď – nejlépe je očekávat to nejhorší a být na to připraven. Na místě je však uvést, že zásadní je samozřejmě prevence, tedy pokud je to možné, přispět k tomu, aby k žádné mimořádné situaci nedošlo. Bylo popsáno mnoho případů, včetně posledního útoku z února 2018 v USA, na Floridě, kdy po útoku vyšlo najevo, že na podezřelé chování, a zejména jeho aktivity na sociálních sítích upozorňovalo mnoho osob (Trump Kenneth, 2018).

Ať již formou písemnou, formou školení či praktických instrukcí, měli by být učitelé a další zaměstnanci škol a školských zařízení seznámeni s následujícími poznatky a informacemi, které se vyplatí nepřehlížet. Je velmi žádoucí dobře znát, co může útoku předcházet, jakými dopředu rozpoznatelnými znaky je předzvěst budoucí tragédie provázena a jak ji lze odhalit. Je nezbytné ji nahlásit kompetentním osobám či orgánům, a tak tuto hrozbu potlačit dříve, než dojde ke ztrátám na životech či jen ke zbytečným zraněním (Krainer, 2018).

Zejména je důležité předem znát, že osobnost aktivního útočníka často provází společenská izolace, osamělost, která dozraje až k frustraci a snaze pomstít se. Aktivní útočník je bohužel velmi často svým okolím následně hodnocen jako osoba, která se chovala nenápadně, nijak nevybočovala z kolektivu, ale ani se aktivně neprofilovala.

Z tohoto hodnocení je zřejmé, že reálně specifikovat útočníka je obtížné, většinou nemožné. Vodítkem z praxe by mělo být několik již viditelnějších typických znaků, jakými mohou být důraz na přípravu takového činu, čímž rozumíme obstarání si pomůcek - například sluchátek, nábojů, oblečení či zajišťování vhodného způsobu dopravy. Pachatel také většinou disponuje znalostí prostředí, ve kterém se rozhodl svůj skutek provést, zpravidla má na něj v přípravné fázi určitou vazbu. Také záliba dotčeného ve zbraních nebo adrenalinových sportech může predikovat možný budoucí útok (Trump Kenneth, 2018).

V případech, kdy se ale plánu aktivního útočníka nepodařilo předem zabránit, je nutné znát, jak si počínat v okamžiku, kdy víme, že obávaná situace nastala. Následující text

vychází jak z platných norem a vyhlášek, tak i ze zkušeností ostatních států a jejich bezpečnostních složek.

Právě poslední dva body, a především pak ozbrojený útok, je třeba zhodnotit z hlediska profilu útočnicka. Existuje několik zásadních kategorií, které hrají roli při jeho likvidaci.

Je důležité si uvědomit, že se jedná o nebezpečnou a ozbrojenou osobu, která ve škole či jiném školském zařízení aktivně připravuje útok, zraňuje a má snahu usmrtit osoby kolem sebe nebo je již zabíjí. Útočnick je provázaný s napadenou školou či školským zařízením či osobami vyskytujícími se uvnitř, což ovšem nebývá vždy pravidlem. V poměrně vysoké míře existují i případy bez takovéto vazby. Typický je neselektivní výběr obětí a široké spektrum použitých zbraní. Jedná-li se o případ, kdy je pachatel spojen s danou školou či školským zařízením, jsou ve vyšší míře ohroženy osoby, které měly s pachatelem v předchozí době konflikt a které se útočnicka negativně dotkly. Je nutno vycházet ze znalosti osoby útočnicka a prostředí a zabránit kontaktu s osobami, se kterými měl pachatel konflikt. Chování agresora je nepředvídatelné a rychle se vyvíjí. Jako jediná možná reakce je zamezení ohrožení osob všemi dostupnými prostředky sebezáchovy, okamžité nasazení policie a zmírnění dalších následků (Trump Kenneth, 2018).

Je ovšem důležité si uvědomit, že v konkrétním okamžiku útoku se nebudeme zaobírat tím, co útočnicka vedlo ke spáchání tohoto skutku, stejně tak i otázkou, jakým způsobem se do školy dostal. Primárním cílem je ukončit jeho činnost, eliminovat jej a teprve následně pak zjišťovat, co pachatele ke spáchání skutku vedlo (Trump Kenneth, 2018).

Zde se nacházíme v oblasti prevence, kdy lze využít zkušeností ze škol v USA – ve většině případů byl útočnick nějakým způsobem na školu vázán. (Trump Kenneth, 2018).

1.6.1 Likvidace agresora

Pokud již i přes uplatněná preventivní opatření k napadení došlo, je v přítomnosti žáků a studentů jeho likvidace nejobtížněji řešitelným problémem. Jedná se o situaci, kdy vnější síly musí být profesionálně řízeny a mohou pouze využít informací z kamerového systému, pokud funguje. Tato situace v České republice naštěstí dosud nenastala, ale zkušenosti z ostatních zemí vypovídají o velmi problematickém výsledku zásahu zvenčí.

Jinou otázkou zůstává, do jaké míry může ovlivnit průběh agrese osoba již přítomná v objektu ve chvíli napadení. Z tohoto pohledu se čistě teoreticky zdá, že v řadě případů, pokud by byla tato osoba ozbrojena a dostatečně vycvičená, mohla by spolu s momentem překvapení agresora situaci úspěšně vyřešit. Otázkou je, zda toto opatření přijmout jako systémové. Tato osoba, případně osoby, by musely být z řad zaměstnanců školy. Také jejich identita, resp. existence, by nesměla být známá.

Toto řešení však naráží na dvě zásadní překážky. První překážkou je současná snaha Evropské unie omezit počet střelných zbraní mezi obyvatelstvem. Je možné předpokládat, že uplatnění tohoto opatření by vyvolalo odpor řady institucí.

Druhou překážkou, a to faktickou, je určení učitele, resp. zaměstnance školy, do role jakéhosi ochránce, který je nucen v danou chvíli sám použít násilí. Praxe ukázala, že již v samé podstatě povolání učitele je zakódována mírumilovnost a odpor k násilí. Na překonání psychického bloku při setkání s objektivní realitou situace je tak nutno dlouhodobě pracovat. Proto by se v řadách učitelů velmi obtížně nalézaly vhodné osoby. Ve Spojených státech zašla situace již tak daleko, že v reakci na sérii útoků ve školách, zejména pak na tragédii, kdy devatenáctiletý mladík postřílel na floridské škole sedmnáct lidí, prezident USA Donald Trump na konferenci konzervativní politické akce (CPAC) v únoru 2018 definoval záměr, aby střelnými zbraněmi byli ozbrojeni aspoň někteří učitelé, kteří by mohli v případě potřeby ochránit své studenty před útokem. Toto prohlášení následně rozpoutalo vášnivou debatu a řadu protestů, nicméně řada škol se rozhodla ozbrojit vybrané zaměstnance škol, například školníky (ČTK, 2018).

Jít v našich podmínkách touto cestou je však těžko představitelné. Použití střelné zbraně, navíc v silně stresujících podmínkách, je velmi komplikovaná záležitost, která vyžaduje kvalitně vycvičenou osobu. Navíc v objektech existuje při laickém použití zbraně takové kategorie vysoké riziko zranění či úmrtí nezúčastněné osoby. Mimo to je nutno vzít v úvahu u zaměstnanců škol i výraznou feminizaci jako nezanedbatelný faktor. Nejedná se zde o snižování schopnosti žen vyřešit vzniklou krizovou situaci, ale o hodnocení celkového přístupu žen k použití násilí, a dále pak fyzickou převahu mužů, jako naprosto převažující kategorii útočníků nad ženami. Při vzniku násilné situace, kterým útok aktivního útočníka nepochybně je, tak není nutno se u pedagogického sboru primárně zaměřovat na aktivní způsoby eliminace útočníka za použití bodných či střelných zbraní,

ale na přijetí soustavy na sebe navazujících pasivních opatření, které zvýší šance přežití učitele i jemu svěřených osob.

1.6.2 *Aspekty nečekané situace*

Pokud skutečně k agresi na půdě školy nebo jiného školského zařízení dojde, je personál školy vystaven zcela mimořádné situaci, kdy by měl přijmout odpovídající rozhodnutí, co dělat. Je nutno vzít v potaz především to, že u netrénovaných a nevyčvičených osob dojde ke stresu, který se projeví vyplavením adrenalinu, tunelovým viděním, takzvaným „zamrznutím“ a dalšími průvodními projevy stresu.

Dalším faktem je, že dotčené osoby mají velmi krátký čas, potřebný ke zhodnocení situace a přijetí adekvátního způsobu řešení situace – to vyplývá z druhu, rozsahu a rychlosti průběhu ohrožení.

Jak bylo řečeno, tyto osoby jsou nepřipravené, mají absolutní nedostatek zkušeností s řešením obdobných situací a v neposlední řadě si uvědomují možné důsledky, plynoucí ze zodpovědnosti za svěřené osoby a z přijetí neadekvátního způsobu řešení. To zahrnuje i nebezpečí trestního stíhání při nedodržení ustanovení mezi nutnou obranou a nepřiměřenou obranou. Tato obava z možného trestního stíhání zabraňuje dotčeným osobám provést sebezáchovné procesy v míře větší, než je většina schopna si připustit. Hlavním viníkem může být neznalost zákonů a sebeobránných procesů, a v neposlední řadě pak vliv různě interpretovaných mediálních kauz.

Vzhledem k tomu, že situace s ozbrojenou osobou jsou často příliš rychlé, musí jednotlivci jak psychicky, tak fyzicky překonat prvních 10–15 minut, než dorazí na místo pomoci. Základní účinnou metodou, jak překonat čas, je ukrytí či bezpečné opuštění objektu, v němž se útočník nachází. Proto jsou podle stupně ohrožení tři základní cesty, jak se zachovat:

1.6.3 *Útěk*

Pokud to okolnosti a podmínky dovolují, je útěk před nebezpečím vždy nejlepším

způsobem řešení situace. Útěk před útočníkem by však měl být řízen zdravou úvahou a v případě útěku musíme věnovat pozornost níže uvedeným podmínkám. Útěk v panické fázi zpravidla nevede k záchraně. Jako primární a zásadní pravidlo útěku v takové situaci uvádíme, že si musíme být stoprocentně jisti, kde přesně se útočník či útočníci v napadené budově nachází. Pokud jejich polohu neznáme, volíme jinou variantu sebezáchovy. Útěk dále volíme v situaci, kdy k němu můžeme využít například okna v nižších patrech (hromosvody, okapové svody či jiné improvizované prostředky k opuštění budovy, jako jsou prodlužovací či silové kabely) a pokud možno utíkat směrem k jednotkám Integrovaného záchranného systému. V žádném případě se neshromažďovat na místech k tomu určených (hřiště, nástupní místa před školou), neboť pachatel může být s touto skutečností obeznámen a na těchto shromaždištích může v útoku pokračovat s daleko větší mortalitou zde shromážděných osob. Při útěku lze také varovat ostatní, ať již ústním upozorněním či pomocí rozhlasu nebo mobilních telefonů. Na okolnostech každé konkrétní události také záleží, zda osoby na útěku poskytují zraněným první pomoc. Platí totiž pravidlo, že při možnosti našeho přímého ohrožení (střelbou či jiným způsobem) první pomoc neposkytujeme a tento proces přenecháváme záchranným složkám (Krainer, 2018).

1.6.4 Ukrytí

Pokud není možno ohrožený prostor opustit, musíme se uchýlit k možnosti ukryt se. Ačkoliv se může zdát, že se jedná o velmi pasivní postup, je nutno vyvinout poměrně značné úsilí, aby náš úkryt dosahoval takové kvality, která nám zaručí téměř jisté přežití (Krainer, 2018).

Vysoká pravděpodobnost přežití dobře ukrytých osob vychází ze skutečnosti, že pachatel z kategorie aktivní střelec má poměrně omezený čas na svoji činnost. Být osobou, označenou jako aktivní střelec znamená, že taková persona aktivně a cíleně vyhledává oběti a primárně se soustředí na ty, které nejsou ukryté. Většinou nemá totiž čas, prostředky a energii k tomu, aby se dostával do všech uzamčených dveří, které uvidí. Pachatel předpokládá, že dojezd policejní hlídky a jeho eventuální následná eliminace je otázkou několika minut, a pokud není rozhodnutý provést vzetí rukojmí či barikádovou variantu, musí v tomto krátkém časovém úseku provést svůj plán v maximální možné míře, tedy pozabíjet co největší počet osob (Krainer, 2018).

Pokud ohrožené osoby zvolí tuto variantu a rozhodnou se ukrýt, musí dodržet několik zásad a postupů. Prvním pravidlem je dostat se z hlavních chodeb do místností, jako jsou třídy nebo kabinety, a to nejlépe těch, které jsou vybaveny vhodnými, dobře uzamykatelnými a blokovatelnými dveřmi.

Pokud je to možné, provést uzamknutí vstupních dveří, s ohledem na další okolnosti (hluk, možnosti osob v místnosti) provést barikádu vstupních dveří, a to za pomoci nábytku, nacházejícího se v místnosti (lavice, židle, učebnice, tašky).

V žádném případě neprovádět blokování dveří tělem (málo odolný materiál proti probodnutí či prostřelení), urychleně odstoupit od dveří a najít místo v bezpečném, střelbou skrz dveře neohroženém prostoru, minimálně si lehnout na zem. Není také na závadu, když jsou uživatelé budovy seznámeni s tím, z jakého materiálu je budova postavena. Z toho vyplývá, že i laik je schopen si přibližně představit, za jak balisticky odolný materiál se schovává. Velmi důležité je vzbudit dojem, že místnost, do níž by mohl mít pachatel zájem vstoupit, je prázdná, tedy pro agresora nezajímavá. Prvotním znakem jsou samozřejmě zamčené dveře, avšak neméně důležitým aspektem je vzbuzení dojmu, že místnost je prázdná a pokus o násilný vstup do ní by byl pro útočníka ztrátou času a energie. Osoby, ukryté v místnosti tak musí zhasnout a zatáhnout žaluzie (světlo pod spodní hranou dveří), nastavit tichý režim mobilních telefonů, vypnout techniku v místnosti (televizory, videoprojektory, monitory počítačů), zůstat potichu a co nejvíce v klidu (zde hraje důležitou roli postava pedagoga, který musí zklidnit shromážděné děti či žáky). Za žádných okolností nesmí dojít k otevření dveří, dokud si osoby uvnitř nejsou opravdu jisté, že venku jsou příslušníci policie. K otevření dveří nesmí dojít ani v případě, že se osoba na druhé straně dveří dožaduje vstupu za účelem úschovy, či se jako zraněná dožaduje poskytnutí pomoci. Není zde totiž jistota, zda taková osoba není k těmto prohlášením nucena agresorem a při otevření dveří tak dojde k ohrožení všech v místnosti shromážděných osob. Samozřejmostí je pak nutnost poslouchat pokyny policie a neplést se zakročujícím policistům při jejich akci (Krainer, 2018).

1.6.5 Obrana

Nelze-li ani utéci, ani se schovat, je nutné bojovat – bránit se. Pokud vycházíme ze

skutečnosti, že učitelé ani školský personál nejsou ozbrojeni účinnými zbraněmi, je možno k vlastní obraně použít širokou škálu improvizovaných sebeobránných prostředků, jež se ve školách a školských zařízeních nalézají. Jedná se zejména o předměty vhodné k úderům (židle, věšáky), hodům (květináče, ozdobné předměty), avšak jako nejúčinnější prostředek k eliminaci útočníka, navíc s tou výhodou, že jej nemusíme přímo inzultovat, se jeví hasicí přístroj, nejlépe pak práškový. Při využití vhodných taktických postupů je užití takového prostředku pro útočníka likvidační (Krainer, 2018).

1.7 Následná pomoc

Po i během celé události, je nutné počítat s tím, že se jedná o událost neobvykle hrozivého rázu, která s velkou pravděpodobností u řady jedinců způsobí duševní poruchy. Největším rizikem je vznik posttraumatických stavů u všech jednotlivců, kteří byli s agresí konfrontováni. Každé individuum disponuje různou mírou odolností proti traumatům, avšak to, jak jsme schopni podobné stavy snášet, poznáme až ve chvíli, kdy taková situace nastane. Stejně tak i platí, že nikdo neví, jakým způsobem se zvládne vyrovnat s posttraumatem. Zde je na místě, podle možností a okolností, psychologická pomoc, ať již okamžitá po agresí, či následná dlouhodobá. Velmi důležitou součástí zvládnutí posttraumatických stavů je úroveň následné komunikace mezi kolegy, komunikace zástupců školy s rodiči, podávání přesných a pravdivých informací, které předejdou šíření dezinformací a případné další paniky (Krainer, 2018).

1.8 Prevence jako snížení rizika nepřipravenosti školského zařízení

Jak již bylo opakovaně řečeno, prevence je pro zamezení jakéhokoliv útoku a ohrožení školy a školského zařízení rozhodující. Z tohoto pohledu je potřebné zavedení do běžné praxe níže popsaná nejvýznamnější opatření.

1.8.1 Prostorová a organizační opatření

Každá škola si samostatně určuje a následně využívá pro vstup žáků, zaměstnanců

a cizích osob (návštěv, kontrol, atp.) zpravidla pouze jeden vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován); ostatní možné vstupy do budov jsou zabezpečeny (nesmí však bránit bezpečnému úniku osob v případě požáru) a užívají se případně jako vstupy pro zaměstnance nebo pro cizí osoby, které se účastní dalšího vzdělávání v jiných prostorách školy (např. odborný výcvik, kurzy, školení, atp.), přičemž i v tomto případě má škola zajištěnu kontrolu vstupu. Školy pavilonové dispozice přijímají tato opatření přiměřeně podle svých podmínek. Cizí osoby jsou do prostor školy vpuštěny až po ověření účelu jejich vstupu do budovy (doprovod žáka, návštěva pedagoga či ředitele školy apod.); to platí též v případě vjezdu dopravním prostředkem do areálu školy. Vstupy a vjezdy do areálu školy jsou kontrolovány (monitorovány). V každé škole jsou vybudovány uzamykatelné vstupy do budov i dalších prostor v areálu školy (např. školní zahrady, školního dvora, parkoviště, apod.), jsou zabezpečena okna a dveře proti volnému vniknutí osob. Na začátku, v průběhu dne i na jeho konci musí být vstupy zabezpečeny (klíčový režim musí být vyřešen tak, aby byly únikové cesty trvale volné a umožňovaly bezpečný únik z budovy) (MŠMT, 2015a).

Nepovolaným osobám je přístup do dalších prostor, budov i areálu školy, které nejsou určeny pro poskytování vzdělávání (např. sklepy, půdy, sklady, kotelny, apod.), s výjimkou specifických, zvláště provozních případů (revize, kontroly, prohlídky, stavební úpravy, apod.), zakázán (MŠMT, 2015a).

Zeleň v okolí školy je upravena tak, aby se zvýšila přehlednost prostor v okolí přístupových cest, totéž platí i pro další okolní terénní úpravy.

V areálu školy je zavedeno funkční venkovní osvětlení (nejlépe ovládané pohybovým čidlem) přístupových cest, a to i v době mimo provoz školy.

Ke splnění těchto požadavků se předpokládá zajištění a provedení například bezpečnostních zámků, závor, oplocení a osvětlení objektu a provedení drobných stavebních a terénních úprav (MŠMT, 2015a).

1.8.2 Vnitřní předpisy, dokumentace školy

Školské zařízení, nejlépe ve spolupráci s osobami odborně způsobilými v odhalování hrozeb, analyzuje rizika podle podmínek a charakteru své činnosti a zpracovává

dokumenty pro reakci na nejpravděpodobnější hrozby, které by mohly způsobit mimořádnou událost (např. neoprávněné vniknutí do objektu, přítomnost neznámého nebo nebezpečného předmětu nebo látky ve škole, útok vedený zvenčí či zevnitř, vandalismus, šikana atd.).

Důležité je následně zajistit mechanismy ověřování účinnosti opatření v uvedené dokumentaci, včetně periodických zkoušek funkčnosti technických prostředků a zařízení, přičemž je na této činnosti vhodné spolupracovat se složkami integrovaného záchranného systému a s orgány místní správy (MŠMT, 2015a).

Dosud popisované postupy, procesy a opatření má mít škola zakotvena ve vnitřní dokumentaci (např. pracovní řád, školní řád, v dokumentaci podle jiných právních předpisů). Upraveny mají být i další zvláštní povinnosti zaměstnanců, např. povinnost informovat zaměstnavatele o vzniku mimořádných událostí, povinnost důsledně dbát na účinnost technických a jiných prostředků chránících bezpečnost budov, povinnost seznamovat zaměstnance a žáky školy s opatřeními zajišťujícími bezpečnost a ochranu zdraví (na začátku školního roku, průběžné opakování dle vyhodnocených rizik, povinnost provedení záznamu o těchto poučeních atd.).

Tímto má mít školské zařízení vymezen formální rámec bezpečnosti a ochrany zdraví, včetně pojmenování hrozeb, rizik možného ohrožení života a zdraví žáků, spolu s přijetím adekvátních opatření. Týká se to samozřejmě i periodického seznamování žáků a zaměstnanců s ustanoveními předpisů a pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, včetně pojmenování hrozeb a rizik možného ohrožení života a zdraví, pokud se vztahují k příslušné činnosti, akci nebo pracovišti. Průběžně je také nutné seznamovat žáky a zaměstnance s ustanoveními školního nebo vnitřního řádu, řádů dílen, laboratoří, odborných pracoven, sportovních zařízení, tělocvičen, hřišť a jiných pracovišť a s dalšími opatřeními, jež mohou mít bezpečnostně preventivní význam při uplatňování základních pravidel bezpečného chování (např. cizí osoby ve školách, technické zabezpečení vstupu do budov, dohled pedagogických pracovníků, způsob příchodu a odchodu, zabezpečovací prvky ve škole). Mezi další doporučení patří uplatnit účelné způsoby chování a zavést pravidla pro některé činnosti v situacích ohrožujících zdraví, myšleno např. tělesné výchově, plavání, koupání, lyžařském výcviku, sportovních kurzech, školních přeborech a soutěžích, přehlídkách, výletech, při pobytu na škole v přírodě apod., speciálně s ohledem na vykonávání těchto aktivit v zahraničí) (MŠMT, 2015a).

O přijatých opatřeních, majících náležitou formu (schválený a vydaný dokument) škola odpovídajícím způsobem informuje zákonné zástupce žáků.

Od tohoto doporučeného minimálního standardu by se školské zařízení nemělo významněji odchylovat, vyjma nezbytně nutných a odůvodněných případů, budou-li to vyžadovat místní podmínky. Nemění to však nic na povinnosti přijmout taková opatření, aby byla bezpečnost a ochrana zdraví žáků i zaměstnanců zajištěna, byť jinými konkrétními způsoby, nejlépe tak, aby nebyly v rozporu s výše uvedenými principy. Toto doporučení také nic nemění na tom, že škola musí plnit povinnosti, které jí vyplývají z právních předpisů (MŠMT, 2015a).

Školy při eliminaci bezpečnostních rizik spolupracují se zřizovatelem, se zákonnými zástupci žáků, zletilými žáky, policií, složkami integrovaného záchranného systému a se školskou radou. (MŠMT, 2015a).

1.8.3 Prevence osobní

Osobní prevencí je myšlena systematická a opakovaná příprava všech osob, u kterých lze předpokládat, že se mohou v objektu nacházet v okamžiku mimořádné události. Seznam tedy zahrnuje učitele, žáky a ostatní školský personál. Obecně lze uvést, že se jedná o všechny osoby, za které vedení školského zařízení nese odpovědnost (MŠMT, 2015a).

Stěžejní preventivní opatření jsou zaměřena na pedagogické pracovníky a ostatní školní personál. Opakovaným doporučením, uváděným v odborných literaturách je nutnost aplikovat pravidelné přednášky, semináře i praktická cvičení, zaměřená na způsoby řešení dané problematiky, tedy informací, jak útokům předcházet či je řešit. Tedy, aby se naučili nejenom to, jak se při mimořádné události zachovat, ale aby se dozvěděli, že je nutné věnovat pozornost jednotlivým žákům, sledovali jejich chování, a v případě podezření na toto upozornili předem určená místa (policii, odborné poradce apod.).

Účast na těchto přednáškách by měla být povinná i pro další personál, zaměstnance školy, případně zaměstnance externích společností, které se zabývají ostrahou a bezpečností. Týká se jich to samé, co pedagogů. Především však pozornost sledování chování všech ostatních návštěvníků školy. Lze předpokládat, že vnější agresor školu před útokem

navštíví, a proto rozpoznání jakéhokoliv nestandardního jednání může být velmi užitečné.

Souhrnně lze říci, že ve škole a dalších školních zařízeních, ve kterých se zdržují žáci a studenti, nelze v personální oblasti vykonat nic dalšího. Lapidárně řečeno - všichni musí mít oči otevřené a upozornit na cokoliv nezvyklého (MŠMT, 2015a).

Prevence v podobě odborných přednášek je nutné provádět rovněž u žáků a studentů, ale již s jiným obsahem, než u předchozích dvou skupin osob. Obecně se doporučuje pouze obecné seznámení dětí se skutečností, že může nastat nepředvídaná událost, a v takovém případě musí zachovat klid a poslouchat pokyny učitele, případně dalších osob. Dále se doporučuje instruovat žáky k oznámení, pokud zjistí třeba jen náznaky, ukazující na možnost plánování násilného aktu ve škole, a to jakémukoliv učiteli nebo komukoliv z personálu dané školy. Toto samozřejmě nelze očekávat ve školkách a u dětí na prvním stupni základních škol. Zde také není pravděpodobné obdobné ohrožení ze strany spolužáků (MŠMT, 2015a).

Opodstatněným důvodem, proč neposkytovat dětem plné penzum informací, jak se v mimořádné situaci útoku aktivního útočníka zachovat, je to, že polovina útočníků ve školách pochází z řad současných či bývalých studentů těchto vzdělávacích ústavů. Získání informací o protipatřeních v plném rozsahu by tak mohlo naopak působit kontraproduktivně, neboť by poskytlo útočníkovi návod na překonání opatření obránců (MŠMT, 2015a).

1.8.4 Prevence technická

Technickou prevencí jsou míněna veškerá technická a technologická zařízení, která zvyšují bezpečnost objektu proti vniknutí vnějšího útočníka. Dále mezi tyto systémy řadíme prostředky pro zvýšení odolnosti vnějšího pláště budov (bezpečnostní fólie na okna, mříže atd.) nebo prostředky pro monitoring vnitřních i vnějších prostor, jakými jsou vnitřní kamerové okruhy. Nelze opomenout ani často užívaná technická opatření pro kontrolu vstupu do objektu, kterými jsou turnikety v kombinaci s přístupovým systémem, který je možný překonat pouze se vstupní kartou, nebo elektronickým čipem, na kterých

jsou nahrána přístupová oprávnění do přidělených prostor. Toto samozřejmě doplněné o dohled odpovědné osoby, odpovědné za ostrahu objektu (MŠMT, 2015a).

Je však nutné uvést, že technické prostředky pro zvýšení bezpečnosti jsou pouze doplňujícím opatřením, kterým nikdy nelze stoprocentně zabezpečit školu před vniknutím agresora do jejích vnitřních prostor. Pokud si agresor vyhlédne konkrétní školu či jiné školské zařízení jako cíl svého útoku, vždy najde způsob, jak se dostat dovnitř. (MŠMT, 2015a).

2 Cíl práce a výzkumná otázka

2.1 Cíl práce

Analýza připravenosti školských zařízení (jejichž zřizovatelem je MHMP) na vznik mimořádné události - útoku aktivního střelce.

2.2 Výzkumná otázka

Jsou školská zařízení připravena na mimořádnou událost útoku aktivního střelce?

3 Operacionalizace pojmů

3.1 Pojmy

Aby bylo možné provést jakákoliv preventivní opatření, je nezbytné vysvětlit základní terminologii. Jedná se především o následující pojmy a označení:

Aktivní střelec (anglicky active shooter) – je donedávna celkem obecně neznámý termín. Postupně se ale dostává do našeho běžně používaného slovníku. Podle Americké vládní agentury (včetně Bílého domu, amerického ministerstva spravedlnosti, FBI a dalších) je to „Osoba, která se aktivně zabývá zabíjením nebo pokusem o zabíjení lidí v konfliktu a obydleném území.“ (Active Shooter, 2013). V České republice je dnes již více používaný termín **aktivní útočník**, což lépe vystihuje osobu agresora, který k prosazení cíle (zabít či zranit co nejvíce osob) používá jakoukoliv zbraň, tedy nejenom ty palné, nýbrž i bodné, sečné apod.

Oficiální „*Terminologický slovník*“ Ministerstva vnitra z roku 2016 již pracuje s termínem **aktivní střelec/aktivní útočník** a uvádí, že se jedná o nebezpečného pachatele, který zvolí použití zbraně proti jiné osobě/osobám jako nástroj k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, může se ale jednat i o skupinu pachatelů. Takovýto útočník většinou nemá zábrany pro jakékoliv chování a jeho úmyslem je zabít nebo zranit co největší počet osob (Ministerstvo vnitra, 2016).

Měkké a tvrdé cíle jsou pojmy z bezpečnostní oblasti, které se používají pro označení cílů možného útoku (například teroristického) a jejich rozlišení z hlediska stupně ochrany.

Měkký cíl - (anglicky soft target) není přesně definován. Obecně se uvádí, že jde o místa s vysokou koncentrací osob a nízkou mírou zabezpečení proti násilnému útoku (například teroristů či duševně narušených jedinců). Na takových místech je vyšší pravděpodobnost napadení s možnými velkými škodami na životech a zdraví lidí. Může jít o různé kulturní, společenské nebo sportovní akce, ale i jiná místa, kde se schází velké množství lidí, například nádraží, obchodní centra a podobně (Kalvach, 2016).

Tvrký cíl (anglicky hard target) je objekt s vysokým stupněm ochrany proti napadení a neoprávněnému vniknutí. Jedná se o dobře chráněné a střežené objekty, jako jsou

například důležité státní objekty, vojenské objekty, objekty dalších bezpečnostních složek, ale i některé nestátní a komerční objekty (Kalvach, 2016).

Škola a školská zařízení – toto přesně definuje Školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném aj. vzdělávání. Z pohledu ochrany se jedná o měkké cíle – žáky, studenty a zaměstnance těchto zařízení. Ochrana objektů škol a školských zařízení je zcela specifickou oblastí, která v době vzniku zákona nebyla řešena, jelikož v době jeho vzniku nebyla problematika ohrožení takového druhu cíle brána jako aktuální problém (Zákon č.561/2004 Sb., 2004).

Mimořádná událost – je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Obecně lze za mimořádnou událost považovat náhlou závažnou událost, která způsobila narušení stability systému s možným ohrožením jeho bezpečnosti nebo existence. Definice vychází zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, nicméně pro potřeby této práce se jeví jako mnohem výstižnější definice, o kterou jsem se pokusil a která vychází z předcházející definice aktivního útočnicka (Zákon č. 239/2000 Sb., 2000).

Mimořádná událost útok aktivního útočnicka – situace, kdy v prostoru, ve kterém se nachází nezúčastněné osoby či přímo na ně útočí ozbrojený nebezpečný pachatel, který nemá zábrany pro jakékoliv chování a jeho úmyslem je zabít nebo zranit co největší počet osob.

Závažnost mimořádné události/situace je možno hodnotit podle řady kritérií. V případě mimořádné události lokalizované ve škole a školském zařízení pak vždy můžeme hovořit o maximální závažnosti. Vždy se bude v první řadě jednat o ohrožení dětí.

Nutná obrana – je podle zákona 40/2009 Sb., trestní zákoník definována v §9 jako „čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“ To znamená, že čin, který by byl v jiné situaci trestný, přestává být trestný vlivem okolností. Tento čin odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok, přičemž obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Ze zákona vyplývá, že nutná obrana se nevztahuje jen na situace, kdy se obránce brání útočníkovi, ale platí i tehdy, kdy někdo brání jiného napadeného. Vždy však musí jít o buď bezprostředně hrozící útok, nebo o útok, který trvá (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009).

Je zřejmé, že v případě ohrožení zdraví a života dětí ve školách a školských zařízeních bude jakákoliv jejich obrana přiměřená, a tedy se vždy bude jednat o nutnou obranu. (viz. Trestní zákoník, část první, hlava III, § 29).

Krajní nouze – je podle zákona 40/2009 Sb., trestní zákoník definována v § 28 jako „Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.“ Pro krajní nouzi platí v zásadě to samé, co pro nutnou obranu s podstatným rozdílem. Krajní nouze nastává dříve, a to v okamžiku, kdy je reálný předpoklad, že bude nutné obrany zapotřebí. Z pohledu ochrany škol a školských zařízení dává tento stav více možností případné budoucí nutné obrany. Je možné uplatnit v předstihu vše, co platí pro nutnou obranu a řešení krizové situace, ovšem s časovým předstihem a s možností výběru z více variant obrany (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009).

Zbraň - zbraně podléhají kategorizaci především podle možných způsobených škod. Je zřejmé, že nejvíce škod způsobí zbraně střelné a výbušniny, přičemž, jak zkušenosti ukazují, i bodná a sečná zbraň je schopna způsobit značné škody, zranění a ztráty na životech. Podle § 118 Trestního zákoníku je „Trestný čin spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009).

Terorismus je užití násilí nebo hrozby násilím s cílem zastrašit protivníka a dosáhnout politických cílů. Terči teroristických akcí jsou většinou civilisté. Mezi teroristické metody patří atentáty, bombové útoky, únosy osob nebo dopravních prostředků a další násilné akty. Akty násilí bývají plánovány tak, aby u veřejnosti vyvolaly pocit strachu a nejistoty. Někdy má terorismus podobu vydírání s cílem dosáhnout splnění konkrétních politických požadavků. Vedlejším účelem teroristických akcí je také získání publicity. Teroristických

metod používají zejména skupiny ultrapravicové, ultralevicové, náboženské, národnostně vymezené či revolucionářské (web Wikipedie, 2018).

3.2 Omezení práce

Objekty výzkumu diplomové práce jsou výhradně střední školy, a to výhradně ty, u kterých je zřizovatelem hl. město Praha. Toto omezení je dáno praktickými důvody – není z pohledu vypovídající schopnosti průzkumu zahrnovat všechny střední školy. Stejně tak zahrnutí základních škol a dalších školských zařízení by sahalo nad rámec zadaného tématu a bylo by technicky těžko zvládnutelné.

Kromě toho, hl. město Praha jako zřizovatel je schopno na základě zjištěných skutečností učinit nejen obecně platné závěry, ale současně má i dobré předpoklady k jejich realizaci.

4 Metodika

Pro vypracování diplomové práce bylo využito metod základního výzkumu, jako je analýza a syntéza. Byla vypracována rešerše dostupné literatury. Pro zpracování praktické části bylo použito sběru dat kontaktní formou, provedením strukturovaných rozhovorů a přímým pozorováním. Byly použity dvě techniky sběru dat sociálního výzkumu.

4.1 Přímé pozorování

Přímé pozorování je nejčastěji charakterizováno jako sledování vybraných jevů, kdy výsledky jsou pečlivě zaznamenávány. Je zřejmé, že v případě zabezpečení škol a školských zařízení je vlastní prohlídka na místě zcela nezbytná a přináší bezprostřední a autentickou informaci o daném objektu. Z pohledu odborníka na bezpečnost pak může přinést i zcela nové poznatky, které mohly vedení školy uniknout.

4.2 Řízený strukturovaný rozhovor

Další z možných technik sběru dat v sociálním výzkumu je řízený rozhovor, který je v tomto případě základním zdrojem informací. Tazatel postupuje otázku za otázkou podle dotazníku a respondent odpovídá. Tazatel zaznamenává odpovědi do dotazníku. Vyplněné dotazníky jsou statisticky zpracovány a vyhodnoceny, a tak jsou získána potřebná data.

V tomto případě vychází ze skutečnosti, že statutární zástupce školy, který je současně odpovědný za bezpečnost školy, má aktuální a autentické informace o stavu zabezpečení školy.

Řízený rozhovor má několik charakteristických znaků:

- je jasné, kdo odpovídá;
- procento dokončených rozhovorů je vyšší než návratnost dotazníku;

- je těžké vynechat otázku;
- tazatel poskytuje respondentovi vyšší komfort než samotný dotazník (například sám vyplňuje dotazník);
- problémem může být pocit snížené anonymity u citlivých otázek (respondent je v přímém kontaktu s tazatelem);
- nákladná technika;
- časová náročnost vede k menší velikosti zkoumaného vzorku a jsou potřebná školení tazatelé.

Celkově jde o velmi precizní techniku sociálního výzkumu, která přináší velmi kvalitní výsledky. Určitou nevýhodou jsou vyšší náklady (web managementmania, 2018).

4.3 Metodika postupu v rámci tohoto výzkumu

Metodika výzkumu na jednotlivých středních školách je založena na následujících postupech:

Výběr objektů výzkumu byl provedený ve spolupráci se zástupkyní odboru školství a mládeže Magistrátu hl. města Prahy s tím, že vybrané objekty jsou referenčním vzorkem podle daných kritérií, lokalita, odborné zaměření školy, a tím daná odlišná skladba žáků, druh školní budovy/budov a částečně i předběžné zjištění o úrovni zabezpečení.

Příprava otázek samotného řízeného rozhovoru byla provedena s tím, že byla současně připravena i metodika jejich vyhodnocení, a to jak za jednotlivou školu, tak i souhrnně za celý zkoumaný soubor.

Byl proveden řízený rozhovor s ředitelem školy, resp. statutárním zástupcem, při kterém došlo ke sběru dat získaných v rámci uvedeného řízeného rozhovoru.

Dále byla provedena fyzická prohlídka školy s přihlédnutím k jejímu začlenění do okolní zástavby.

Následně došlo k vyhodnocení získaných dat a informací z jednotlivých škol a na závěr k celkovému vyhodnocení souhrnné situace u vybraných středních škol zřízených Magistrátem hl. města Prahy.

4.4 Schéma řízeného rozhovoru (formuláře) včetně otázek a jejich vyhodnocení:

Řízený rozhovor se zástupci vybraného školského zařízení na téma „Ochrany před útokem aktivního útočníka“ - VZOR

Tabulka 1 Strukturovaný rozhovor - otázky

Číslo otázky	Otázka	Odpověď
1	Bylo Vaše školní zařízení oficiálně upozorněno na Usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku?	
2	Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na koncepční či metodické dokumenty zpracované pro Ministerstvo vnitra a MV doporučována: <ul style="list-style-type: none"> • Koncepce ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020 (usnesení vlády č. 711); • Metodika – základy ochrany měkkých cílů nebo Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe? 	
3	Bylo Vaše školní zařízení oficiálně upozorněno na Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“?	
4	Využívá Vaše školní zařízení pro vstup žáků, zaměstnanců a cizích osob vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován)?	
5	Zajišťuje Vaše školní zařízení průběžný dohled nad žáky ve všech prostorách, a to od okamžiku vstupu do prostor školy až po dobu opuštění budovy či areálu školy?	
6	Využívá Vaše školní zařízení možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií, případně hlídkami bezpečnostních agentur?	
7	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti?	
8	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků pro personální zajištění výkonu fyzické ostrahy školy (vrátné, strážné nebo jiné osoby)?	
9	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na nárůst pracovních úvazků na zajištění ostrahy - dohledu?	
10	Má Vaše školní zařízení zpracovaný materiál, který by řešil nastalou mimořádnou situaci?	
11	Absolvovali zaměstnanci (pedagogický a ostatní personál) Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz či školení v oblasti zajištění bezpečnosti?	
12	Absolvovali žáci Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz, školení či praktické cvičení v oblasti zajištění bezpečnosti?	

13	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení připraveno v rámci možností personálně (dostatek odborně proškoleného personálu) zvládnout mimořádnou situaci?	
14	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností po technické stránce dostatečně chráněno před mimořádnou situací?	
15	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností připravováno (dostatečná prevence) na předejití, popř. zvládnutí mimořádné situace?	
16	Nabídli Vám pomoc (spolupracujete s nimi) preventisté z Krajského ředitelství police Praha (popř. jiné součásti PČR)?	
17	Znáte, viděli jste nějaké instruktážní video o řešení MU Útoku aktivního útočníka, střelce?	
18	Znáte základní pravidla – doporučení: <ul style="list-style-type: none"> • Uteč! • Schovej se! • Bojuj! pro zvládnutí MU – útoku aktivního útočníka?	
19	Vypracovali jste/nechali jste si vypracovat analýzu rizik, popř. audit bezpečnosti dle metodiky pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe?	
20	Považujete Vámi spravovanou školu za bezpečnou?	

Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení jednotlivých otázek je založeno na dále uvedených informacích, jejichž vyhodnocení za všechna zkoumaná školská zařízení, ukazuje na vysokou míru zobecnitelnosti.

Kromě informací získaných prostřednictvím řízeného rozhovoru a zaznamenaných v uvedeném formuláři, jsou k uvedenému školskému zařízení připojeny a vyhodnoceny další informace. Tyto informace lze označit jako fixní a jedná se o:

- počet žáků;
- počet zaměstnanců;
- počet budov a
- některá z architektonických řešení budovy (počet vchodů, apod.).

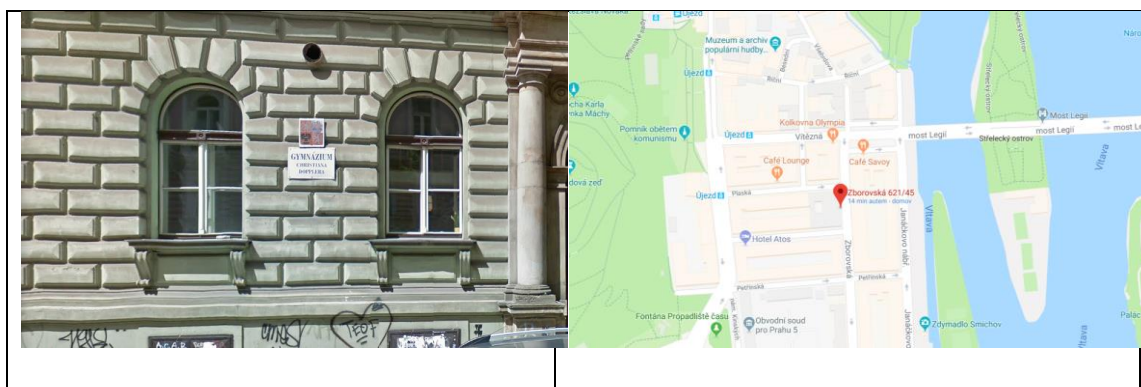
Součástí komplexní dokumentace o jednotlivé škole je i fotodokumentace a mapa, znázorňující polohu školy vzhledem k okolní zástavbě a množství osob, které se v okolí běžně vyskytuje.

4.5 Příklad dokumentace

Ke každé škole je zpracován materiál, který zaznamenává základní informace a může být i později školou využit.

Název školy: .....

Adresa školy: .....

Verbální i statistické shrnutí získaných informací a údajů. Jde především o verbální zhodnocení relevantních dat zaznamenaných v rámci průzkumu.

Zde je možné, v případě zájmu, poskytnout jednotlivým školám návrh potřebných opatření. Diplomová práce by tím získala i bezprostřední praktický efekt.

4.6 Celkové vyhodnocení

Celkové vyhodnocení získaných dat probíhá v souladu se zásadami řízeného strukturovaného rozhovoru a v souladu s metodikou postupu v rámci tohoto výzkumu. Získaná data mohou formou sdílení následně sloužit celému spektru subjektů, jejichž oblast působnosti zahrnuje oblast zvyšování bezpečnosti ve školách a školských zařízeních, k zavedení nových opatření či upgrade stávajících opatření na úseku

bezpečnosti. Důležitá je také možnost komparace dat mezi jednotlivými subjekty navzájem. Jedná se zejména o zřizovatele škol v dané oblasti, zde tedy Magistrát hlavního města Prahy a ředitele jednotlivých školních subjektů.

4.7 Návrh opatření

Zřizovatel škol na základě zpracování získaných dat, zvolí další možný, co nejvíce efektivní, postup v implementaci bezpečnostních opatření v jemu podřízených školských subjektech. Ředitelé škol pak budou požádáni, aby implementovali doporučená bezpečnostní opatření v rámci svých subjektů tak, aby byl v první fázi naplněn tento základní bezpečnostní standard na každé škole. Následně pak bude po ředitelích požadováno, aby tento standard průběžně doplňovali dalšími doporučenými opatřeními, kdy celkovým výsledkem této snahy bude zavedení komplexních, na sebe navazujících postupů, které v případě vzniku mimořádné situace na škole povedou k záchraně maximálního počtu osob.

Jako vhodné, užitečné a možná nezbytné se zdá být zpracování jednotného dokumentu každým ze školských zařízení. Pracovní název může být „Bezpečnostní karta“, kde bude zaznamenán současný stav, návrh opatření, termín splnění opatření, odpovědná osoba a potvrzení o splnění daného opatření. Tento jednoduchý prostředek zjednáání nápravy v oblasti zajištění bezpečnosti na školách a školských zařízeních by se měl stát standardem pro monitorování celkové bezpečnosti.

Bez pojmenování konkrétních nedostatků a bez formulace možností jejich nápravy zůstane faktická bezpečnost pouze na úrovni dokumentů, aniž by bylo dosaženo skutečného zajištění bezpečnosti našich škol a školských zařízení.

5 Výsledky

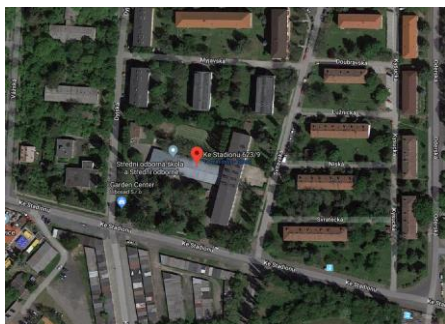
Ve vybraných zařízeních bylo po předchozí telefonické domluvě uskutečněno pracovní jednání, v rámci kterého byl proveden řízený rozhovor s nejvyšším představitelem školského zařízení. Osobní schůzce vždy předcházela pečlivá příprava na řízený rozhovor spojená se sběrem podpůrných materiálů o konkrétním školském zařízení, kdy zdrojem byly výhradně oficiální webové stránky školy.

Vyjma jednoho případu se jednání uskutečnilo bez přítomnosti dalších zaměstnanců školy. Délka řízeného rozhovoru byla různá, od jeden a půl hodiny do (v jednom případě) až téměř tříhodinového rozhovoru, který místy sklouzával do filozofické, obecné roviny, kdy nebylo často snadné vrátit se zpět k hlavnímu tématu.

Bezprostředně osobnímu jednání předcházelo v každé konkrétní škole pořízení jednoduché fotodokumentace, která poslouží k získání lepší představy o prostorovém umístění školy, její dislokaci a hlavním vstupu do sídelní budovy školského zařízení. Při pořizování fotodokumentace vždy již započal sběr dat o jednotlivých bezpečnostních prvcích jak na plášti (vnějším perimetru školy) budovy, chování vrátného (ostrahy školy), možnostech přístupu žáků do budovy a vnitřním vybavení bezpečnostními prvky a dalších. Sběr těchto dat potřebných pro komplexní zhodnocení připravenosti a ověření si získaných informací probíhal rovněž vždy i po skončení řízeného rozhovoru. Lze uvést, že čas věnovaný pro sběr dat u každé školy, včetně přípravy, byl minimálně 10 hodin.

5.1 Střední odborná škola a střední odborné učiliště, Praha Čakovice

Školské zařízení se nachází na adrese Praha 9, ulice Ke Stadionu a jedná se o oplocený komplex vzájemně propojených budov. Svým umístěním tato škola spadá do kategorie zařízení provozované v okrajové části města, v oblasti, ve které je jeden z nejnižších nápadů trestné činnosti celého hlavního města, a tedy se sníženým rizikem.

Obrázek 2 Geografické umístění objektu

Zdroj: maps.google.com

Obrázek 3 Vchod do objektu

Zdroj: Vlastní výzkum 1

Obrázek 4 Přístupová cesta k objektu

Zdroj: Vlastní výzkum 2

Ve školském zařízení byl proveden řízený rozhovor s ředitelkou školy, která je jako nejvyšší představitel organizace odpovědná za přípravu a implementaci bezpečnostních opatření pro danou školu. V úvodu je pro větší názornost zobrazena tabulka se stručnými odpověďmi a následuje podrobné hodnocení, které vychází jak, ze zjištění získaných řízeným rozhovorem, tak především z vlastního pozorování.

Tabulka 2 Strukturovaný rozhovor SOŠ a SOU Praha

Otázky pro řízený rozhovor se zástupci školského zařízení SOŠ a SOU Praha – Čakovice, Praha 9, Ke Stadionu 623 na téma ochrany před útokem aktivního útočnicka	
1	Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na Usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku? NE.
2	Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na koncepční či metodické dokumenty zpracované pro Ministerstvo vnitra a MV doporučována: <ul style="list-style-type: none"> • Koncepce ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020 (usnesení vlády č. 711); • Metodika – základy ochrany měkkých cílů nebo • Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe? NE. Upozornil je na to zřizovatel (MHMP).

3	Bylo Vaše školní zařízení oficiálně upozorněno na Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“? NE. Používají „starší“ Metodický pokyn k ochraně člověka za mimořádných situací.
4	Využívá Vaše školní zařízení pro vstup žáků, zaměstnanců a cizích osob vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován)? ANO. Žáci mají vlastní vchod (od 7.30 do 7.50), s přítomností vrátného i pedagoga, který se poté zamyká. Pozdější příchozí již pouští do objektu vrátný hlavních vchodem.
5	Zajišťuje Vaše školní zařízení průběžný dohled nad žáky ve všech prostorách, a to od okamžiku vstupu do prostor školy až po dobu opuštění budovy či areálu školy? ANO. Mimo vyučování je prováděn pedagogický dozor. Část prostor školy, je monitorován CCTV.
6	Využívá Vaše školní zařízení možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií, případně hlídkami bezpečnostních agentur? NE.
7	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti? ANO. Mají vlastní investiční fond – podnikají.
8	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků pro personální zajištění výkonu fyzické ostrahy školy (vrátné, strážné nebo jiné osoby)? ANO. Hlavní vstup je opatřen funkční vrátnicí.
9	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na nárůst pracovních úvazků na zajištění ostrahy - dohledu? ANO. U vrátných to považují za dostatečné a nepotřebují měnit, či navyšovat. Pedagogové to mají v rámci pracovního úvazku.
10	Má Vaše školní zařízení zpracovaný materiál, který by řešil nastalou mimořádnou situaci? ANO – částečně. Zřizovatel (MHMP) zpracovává v app SIPOS Havarijní plány pro případ vzniku mimořádné události, ale zde není uvedena MU Útok aktivního útočníka.
11	Absolvovali zaměstnanci (pedagogický a ostatní personál) Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz či školení v oblasti zajištění bezpečnosti? ANO. Zřizovatel uspořádal jednodenní školení pro ředitele a zástupce ředitele všech škol na opatření k MU Útok aktivního útočníka. Následně to samé zorganizovali pro pedagogy (na dvakrát).
12	Absolvovali žáci Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz, školení či praktické cvičení v oblasti zajištění bezpečnosti? NE. 27. 6. budou cvičit Invakuci (projekt Českého červeného kříže). Znají a cvičí prakticky evakuaci – reakce na MU požár.

13	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení připraveno v rámci možností personálně (dostatek odborně proškoleného personálu) zvládnout mimořádnou situaci?
	ANO – jsou školeni. Přesvědčivější tvrzení by to bylo po praktickém cvičení, které by uvítali, kdyby pro ně někdo zorganizoval.
14	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností po technické stránce dostatečně chráněno před mimořádnou situací?
	ANO. Za velmi důležitý považují rozhlas (možnost legendovaně informovat). U ředitelky je uloženo dálkové tlačítko, kterým může spustit přes evakuační rozhlas hlášení.
15	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností připravováno (dostatečná prevence) na předejití, popř. zvládnutí mimořádné situace?
	ANO. Mají Školské poradenské pracovišti (výchovní poradci). Možnost anonymního oznámení o problému. Zaměstnanci jsou poučeni o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků, na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Dalším krokem k posílení bezpečnosti bylo najmutí profesionální poradenské agentury, která vypracuje audit bezpečnosti a navrhne další opatření.
16	Nabídlí Vám pomoc (spolupracujete s nimi) preventisté z Krajského ředitelství policie Praha (popř. jiné součásti PČR)?
	NE.
17	Znáte, viděli jste nějaké instruktážní video o řešení MU Útoku aktivního útočnicka, střelce?
	ANO. Na školení pořádané zřizovatelem.
18	Znáte základní pravidla – doporučení: <ul style="list-style-type: none"> • Uteč! • Schovej se! • Bojuj! pro zvládnutí MU – útoku aktivního útočnicka?
	ANO. Ze školení pořádané zřizovatelem.
19	Nechali jste si vypracovat analýzu rizik, popř. audit bezpečnosti dle metodiky pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe?
	NE. Respektují hlavní doporučení ze školení odborníků.
20	Považujete Vámi spravovanou školu za bezpečnou?
	ANO.

Zdroj: Vlastní výzkum 3

Hodnocení objektu SOŠ a SOU Praha – Čakovice, Praha 9, Ke Stadionu 623

Objekt školy se skládá ze tří vzájemně propojených budov umístěných na samostatném, oploceném pozemku. Celková rozloha objektu je 11 500 metrů čtverečních, denně se

v objektu nachází kolem 350 žáků. Jedná se o objekt projektovaný ve třicátých letech minulého století s hlavním určením jako školský objekt a v letech šedesátých byl rekonstruován pro využití potřeb učňovského vzdělávání. Objekt disponuje celkem pěti vchody, z nichž pouze jeden je využíván jako hlavní vstup. Vstupní dveře jsou vyrobeny v kombinaci kov – sklo a nejsou dále zvolněny. U vstupu je instalována CCTV kamera se záznamem, všechny oprávněné osoby disponují čipovou vstupní kartou, bez níž není vstup do objektu možný. Hlavní vstup, používaný ke vstupu žáků v časové rozmezí 7.30 – 7.50 hodin je dozorován osobami příslušného pedagoga a vrátného. Po uplynutí určeného času jsou tyto vstupní dveře do objektu uzamčeny a vstup je možný pouze po zazvonění, ohlášení žádosti o vstup pomocí interkomu a následném odemčení ze strany vrátného. V případě návštěvy některého ze zaměstnanců v budově školy je žadatel povinen tuto návštěvu dopředu ohlásit telefonicky, po ověření je vpuštěn dovnitř a vrátným doprovázen k určité osobě. Pokud není návštěva dopředu hlášena, je žádaná osoba povinna přijít k prostorám vrátnice, žadatele o vstup identifikovat a doprovodit jej do prostor, kde se schůzka uskuteční. Vrátný celkově vykonává službu v době od 6.00 až 21.00 hodin, v budově se nachází ještě domov mládeže sloužící žákům této školy, a proto je třeba delšího výkonu služby ze strany dozoru. K systému střežení vstupu do objektu vrátným bylo vedením školy přistoupeno v reakci na mimořádnou událost ve střední škole ve Žďáru nad Sázavou v roce 2013.

Jak již bylo uvedeno v úvodu, areál školského zařízení se nachází na periférii hlavní města a v části, která je dlouhodobě hodnocena jako místo z pohledu bezpečnosti méně problematické a i počet zde spáchaných trestných činů (37) tomu odpovídá. (Otevřená společnost o.p.s, 2018)

V prostorách objektu je po celou dobu jejího provozu konán ze strany určených zaměstnanců pedagogický dozor. Určení pedagogové jsou řádně poučeni, jak postupovat v případě vzniku krizové situace.

System dosavadního zajištění vstupů do objektu je vedením školy hodnocen jako plně vyhovující, funkční vrátnice dokáže odfiltrovat menší incidenty a působí preventivně (před zavedením služeb vrátného byly v objektu pravidelně zaznamenány drobné krádeže, které v současnosti ustaly), probíhá pravidelné vyhodnocování těchto událostí za využití záznamů z kamerových systémů.

Možnému násilnému vstupu do objektu přes okna v přízemí budovy je zabráněno instalací pevných mříží ve všech těchto oknech. Jako nedostatek této instalace uvádím nemožnost využití těchto oken při nouzové evakuaci z objektu.

Škola také disponuje dostatkem vlastních finančních prostředků z investičního fondu na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti a jejich modernizaci, neboť jako subjekt úspěšně podniká.

Při posuzování úrovně zabezpečení vstupů do škol a školských zařízení je nutno vycházet ze skutečnosti, že pokud se agresor rozhodne do budovy vstoupit násilím, není v silách vedení školy a jejích zaměstnancům takové osobě ve spáchání skutku zabránit. Lze však aplikací všech přijatelných prvků vytvořit takový komplex preventivně bezpečnostních opatření, která buď potencionálního agresora od vstupu do budovy odradí, či jej při vstupu do ní donutí odhalit svůj úmysl a tím vyvolat poplach, který další osoby v budově upozorní na jeho vstup. Varované osoby pak snáze začnou konat postupy, vedoucí k sebezáchově.

Lze uvést, že posuzovaný subjekt je z hlediska zajištění bezpečnosti vstupů do budovy zajištěn na nadstandardní úrovni, s níž se doposud setkáváme jen na málo školách.

Vedení posuzovaného subjektu bylo dále dotazováno na využití informací z legislativy určené k prevenci a řešení mimořádných situací, vydávaných státními orgány či zřizovatelem.

Bylo zjištěno, že vedení školy a její pedagogičtí zaměstnanci nebyli doposud oficiálně seznámeni s Usnesením vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku. Zřizovatel, tedy Magistrát Hlavního města Prahy (dále jen MHPH), umožnil seznámení s Koncepcí ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020, která vyplývá z usnesení vlády č. 711 a dále je zde také využíván Metodický pokyn k ochraně člověka za mimořádných situací. Naopak Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a žáků ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“ z roku 2015 ve škole využíván není.

Zde je však nutno uvést, že vedení škol je v současné době zahlceno značným množstvím administrativních procesů. Primárně jsou tak řešeny věci, které nesnesou odkladu

(namátkou problematika GDPR) a věci, které se nejeví jako aktuální, jsou logicky odsouvány stranou.

Prevence. Získávání praktických zkušeností zkoumaného subjektu s řešením mimořádných událostí ve školách a školských zařízeních a jejich implementace do procesu vzdělávání.

Vedení školy je přesvědčeno, že škola v oblasti prevence je v rámci možností připravena na zvládnutí mimořádné situace.

Ve škole funguje školské poradenské pracoviště, na jehož činnosti se podílí výchovná poradkyně i ostatní pedagogové. Na příkladu lze uvést úspěšné řešení problému s agresivním žákem za pomoci jeho rodičů a výchovné poradny. Na dobré úrovni je také protidrogová prevence, zde by bylo nutno navýšit počet preventistů. Žáci také mají možnost anonymního oznámení problému.

Na základě výstupu ze školení jsou zaměstnanci poučeni o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků (cestou vedení školy – Policie ČR) či na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Stejně tak na možná jiná rizika, hrozby či slabiny v aplikovaném zabezpečení školy. Lze uvést, že zaměstnanci nařízení respektují a dodržují.

Dalším krokem k posílení bezpečnosti bylo najmutí profesionální poradenské agentury, která vypracuje analýzu rizik a navrhne další opatření.

Zaměstnanci školy pravidelně procházejí školeními BOZP. Na jejich základě pak v objektu probíhají pravidelná cvičení evakuace osob, a to zejména jako reakce na požár, výbuch či únik chemické látky ve školní laboratoři.

Na případ výskytu agresivní osoby v objektu školy či samotný útok aktivního útočnicka je škola poměrně dobře připravena. Vedení školy absolvovalo školení zaměřené na řešení mimořádných situací s účastí takové osoby prováděné specializovaným soukromým subjektem. Tímto školením pak následně v průběhu jednoho roku prošel celý personál školy. Na jeho základě byly vedením vypracovány některé postupy, které by v případě výskytu agresora ve škole měly vést k co nejmenšímu počtu obětí.

Jako nejdůležitější uvádím systém včasného varování, kdy pomocí nouzového tlačítka, u místněného v ředitelně, je pomocí evakuačního rozhlasu vyslán předem domluvený signál, se kterým jsou seznámeni všichni zaměstnanci školy a který jednoznačně

upozorňuje na výskyt takové osoby. Zaměstnanci jsou pak poučeni jak postupovat. I zde se vychází z informací, získaných při přednáškách, všichni by tedy měli postupovat podle, v těchto situacích prověřených, zásad Uteč – Skryj se – Bojuj. Žáci školy pak byli poučeni, že za obdobných situací se bezvýhradně řídí pokyny pedagogů.

Závěrem uvádím, že hodnocená škola, **SOŠ a SOU Praha – Čakovice**, splňuje, v některých ohledech i překračuje požadavky kladené na zajištění bezpečnosti ve školách a připravenosti školního personálu na řešení mimořádných situací.

5.2 Vyšší odborná škola ekonomických studií, Střední průmyslová škola potravinářských technologií a Střední odborná škola přírodovědná a veterinární

Sídlo školského zařízení se nachází na adrese Praha 2, Podskalská 10, tedy v centru hlavního města. Škola je dále provozována ve dvou dalších budovách v ulici Pštrossova a Navrátilova, které svým umístěním rovněž spadají do kategorie zařízení provozované v samém centru města.

Obrázek 5 Geografické umístění objektu

Zdroj: google.com/maps

Obrázek 6 Přístupová cesta k objektu

Zdroj: Vlastní výzkum

Obrázek 7 Vchod do objektu

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve školském zařízení byl proveden řízený rozhovor s ředitelem školy, který je jako nejvyšší představitel organizace odpovědný za přípravu a implementaci bezpečnostních opatření pro danou školu. V úvodu je pro větší názornost zobrazena tabulka se stručnými odpověďmi a následuje podrobné hodnocení, které vychází jak ze zjištění získaných řízeným rozhovorem, tak především z vlastního pozorování.

Tabulka 3 Strukturovaný rozhovor VOŠ, SPŠ a SOŠ

<p>Otázky pro řízený rozhovor se zástupci školského zařízení VOŠ, SPŠ a VOŠ, Praha 2, Podskalská 10 na téma ochrany před útokem aktivního útočnicka</p>	
1	<p>Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na Usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku?</p> <p>NE.</p>
2	<p>Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na koncepční či metodické dokumenty zpracované pro Ministerstvo vnitra a MV doporučována:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koncepce ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020 (usnesení vlády č. 711); • Metodika – základy ochrany měkkých cílů nebo • Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe? <p>NE. Upozornil je na to zřizovatel (MHMP).</p>
3	<p>Bylo Vaše školní zařízení oficiálně upozorněno na Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“?</p> <p>NEBYL SI ZCELA JISTÝ, protože administrativy je velké množství, což vnímá jako problém. Kladou důraz na BOZP (z důvodu práce s chemikáliemi) a proto pravidelně nacvičují evakuaci jako reakci na MU (výbuch, popř. únik nebezpečné látky v chemické laboratoři).</p>
4	<p>Využívá Vaše školní zařízení pro vstup žáků, zaměstnanců a cizích osob vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován)?</p> <p>ANO. Škola se nachází ve třech budovách, ale vstup je vždy řízený, zabezpečený proti vniknutí neautorizovaných osob. Hlavní budova má navíc dva boční trvale uzamčené vchody, klíč mají vybraní zaměstnanci. Měli velké problémy s krádežemi před fungováním vrátnice. Vrátnice – zřízena po MU ve Žďáru nad Sázavou.</p>
5	<p>Zajišťuje Vaše školní zařízení průběžný dohled nad žáky ve všech prostorách, a to od okamžiku vstupu do prostor školy až po dobu opuštění budovy či areálu školy?</p> <p>ANO. Mimo vyučování je prováděn pedagogický dozor. Část prostor školy, je monitorována CCTV.</p>
6	<p>Využívá Vaše školní zařízení možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií, případně hlídkami bezpečnostních agentur?</p> <p>NE.</p>
7	<p>Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti?</p>

	NE. Pro uváděná bezpečnostní opatření byly použity finanční prostředky z kapitoly, pro vnitřní vybavení školy (systém univerzálního klíče pro učebny). Od zřizovatele budou požadovat prostředky na vybudování školního rozhlasu. Zatím je určeno, že v případě použití domluveného signálu (určitého počtu zazvonění) – pedagogové uzamknou třídu.
8	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků pro personální zajištění výkonu fyzické ostrahy školy (vrátné, strážné nebo jiné osoby)? ANO. Rozpočet na vrátné navýšen za strany zřizovatele (najmutí na dohodu – 10 měsíců). Hlavní vstup je opatřen funkční vrátnicí. Vrátný v předstihu disponuje informacemi o nahlášených návštěvách. Pokud přijde neohlášená návštěva, ověřuji si telefonicky, zda má být vpuštěna do budovy. V případě, že zaměstnanec nezná návštěvu ani důvod, přichází si tuto osobu osobně převzít. Vrátný si neověřuje totožnost OP. Mají negativní zkušenosti s vyžadováním.
9	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na nárůst pracovních úvazků na zajištění ostrahy - dohledu? ANO. U vrátných to považují za dostatečné a nepotřebují měnit, či navyšovat. Pedagogové to mají v rámci pracovního úvazku.
10	Má Vaše školní zařízení zpracovaný materiál, který by řešil nastalou mimořádnou situaci? ANO – částečně. Zřizovatel (MHMP) zpracovává v app SIPOS Havarijní plány pro případ vzniku mimořádné události, ale zde není uvedena MU Útok aktivního útočnicka. Považují je za nepoužitelné v případě MU. Je nutné zpřehlednit – předělat. Hodnotí je jako uživatelsky nepřehledné.
11	Absolvovali zaměstnanci (pedagogický a ostatní personál) Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz či školení v oblasti zajištění bezpečnosti? ANO. Zřizovatel uspořádal jednodenní školení pro ředitele a zástupce ředitele všech škol na opatření k MU Útok aktivního útočnicka. Získané zkušenosti a doporučení poté předali formou interní porady zaměstnancům školy (pedagogickým i nepedagogickým). Dále tyto informace přijali jako utvrzení, že dosud postupovali v dané problematice správně. Praktický nácvik nedělali, ale plánují ho.
12	Absolvovali žáci Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz, školení či praktické cvičení v oblasti zajištění bezpečnosti? NE. Poučení směrem k žákům nikoho se nepouštět cizího, upozornit dospělého (kohokoliv).
13	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení připraveno v rámci možností personálně (dostatek odborně proškoleného personálu) zvládnout mimořádnou situaci? NENÍ SI ZCELA JISTÝ. Po dokončení dalších opatření doufají ve zlepšení. Přesvědčivější tvrzení by to bylo po praktickém cvičení pro pedagogy, které by chtěli uspořádat - v podzimním termín.
14	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností po technické stránce dostatečně chráněno před mimořádnou situací?

	ANO. Chybí školní rozhlas, bude žádat na rok 2019 – prostředky a v tomto roce chtějí i realizovat.
15	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností připravováno (dostatečná prevence) na předejití, popř. zvládnutí mimořádné situace? ANO. Mají Školské poradenské pracovišti (výchovní poradci). Existuje i možnost anonymního oznámení problému. Zaměstnanci jsou poučení o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků, na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Ředitel pravidelně distribuuje vnitřní dotazník, který si ředitel vyhodnocuje sám (velmi časově náročné)! Jedním ze zjištění např. bylo, že z žáků školy chodí stále ozbrojen nožem! Hodnotí to tedy jako výborný prostředek pro prevenci.
16	Nabídlí Vám pomoc (spolupracujete s nimi) preventisté z Krajského ředitelství policie Praha (popř. jiné součásti PČR)? NE.
17	Znáte, viděli jste nějaké instruktážní video o řešení MU Útoku aktivního útočnicka, střelce? ANO. Na školení pořádané zřizovatelem.
18	Znáte základní pravidla – doporučení: <ul style="list-style-type: none"> • Uteč! • Schovej se! • Bojuj! pro zvládnutí MU – útoku aktivního útočnicka? ANO. Ze školení pořádané zřizovatelem.
19	Nechali jste si vypracovat analýzu rizik, popř. audit bezpečnosti dle metodiky pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe? NE. Ale plánují najmutí profesionální poradenské agentury, která vypracuje analýzu rizik a navrhne další opatření.
20	Považujete Vámi spravovanou školu za bezpečnou? ANO. Ale uvědomují si, že je ještě mnoho co zlepšit.

Zdroj: Vlastní výzkum

Hodnocení objektu VOŠ, SPŠ a VOŠ, Praha 2, Podskalská 10

Objekt školy se skládá ze třech budov a to hlavní budovy v ulici Podskalská, objektu Navrátilova a Pštrosova. Bližšímu hodnocení byl podroben především objekt sídla školy v Podskalské ulici, u dalších již nebylo přistoupeno k detailnímu seznámení. Důvodem je fakt, že tyto další objekty jsou využívány v mnohem menší míře než hlavní budova. Možnost vstupu do objektu Navrátilova je dle sdělení ředitele školy výhradně s použitím

čipové karty a vstup je monitorován kamerou napojenou na vnitřní okruh CCTV a vstup do objektu Pštrossova, který je využíván jenom jako náhradní objekt, je možný pouze po zadání vstupního kódu, a to vždy za přítomnosti pedagoga a výhradně organizovaně, hromadně.

K systému střežení vstupu do objektu vrátným bylo vedením školy přistoupeno v reakci na mimořádnou událost ve střední škole ve Žďáru nad Sázavou v roce 2013.

Hlavní vstupní dveře do budovy jsou vyrobeny v kombinaci kov – sklo, nejsou dále zvolněny. U vstupu je instalována CCTV kamera se záznamem, všechny oprávněné osoby disponují čipovou vstupní kartou, bez níž není vstup do objektu možný. Další dva vstupní, takzvaně boční vchody jsou trvale uzamčené, klíčem od nich disponují pouze vybraní zaměstnanci. Další CCTV kamery jsou zaměřeny na všechny uvedené vchody a hlavní mezidveří, záznam je ukládán po dobu pěti dnů plně v souladu se zákonem číslo 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů. Kromě čipových karet, vydávaných žákům denního studia jsou vydávány také víceúčelové čipové karty (pro kombinované, tedy denní a dálkové pro cca 450 osob, studentům VOŠ, což je přibližně 400, odběratelům obědů z jiných subjektů, kterých je 150, a nepedagogickým zaměstnancům v počtu 110. Škola také pronajímá vnitřní prostory (tělocvičnu) dalším zájemcům, těmto je vydána speciální čipová karta s možností omezeného vstupu do předem vybraných prostor. Nepovolenému vniknutí těchto osob do dalších prostor je zabráněno instalací technického prostředku – železnou mříží.

Všechny tři objekty školy se nacházejí v samotném centru hlavního města, které je dlouhodobě hodnoceno jako místo z pohledu bezpečnosti problematictější než např. periférie a i počet zde spáchaných trestných činů (136) za uplynulý rok (fyzické útoky, loupeže, znásilnění a především drogová kriminalita), tomu odpovídá (Otevřená společnost o.p.s., 2018).

Objekt školy v ulici Podskalská (sídlo školy) se skládá z budov přirozeně ohraničených ulicemi Podskalská, Ladova, Pod Slovany a Plavecká, kdy celý areál tvoří téměř pravidelný obdélník o výměře cca 3750 m². Areál je z části ohraničen plotem s cihelnou podezdívkou a zbytek perimetru tvoří obvodové zdivo budovy. Pro vybrané zaměstnance a vybrané dodavatele je možný vjezd do areálu celkem třemi vjezdovými branami, které se trvale zamykají. Součástí areálu je krytá sportovní hala. Jednotlivé části budovy jsou

vzájemně vnitřně propojeny a navazují na sebe. Budova má pět nadzemních a jedno podzemní podlaží.

Jedná se o objekt vybudovaný a provozovaný od roku 1868 s hlavním určením jako školský objekt a opakovaně rekonstruovaný, podle účelu vzdělávání. Nevýhodou, kterou je třeba zmínit a na kterou opakovaně bylo při řízeném rozhovoru upozorňováno, je určení objektu jako památkově chráněný, což značně omezuje možnosti instalací vybraných bezpečnostních prvků.

Provoz objektu je od 6.30 hodin do 21.30 hodin, kdy je nepřetržitě vykonávána služba vrátného. V případě návštěvy některého ze zaměstnanců v budově školy je žadatel povinen tuto návštěvu dopředu ohlásit telefonicky, po ověření je vpuštěn dovnitř a vrátným doprovázen k určité osobě. Pokud není návštěva dopředu hlášena, je žádaná osoba povinna přijít k prostorám vrátnice, žadatele o vstup identifikovat a doprovodit jej do prostor, kde se schůzka uskuteční. K systému střežení vstupu do objektu vrátným bylo vedením školy přistoupeno v reakci na mimořádnou událost ve střední škole ve Žďáru nad Sázavou v roce 2013.

System dosavadního zajištění vstupů do objektu je vedením školy hodnocen jako plně vyhovující, funkční vrátnice dokáže odfiltrovat menší incidenty a působí preventivně. Co však bylo opakovaně zmíněno, je negativně vnímána absence evakuačního rozhlasu. Dalším zlepšením, o které bude škola usilovat, je instalace tzv. PANIK tlačítka, které zvýší možnost rychlého předání informace o MU ideálně přímo na služebnu Městské policie Praha a k osobě, která může následně bez zbytečné prodlevy předat informaci formou domluveného signálu cestou evakuačního rozhlasu.

Jako velké plus lze vyzdvihnout skutečnost, že učebny jsou osazeny zámky, které umožňují použití univerzálního nebo generálního klíče.

V prostorách objektu je po celou dobu jejího provozu konán ze strany určených zaměstnanců pedagogický dozor. Určení pedagogové jsou řádně poučeni, jak postupovat v případě vzniku krizové situace.

Škola nedisponuje dostatkem vlastních finančních prostředků z investičního fondu na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti a jejich modernizaci, neboť nevyvíjí žádnou podnikatelskou ani jinou obdobně ziskovou činnost (pronájem prostor sportovní haly negeneruje zisk v takové výši, aby mohl být použit pro

investice potřebné ke zvýšení objektové bezpečnosti). Pozice vrátných zřizuje se začátkem nového školního roku pravidelně pouze na období 10-ti měsíců a poté je ruší, opět z nedostatku finančních prostředků. Již výše uváděnou potřebu vybudování evakuačního rozhlasu chtějí řešit žádostí o účelovou dotaci od zřizovatele na jeho vybudování.

Lze uvést, že posuzovaný subjekt je z hlediska zajištění bezpečnosti vstupů do budovy procesně i technicky zajištěn na odpovídající úrovni, nicméně si uvědomují nedostatky a mají odhodlání je řešit.

Vedení posuzovaného subjektu bylo dále dotazováno na využití informací z legislativy určené k prevenci a řešení mimořádných situací, vydávaných státními orgány či zřizovatelem.

Bylo zjištěno, že vedení školy a její pedagogičtí zaměstnanci nebyly doposud oficiálně seznámeni s Usnesením vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku. Zřizovatel, tedy Magistrát Hlavního města Prahy (dále jen MHMP), umožnil seznámení s Konceptí ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020, která vyplývá z usnesení vlády č. 711 a informoval o dalších koncepčních a metodických materiálech k dané problematice (Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“ z roku 2015, Metodika – základy ochrany měkkých cílů, Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe).

Opakovaně je nutno uvést, že si vedení školy stěžuje na zahlcenost velkým množstvím administrativních procesů. Primárně jsou tak řešeny věci, které nesnesou odkladu (namátkou problematika GDPR) a věci, které se nejeví jako aktuální, jsou logicky odsouvány stranou.

Prevence. Získávání praktických zkušeností zkoumaného subjektu s řešením mimořádných událostí ve školách a školských zařízeních a jejich implementace do procesu vzdělávání.

Vedení školy si uvědomuje šíři problematiky prevence při přípravě na zvládnutí tak závažné mimořádné události jakou útok aktivního útočnicka bezesporu je, proto byla odpověď o připravenosti poměrně zdrženlivá. Vedení školy absolvovalo školení

zaměření na řešení mimořádných situací s účastí takové osoby prováděné specializovaným soukromým subjektem. Obsah tohoto školení poté následně formou interní porady předalo všem zaměstnancům školy. I tak bylo z odpovědí zřejmé, že vedení školy nepřeceňuje ani své ani schopnosti ostatního pedagogického sboru získané pouze teoretickými přednáškami a **rádi by provedli se zaměstnanci praktický nácvik**. Zatím zaměstnanci školy pravidelně procházejí školeními BOZP. Na jejich základě pak v objektu probíhají pravidelná cvičení evakuace osob, a to zejména jako reakce na požár, výbuch či únik chemické látky ve školní laboratoři, se kterými z povahy studijních oborů, permanentně pracují.

Na základě výstupu ze školení organizovaného zřizovatelem byli zaměstnanci poučeni o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků (cestou vedení školy – Policie ČR) či na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Stejně tak na možná jiná rizika, hrozby či slabiny v aplikovaném zabezpečení školy. Dotazovaný vedoucí zaměstnanec uvedl, že zaměstnanci nařízení respektují a dodržují.

Jako důležité uvádím systém včasného varování, kdy pomocí školního zvonku je vedení školy schopno vyslat předem domluvený signál, se kterým jsou seznámeni všichni zaměstnanci školy a který jednoznačně upozorňuje na výskyt osoby aktivního útočnicka. Zaměstnanci, jak bylo výše uvedeno, jsou teoreticky poučeni, jak poté postupovat. I zde se vychází z informací získaných při přednáškách, všichni by tedy měli postupovat podle, v těchto situacích prověřených, zásad Uteč – Skryj se – Bojuj. Respektive opatrně zjistit, zda je možné bezpečně budovu opustit a v opačném případě se pomocí univerzálního klíče, který má každý pedagog, zamknout v učebně. Žáci školy pak byli poučeni, že za obdobných situací se bezvýhradně řídí pokyny pedagogů.

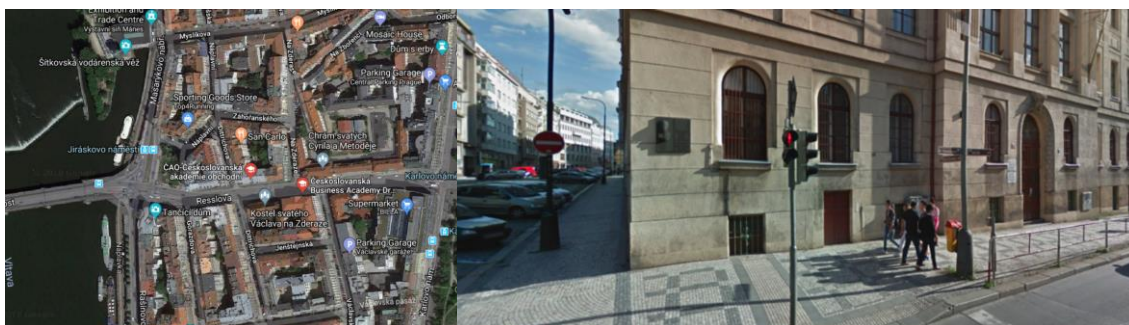
Jako velmi účinný preventivní prostředek je bezesporu vnitřní „dotazník spokojenosti“, který si ředitel školy opakovaně zadává a vyhodnocuje sám. Na vybraných prezentovaných výsledcích bylo jasně patrné, že žáci jsou připraveni upozornit i na tak zásadní problémy, jakými je skutečnost, že mají z někoho ve škole strach nebo že někdo z jejich spolužáků chodí do školy trvale ozbrojen! V tomto kontextu vedení školy rovněž vyzdvihovalo existenci poradenského pracoviště a schopnost, společně s rodiči vyřešit i takto závažná zjištění.

Dalším plánovaným krokem k posílení bezpečnosti bude dle vyjádření vedení školy najmutí profesionální poradenské agentury, která vypracuje bezpečnostní audit dle metodiky Ministerstva vnitra k aplikaci ČSN a navrhne další opatření.

Závěrem uvádím, že hodnocená škola, VOŠ, SPŠ a VOŠ, Praha 2, Podskalská 10, z hlediska srovnání s jinými školskými subjekty, splňuje až na některé nedostatky požadavky kladené na zajištění bezpečnosti ve školách a připravenosti školního personálu na řešení mimořádných situací.

5.3 Československá akademie obchodní Dr. Edvarda Beneše, střední odborná škola, Praha 2, Resslova 8

Školské zařízení se nachází na adrese Praha 2, Resslova 8, tedy v centru hlavního města. Škola je provozována ve dvou stavebně spojených budovách, které svým umístěním spadají do kategorie zařízení provozované v samém centru města, navíc v oblasti, ve kterých je jeden z nejvyšších nápadů trestné činnosti, a tedy se zvýšeným rizikem.

Obrázek 8 Geografické umístění objektu

Obrázek 9 Vchod do objektu

Zdroj: [google.com/maps](https://www.google.com/maps)

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve školském zařízení byl proveden řízený rozhovor s ředitelkou školy a dalšími dvěma pedagogy, kteří se na přípravě a implementaci bezpečnostních opatření s vedením školy opakovaně podíleli. V úvodu je pro větší názornost zobrazena tabulka se stručnými odpověďmi a následuje podrobné hodnocení, které vychází jak ze zjištění získaných řízeným rozhovorem, tak především z vlastního pozorování.

<p>Otázky pro řízený rozhovor se zástupci školského zařízení OA, Resslova 8, Praha 2, na téma ochrany před útokem aktivního útočníka</p>	
1	<p>Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na Usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku?</p> <p>NE.</p>
2	<p>Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na koncepční či metodické dokumenty zpracované pro Ministerstvo vnitra a MV doporučována:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koncepce ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020 (usnesení vlády č. 711); • Metodika – základy ochrany měkkých cílů nebo • Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe? <p>NE. Nejdříve si to vyhledali sami na základě informací z veřejných zdrojů a následně je na to upozornil jejich zřizovatel (MHMP).</p>
3	<p>Bylo Vaše školní zařízení oficiálně upozorněno na Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“?</p> <p>NE. Zjistili to cestou odebíraných „novinek“ – výňatky o aktualitách v oboru školství distribuovaných mailovou poštou vybranému okruhu uživatelů.</p>
4	<p>Využívá Vaše školní zařízení pro vstup žáků, zaměstnanců a cizích osob vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován)?</p> <p>ANO. Škola se nachází v jednom objektu složeném ze dvou budov, který má tři oddělené vchody. Ze dvou hlavních je jeden pro žáky a druhý pro všechny ostatní, který je zároveň „únikovým východem“. Oba zabezpečené proti vniknutí neautorizovaných osob – vstup na čipové karty.</p>
5	<p>Zajišťuje Vaše školní zařízení průběžný dohled nad žáky ve všech prostorách, a to od okamžiku vstupu do prostor školy až po dobu opuštění budovy či areálu školy?</p> <p>ANO. Mimo vyučování je prováděn pedagogický dozor. Část prostor školy, je monitorován CCTV – vchody permanentně, šatny pouze po vyučování (k ochraně majetku žáků).</p>
6	<p>Využívá Vaše školní zařízení možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií, případně hlídkami bezpečnostních agentur?</p> <p>ANO. Objekt je napojen na pult centralizované ochrany (PCO Městské policie Praha, a to po zakódování.</p>
7	<p>Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti?</p>

	NE. Pro uvedená bezpečnostní opatření byly použity finanční prostředky z kapitoly pro vnitřní vybavení školy, které mohly být využity např. na výměnu školního nábytku.
8	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků pro personální zajištění výkonu fyzické ostrahy školy (vrátné, strážné nebo jiné osoby)? ANO. Hlavní vstup je opatřen funkční vrátnicí. Vrátný v předstihu disponuje informacemi o nahlášených návštěvách. Pokud přijde neohlášená návštěva, ověřuji si telefonicky, zda má být vpuštěna do budovy. V případě, že zaměstnanec nezná návštěvu ani důvod, přichází si tuto osobu osobně převzít. Ve všech případech si vrátný ověřuje totožnost dle OP a údaje zapíše do návštěvní knihy.
9	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na nárůst pracovních úvazků na zajištění ostrahy - dohledu? ANO. Považují to za dostatečné a nepotřebují měnit, či navyšovat.
10	Má Vaše školní zařízení zpracovaný materiál, který by řešil nastalou mimořádnou situaci? ANO – částečně. Zřizovatel (MHMP) zpracovává v aplikaci SIPOS Havarijní plány pro případ vzniku mimořádné události, ale zde není uvedena MU Útok aktivního útočnicka.
11	Absolvovali zaměstnanci (pedagogický a ostatní personál) Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz či školení v oblasti zajištění bezpečnosti? ANO. Nejdříve čerpali z materiálu Ministerstva vnitra. Později zřizovatel uspořádal jednodenní školení pro ředitele a zástupce ředitele všech škol na opatření k MU Útok aktivního útočnicka. Získané zkušenosti a doporučení předali formou interní porady zaměstnancům školy (pedagogickým i nepedagogickým). Dále tyto informace přijali jako utvrzení, že dosud postupovali v dané problematice správně. Informace nepředali žákům.
12	Absolvovali žáci Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz, školení či praktické cvičení v oblasti zajištění bezpečnosti? NE.
13	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení připraveno v rámci možností personálně (dostatek odborně proškoleného personálu) zvládnout mimořádnou situaci? ANO. Přesvědčivější tvrzení by to bylo po praktickém cvičení, které by chtěli uspořádat.
14	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností po technické stránce dostatečně chráněno před mimořádnou situací? ANO. Jedno z doporučení, které aplikovali, byla instalace nových zámků k učebnám. Každý pedagog má univerzální klíč a učebny jsou po dobu výuky uzamčeny. Upozorňovali, že se jednalo o poměrně nákladné technické opatření. Dále uvažují o instalaci PANIC tlačítek na vytipovaných místech (zatím určeno pro hlavní vrátnici) s přímým spojením na MP Praha.

15	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností připravováno (dostatečná prevence) na předejití, popř. zvládnutí mimořádné situace?
	ANO. Zaměstnanci jsou poučení o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků, na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Stejně tak na možná jiná rizika, hrozby či slabiny v aplikovaném zabezpečení školy. Dalším krokem k posílení bezpečnosti bylo najmutí profesionální poradenské agentury, která vypracuje analýzu rizik a navrhne další opatření.
16	Nabídlí Vám pomoc (spolupracujete s nimi) preventisté z Krajského ředitelství policie Praha (popř. jiné součásti PČR)?
	NE.
17	Znáte, viděli jste nějaké instruktážní video o řešení MU Útoku aktivního útočnicka, střelce?
	ANO. S tímto jsme se detailně seznámili při školení zorganizovaném zřizovatelem.
18	Znáte základní pravidla – doporučení: <ul style="list-style-type: none"> • Uteč! • Schovej se! • Bojuj! pro zvládnutí MU – útoku aktivního útočnicka?
	ANO. Ze školení pořádané zřizovatelem.
19	Nechali jste si vypracovat analýzu rizik, popř. audit bezpečnosti dle metodiky pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe?
	ANO. V současné době toto pro nás zpracovává externí bezpečnostně - poradenská společnost, která by nám měla audit předat a prezentovat výsledky do konce května.
20	Považujete Vámi spravovanou školu za bezpečnou?
	ANO.

Zdroj: Vlastní výzkum

Hodnocení objektu OA Resslerova 8, Praha 2.

Objekt školy se nachází v samotném centru hlavního města, blízko Karlova náměstí, které je dlouhodobě hodnoceno jako místo z pohledu bezpečnosti velmi problematické a i počet zde spáchaných trestných činů (136, z toho 97 neobjasněných) za uplynulý rok (fyzické útoky, loupeže, znásilnění a především drogová kriminalita), toto tvrzení dokládá (Otevřená společnost, o.p.s., 2018).

Objekt školy se skládá ze dvou budov, č. p. 1780 a č. p. 1779, které jsou vzájemně vnitřně propojeny a navazují na sebe. Předěl je tvořen dle stavebních dispozic schodišti, která vyrovnávají diference podlah mezi budovami. Budova č. p. 1780 má čtyři nadzemní

a jedno podzemní podlaží a budova č. p. 1779 má pět nadzemních a jedno podzemní podlaží.

Budovy jsou ohraničené ulicemi Resslerou, Václavskou a Jenštejskou, do kterých ústí i stavební otvory souboru budov školy, tedy okna a všechny tři vchody. Celková délka zdi budovy směrem do přilehlých ulic je cca 100 metrů. Plocha školního dvora ve vnitrobloku činí cca. 250 m². Areál je tedy složen ze dvora a dvou budov, kdy tento komplex není oplocen, takže jeho perimetrem jsou obvodové zdi budov a dělící prvky mezi dvory ve vnitrobloku.

Jedná se o objekt vybudovaný a provozovaný od roku 1872 s hlavním určením jako školský objekt a opakovaně rekonstruovaný, podle účelu vzdělávání. Objekt disponuje celkem třemi vchody, z nichž pouze jeden je využíván jako hlavní vstup. Tento hlavní vchod umístěný uprostřed průčelí budovy z ulice Resslera slouží jako hlavní vchod pro zaměstnance školy a je také určen pro vstup návštěv. Jeho dalším účelem je hromadný odchod žáků v případě krizové situace. Hlavní vchod je tvořen dvoukřídlými masivními prostornými dveřmi, za kterými je schodiště, vedoucí k proskleným dveřím, které ovládá vrátný. Jeho pracoviště je umístěno přímo proti těmto dveřím, takže má přímý přehled o přichozích a odchozích osobách a může tak účinně rozlišit oprávněnost vstupu. U těchto dveří je také instalována čtečka vstupních karet, rovněž spojená s přístupovým systémem.

Provozní vchod pro žáky školy se nachází na konci objektu v ulici Resslera a vede do suterénu objektu k šatnám žáků, které jsou zde umístěny. Vchod je opatřen dvěma turnikety spojenými s přístupovým systémem. Umožňuje tedy oprávněným osobám vstup a odchod z budovy, ve stanovených časových úsecích dle provozního řádu školy (od 06:30 do 08:20 ráno a následně od 12:50 do 14:05 odpoledne). Mimo tyto časy jsou žáci povinni použít hlavní vchod, který obsluhuje ostraha. Zaměstnanci mohou turniket použít kdykoliv.

Posledním, pouze únikovým východem z budovy, je chodba s dvoukřídlými masivními dveřmi na křižovatku ulic Václavská a Jenštejská. Vstup do chodby chrání z vnitřku školy prosklené dveře, které se také otevírají pouze při mimořádné události.

Provoz objektu je od 6.30 hodin do 21.30 hodin, kdy je nepřetržitě vykonávána služba vrátného. V případě návštěvy některého ze zaměstnanců v budově

školy je žadatel povinen tuto návštěvu dopředu ohlásit telefonicky, po ověření je vpuštěn dovnitř a vrátným doprovázen k určité osobě. Pokud není návštěva dopředu hlášena, je žádaná osoba povinna přijít k prostorám vrátnice, žadatele o vstup identifikovat a doprovodit jej do prostor, kde se schůzka uskuteční.

Objekt je osazen systémem CCTV s čtrnácti kamerami a výstup z nich je zobrazován na monitoru na pracovišti vrátného u hlavního vchodu. Kamery jsou umístěny v suterénu v místnostech, kde jsou šatny. Dvě jsou v prostoru hlavního vstupu, respektive u schodiště k hlavnímu vstupu. Záznam je ukládán v záznamovém zařízení umístěném rovněž na pracovišti vrátného. Napájení nahrávacího zařízení není zálohováno a záznam se uchovává tři dny plně v souladu se zákonem číslo 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Poté je automaticky smazán. Záznam je ale pořizován pouze mimo provozní dobu, ve dne je provoz živého náhledu, což je z hlediska možného šetření bezpečnostních incidentů obrovský nedostatek jinak funkčního technického bezpečnostního prvku.

Jako velké plus lze vyzdvihnout skutečnost, že učebny jsou osazeny zámky, které umožňují použití univerzálního nebo generálního klíče.

V prostorách objektu je po celou dobu jejího provozu konán ze strany určených zaměstnanců pedagogický dozor. Určení pedagogové jsou řádně poučeni, jak postupovat v případě vzniku krizové situace.

Systém dosavadního zajištění vstupů do objektu je vedením školy hodnocen jako plně vyhovující, funkční vrátnice dokáže odfiltrovat menší incidenty a působí preventivně. O co by však měl být doplněn, je možnost rychlého předání informace o napadení, či aktivace mimořádné události tzv. PANIK tlačítkem. Ideálně přímo na služebnu Městské policie Praha a k osobě, která může následně bez zbytečné prodlevy předat informaci formou domluveného signálu cestou evakuačního rozhlasu.

Možnému násilnému vstupu do objektu přes okna v přízemí budovy je zabráněno instalací pevných mříží ve všech těchto oknech. Jako nedostatek této instalace opakující se na více objektech využívaných jako školské zařízení, uvádím nemožnost využití těchto oken při nouzové evakuaci z objektu. Řešením by byla výměna mříže alespoň u jednoho okna místnosti za bezpečnostní fólie.

Škola nedisponuje dostatkem vlastních finančních prostředků z investičního fondu na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti a jejich

modernizaci, neboť nevyvíjí žádnou podnikatelskou ani jinou obdobně ziskovou činnost (pronájem prostor atd.).

Při posuzování úrovně zabezpečení vstupů do škol a školských zařízení bylo vycházeno ze skutečnosti, že pokud se agresor rozhodne do budovy vstoupit násilím, není v silách vedení školy a jejích zaměstnancům takové osobě ve spáchání skutku zabránit. Je však zřejmé, že aplikací všech přijatelných prvků lze vytvořit takový komplex preventivně bezpečnostních opatření, která buď potencionálního agresora od vstupu do budovy odradí, či jej při vstupu do ní donutí odhalit svůj úmysl a tím vyvolat poplach, který další osoby v budově upozorní na jeho vstup. Varované osoby pak snáze začnou konat postupy, vedoucí k sebezáchově.

Lze uvést, že posuzovaný subjekt je z hlediska zajištění bezpečnosti vstupů do budovy zajištěn na dobré úrovni, což v současné době mělo být již platným standardem.

Vedení posuzovaného subjektu bylo dále dotazováno na využití informací z legislativy určené k prevenci a řešení mimořádných situací, vydávaných státními orgány či zřizovatelem.

Bylo zjištěno, že vedení školy a její pedagogičtí zaměstnanci nebyli doposud oficiálně seznámeni s Usnesením vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku. Vedení školy, respektive její ředitelka, určila dva další pedagogy, aby se o problematiku bezpečnosti dané školy společně s ní více zajímali a pomáhali jí implementovat nová opatření. Vytvořili si tak malý bezpečnostní tým, v rámci kterého danou problematiku diskutují, což lze jednoznačně vyzdvihnout jako pozitivní. Zřizovatel, tedy Magistrát Hlavního města Prahy (dále jen MHPH), umožnil seznámení s Koncepcí ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020, která vyplývá z usnesení vlády č. 711 a informoval o dalších koncepčních a metodických materiálech k dané problematice (Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a žáků ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“ z roku 2015, Metodika – základy ochrany měkkých cílů, Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe).

I v tomto případě si vedení školy stěžovalo na zahlcenost velkým množstvím administrativních procesů. Primárně jsou tak řešeny věci, které nesnesou odkladu

(namátkou problematika GDPR) a věci, které se nejeví jako aktuální, jsou logicky odsouvány stranou.

Prevence. Získávání praktických zkušeností zkoumaného subjektu s řešením mimořádných událostí ve školách a školských zařízeních a jejich implementace do procesu vzdělávání.

Vedení školy je přesvědčeno, že škola v oblasti prevence je v rámci možností připravena na zvládnutí mimořádné situace.

Na základě výstupu ze školení jsou zaměstnanci poučeni o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků (cestou vedení školy – Policie ČR) či na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Stejně tak na možná jiná rizika, hrozby či slabiny v aplikovaném zabezpečení školy. Dotazovaní vedoucí zaměstnanci uvádějí, že zaměstnanci nařízení respektují a dodržují.

Dalším krokem k posílení bezpečnosti bylo najmutí profesionální poradenské agentury, která vypracuje bezpečnostní audit dle metodiky Ministerstva vnitra k aplikaci ČSN a navrhne další opatření.

Zaměstnanci školy pravidelně procházejí školeními BOZP. Na jejich základě pak v objektu probíhají pravidelná cvičení evakuace osob, a to zejména jako reakce na požár, výbuch či únik chemické látky ve školní laboratoři.

Vedení školy deklaruje, že na případ výskytu agresivní osoby v objektu školy či samotný útok aktivního útočnicka je škola poměrně dobře připravena. Vedení školy absolvovalo školení zaměřené na řešení mimořádných situací s účastí takové osoby prováděné specializovaným soukromým subjektem. Obsah tohoto školení poté následně formou interní porady předalo všem zaměstnancům školy. Další doporučení očekávají jako výstup auditu bezpečnosti, která by chtěli implementovat co nejdříve.

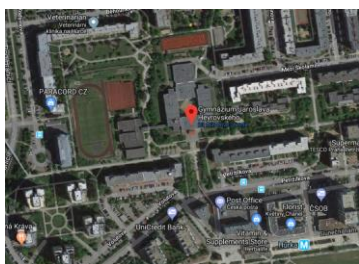
Jako důležité uvádím systém včasného varování, kdy pomocí evakuačního rozhlasu je vedení školy schopno vyslat předem domluvený signál, se kterým jsou seznámeni všichni zaměstnanci školy a který jednoznačně upozorňuje na výskyt osoby aktivního útočnicka. Zaměstnanci jsou poučeni, jak poté postupovat. I zde se vychází z informací získaných při přednáškách, všichni by tedy měli postupovat podle, v těchto situacích prověřených, zásad Uteč – Skryj se – Bojuj. Respektive opatrně zjistit, zda je možné bezpečně budovu

opustit a v opačném případě se pomocí univerzálního klíče, který má každý pedagog, zamknout v učebně. Žáci školy pak byli poučeni, že za obdobných situací se bezvýhradně řídí pokyny pedagogů.

Závěrem uvádím, že hodnocená škola, **OA Praha 2, Resslerova**, z hlediska srovnání s jinými školskými subjekty, z velké části splňuje požadavky kladené na zajištění bezpečnosti ve školách a připravenosti školního personálu na řešení mimořádných situací.

5.4 Gymnázium, Praha 5, Mezi Školami 2475

Školské zařízení se nachází na adrese Praha 5, Mezi Školami a jedná se o typický objekt sídlištního typu. Školské zařízení je oploceným komplexem vzájemně propojených budov a venkovních sportovišť umístěný uprostřed rozsáhlého sídliště bytových (typických panelových i novějších) domů. Svým umístěním tato škola spadá do kategorie zařízení provozované sice v okrajové části města, ale v oblasti, ve které je rovněž jeden z nejvyšších nápadů trestné činnosti, a tedy se zvýšeným rizikem.

Obrázek 10 Geografické umístění objektu

Zdroj: [google.com/maps](https://www.google.com/maps)

Obrázek 11 Přístupová cesta k objektu

Zdroj: Vlastní výzkum

Obrázek 12 Atrium objektu

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve školském zařízení byl proveden řízený rozhovor s ředitelem, který je za přípravu a implementaci bezpečnostních opatření odpovědný. V úvodu je pro větší názornost zobrazena tabulka se stručnými odpověďmi a následuje podrobné hodnocení, které vychází jak ze zjištění získaných řízeným rozhovorem, tak především z vlastního pozorování.

<p>Otázky pro řízený rozhovor se zástupci školského zařízení Gymnázium, Praha 5, Mezi Školami 2475 na téma ochrany před útokem aktivního útočníka</p>	
1	<p>Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na Usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku?</p> <p>ANO. Nepamatuji si zdroj, pravděpodobně Vzdělávací služby (systém, který informuje o přípravě a o schválené legislativě).</p>
2	<p>Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na koncepční či metodické dokumenty zpracované pro Ministerstvo vnitra a MV doporučována:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koncepce ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020 (usnesení vlády č. 711); • Metodika – základy ochrany měkkých cílů nebo • Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe? <p>NE z ministerstva. Upozornil je na to zřizovatel (MHMP), který k tomu uspořádal velmi kvalitní přednášku.</p>
3	<p>Bylo Vaše školní zařízení oficiálně upozorněno na Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“?</p> <p>ANO. Upozornil je na to zřizovatel (MHMP), následně přišlo také upozornění z Ministerstva školství.</p>
4	<p>Využívá Vaše školní zařízení pro vstup žáků, zaměstnanců a cizích osob vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován)?</p> <p>ANO. Pro všechny stejný vchod (od 7.00 do 20.00) poté se zamyká, zaměstnanci s vlastním klíčem mají možnost vstupu zadním vchodem.</p>
5	<p>Zajišťuje Vaše školní zařízení průběžný dohled nad žáky ve všech prostorách, a to od okamžiku vstupu do prostor školy až po dobu opuštění budovy či areálu školy?</p> <p>ANO. Mimo vyučování je prováděn pedagogický dozor. Před výukou otevřeno, ale jsou pod dozorem.</p>
6	<p>Využívá Vaše školní zařízení možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií, případně hlídkami bezpečnostních agentur?</p> <p>ANO. Provozují EZS a napojení na PCO MP Praha.</p>
7	<p>Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti?</p> <p>NE. Budou dávat požadavek na rozsáhlé CCTV – i na venkovní areál a hřiště. Systém univerzálního klíče pro učebny mají – je možnost v případě signálu uzamknout třídu (ale signál zatím nemají domluvený). Jeden domluvený signál bude v rámci příštího bezpečnostního školení. Evakuační rozhlas mají.</p>

8	<p>Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků pro personální zajištění výkonu fyzické ostrahy školy (vrátné, strážné nebo jiné osoby)?</p> <p>ANO. Hlavní vstup je opatřen funkční vrátnicí. Vrátný v předstihu disponuje informacemi o nahlášených návštěvách. Pokud přijde neohlášená návštěva, ověřuji si telefonicky, zda má být vpuštěna do budovy. V případě, že zaměstnanec nezná návštěvu ani důvod, přichází si tuto osobu osobně převzít. Vrátný ověřuje totožnost, jakýmkoliv dokladem s fotografií a příjmením. Mají negativní zkušenosti s vyžadováním, ale provádějí to.</p>
9	<p>Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na nárůst pracovních úvazků na zajištění ostrahy - dohledu?</p> <p>ANO. Považují to za dostatečné a nepotřebují měnit, či navyšovat. Pedagogové to mají v rámci pracovního úvazku. Potřeboval by navýšit o jednoho strážného na plaveckém bazénu (nyní zajišťuje pouze plavčík).</p>
10	<p>Má Vaše školní zařízení zpracovaný materiál, který by řešil nastalou mimořádnou situaci?</p> <p>ANO – částečně. Zřizovatel (MHMP) zpracovává v app SIPOS Havarijní plány pro případ vzniku mimořádné události, ale zde není uvedena MU Útok aktivního útočnicka.</p>
11	<p>Absolvovali zaměstnanci (pedagogický a ostatní personál) Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz či školení v oblasti zajištění bezpečnosti?</p> <p>ANO. Zřizovatel uspořádal jednodenní školení pro ředitele a zástupce ředitele všech škol na opatření k MU Útok aktivního útočnicka. Vyzdvihovali kvalitu tohoto školení, které následně ředitel zajistil pro všechny zaměstnance od stejné externí poradenské firmy. V plánu je cvičení pravidelně opakovat.</p>
12	<p>Absolvovali žáci Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz, školení či praktické cvičení v oblasti zajištění bezpečnosti?</p> <p>NE. Znají a cvičí prakticky evakuaci – reakce na MU požár. Návěst na MU Aktivní útočnick se žáky nedělali – nechtějí. Poučení směrem k žákům nikoho se nepouštět cizího, upozornit dospělého (kohokoliv).</p>
13	<p>Domníváte se, že je Vaše školní zařízení připraveno v rámci možností personálně (dostatek odborně proškoleného personálu) zvládnout mimořádnou situaci?</p> <p>NEVÍ. Záleželo by to na konkrétní osobě. Velký počet žen ve sboru, komplikované je také to, že věkový průměr pedagogů se stále zvyšuje. Přesvědčivější tvrzení by to bylo po praktickém cvičení, které by uvítali, kdyby pro ně někdo zorganizoval.</p>
14	<p>Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností po technické stránce dostatečně chráněno před mimořádnou situací?</p> <p>NE. Minimálně v oblasti rozvoje CCTV je nutné zlepšení.</p>
15	<p>Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností připravováno (dostatečná prevence) na předjetí, popř. zvládnutí mimořádné situace?</p>

	<p>Školské poradenské pracovišti. Zavedli toto mezi prvními. Velmi si pochvaluje navázaný akt důvěry mezi psychology a žáky. Možnost anonymního oznámení problému – mail nebo fyzická schránka.</p> <p>Zaměstnanci jsou poučeni o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků, na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Stejně tak na možná jiná rizika, hrozby či slabiny v aplikovaném systému zabezpečení školy. Chovají se tak.</p>
16	<p>Nabídlí Vám pomoc (spolupracujete s nimi) preventisté z Krajského ředitelství policie Praha (popř. jiné součásti PČR)?</p> <p>NE. Ale Jsou prováděna každý rok cca 3 hodinové školení lektorů MP Praha pro prevenci kriminality – velmi pozitivní zkušenost (vyzdvihoval jako velmi kvalitní, obsah, lektory, formu). Doporučuje rozšířit toto školení i na oblast aktivní útočník. Bylo by dobré v rámci školení apelovat na žáky, aby věděli, že mají např. upozornit na podezřelé chování jedince či jedinců ve škole, třídě.</p>
17	<p>Znáte, viděli jste nějaké instruktážní video o řešení MU Útoku aktivního útočníka, střelce?</p> <p>ANO. Na školení zřizovatele, ale neví o tom, že město něco natočilo. Požaduje na zpracování dalších videí na vícero MU.</p>
18	<p>Znáte základní pravidla – doporučení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uteč! • Schovej se! • Bojuj! <p>pro zvládnutí MU – útoku aktivního útočníka?</p> <p>ANO. Ze školení pořádané zřizovatelem.</p>
19	<p>Nechali jste si vypracovat analýzu rizik, popř. audit bezpečnosti dle metodiky pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe?</p> <p>NE. Sami si vypracovali v omezené míře podle tohoto dokumentu analýzu rizik. Respektují hlavní doporučení ze školení odborníků.</p>
20	<p>Považujete Vámi spravovanou školu za bezpečnou?</p> <p>NE. Vždy je lepší co zlepšovat, zejména po technické stránce. Škola je sídlištního typu, mnoho oken v přízemí, špatné oplocení – přístup na pozemek. Velmi komplikované a budou iniciovat pomoc od zřizovatele.</p> <p>Dobrá zkušenost s Místním oddělením Policie ČR.</p>

Zdroj: Vlastní výzkum

Hodnocení objektu Gymnázia Praha 5, Mezi Školami

Školské zařízení je umístěno uvnitř oploceného areálu stavebně vzájemně propojených budov, z nichž ta hlavní je tvaru velkého čtverce s otevřeným atriem uvnitř. Tato budova je svojí přední částí zároveň na hranici perimetru jinak oploceného areálu s mnoha venkovními sportovišti, kdy velikost pozemku, na kterém je areál vystavěn, je více než 30 000 m². Oplocení areálu je v různých částech diametrálně odlišné od

vysokého plotu s podezdívkou až k velmi nízkému, jehož překonání by nebylo vůbec obtížné.

Jak bylo již uvedeno v úvodu, jedná se školské zařízení, které se nachází uprostřed velkého sídliště Nové Butovice, které navíc sousedí s dalšími dvěma velkými sídlišti Lužiny a Velká ohrada. Anonymita sídliště v kontextu s velkým množstvím obyvatel na relativně malém prostoru vedlo ke zvýšení majetkové, násilné a drogové kriminality. Území, na kterém se nachází zmíněné gymnázium, není výjimkou. Nápad trestné činnosti je zde jeden z nejvyšších v Praze (97 trestných činů, z toho 83, tedy 86% neobjasněných) za uplynulý rok a je zde nutné počítat se zvýšeným rizikem (Otevřená společnost o.p.s., 2018).

Gymnázium bylo účelně projektováno a od roku 1994 provozováno jako školské zařízení, kdy samotné budovy mají tři nadzemní a jedno podzemní podlaží. Areál disponuje celkem dvěma vchody, z nichž pouze jeden je využíván jako hlavní vstup a dále jedním vjezdem. Hlavní vchod je orientován na jih do ulice Petržilkova, ústí přímo na přilehlý chodník a slouží jako hlavní vchod pro zaměstnance školy, žáky a je také určen pro vstup návštěv. Hlavní vchod je tvořen dvoukřídlými prostornými prosklenými dveřmi, na které má vrátný dobrý výhled. Jeho pracoviště je umístěno přímo proti těmto dveřím, takže má přímý přehled o příchozích a odchozích osobách a může tak účinně rozlišit oprávněnost vstupu. Umožňuje tedy oprávněným osobám (cca. 90 zaměstnanců a cca. 620 žáků) vstup a odchod z budovy, ve stanoveném časovém úseku od 7.00 do 20.00 dle provozního řádu školy. V této době je nepřetržitě vykonávána služba vrátného. Rozdílný vstup je do části školy, ve které se nachází bazén, jehož provozní doba je od 8.00 do 22.00.

Vchod není opatřen turnikety, ani zde není instalováno čtecí zařízení vstupních karet. Vedení školy toto odmítá, upozorňuje na nedostatky, vyzdvihovalo naopak práci vrátného.

V případě návštěvy některého ze zaměstnanců v budově školy je žadatel povinen tuto návštěvu dopředu ohlásit telefonicky, po ověření je vpuštěn dovnitř a vrátným doprovázen k určité osobě. Pokud není návštěva dopředu hlášena, je žádaná osoba povinna přijít k prostorám vrátnice, žadatele o vstup identifikovat a doprovodit jej do prostor, kde se schůzka uskuteční.

Objekt je osazen systémem CCTV pouze z části, a to v prostoru bazénu. Značnou nevýhodou je absence pořizování kamerového záznamu a částečně jeho obsluha, kterou je plavčík, současně pracující jako ostraha prostoru bazénu. Pokud vezmeme návštěvnost 2000 osob týdně, je požadavek vedení školy na navýšení obsluhy o jednoho, právě o pracovníka ostrahy, jako oprávněný.

Jako velké plus lze vyzdvihnout skutečnost, že učebny jsou osazeny zámky, které umožňují použití univerzálního nebo generálního klíče a uzamčení třídy v případě útoku aktivního útočníka. V areálu školy je instalován funkční evakuační rozhlas, kterým by v případě potřeby mohlo dojít k předání informace o probíhající nebezpečí. Konkrétní domluvený signál však zatím nebyl vytvořen.

V prostorách objektu je po celou dobu jejího provozu konán ze strany určených zaměstnanců pedagogický dozor. Určení pedagogové jsou řádně poučeni, jak postupovat v případě vzniku mimořádné události. Vedení školy uvedlo, že po událostech ve Žďáru nad Sázavou je povinnost provádět pedagogický dozor mimo vyučování vnímána ze strany pedagogů jako mnohem důležitější a odpovědnější činnost.

Systém dosavadního zajištění vstupů do objektu je vedením školy hodnocen jako plně vyhovující, vrátnice dokáže odfiltrovat menší incidenty a působí preventivně. Vyzdvihována byla především opakovaná velmi kvalitní spolupráce s policisty z blízké služebny Policie ČR.

Škola nedisponuje dostatkem vlastních finančních prostředků z investičního fondu na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti a jejich modernizaci, neboť nevyvíjí žádnou podnikatelskou ani jinou obdobně ziskovou činnost (pronájem prostor atd.). Deklarovaným požadavkem, který vedení bude směřovat na zřizovatele je poskytnutí finančních požadavků na instalaci CCTV do celého areálu školy, tedy jak uvnitř budovy, tak i pro venkovní monitoring.

Prohlídkou na místě bylo také zjištěno, že v přízemí jsou u oken vyndané kličky, což bylo provedeno jako opatření proti opakovaným vloupáním díky zapomenutým nezavřeným oknům. Okna je sice možné rozbít a evakuovat se touto cestou, hluk by však mohl útočníka zbytečně přilákat.

Lze uvést, že posuzovaný subjekt je z hlediska zajištění bezpečnosti vstupů do budovy zajištěn na nízké úrovni, současný systém, kdy je za oprávněnost vstupu výhradně

odpovědný lidský faktor vrátného, nelze považovat za dostatečný. Jak s ohledem na velikost školy a počet žáků (cca. 620), tak především s ohledem na riziko v osobě pachatele – bývalého žáka školy, tedy osoby, u které vrátný jen obtížně zjistí, že již do školy nemá mít přístup. K jistému částečnému zlepšení může dojít instalací CCTV, především ve venkovní části areálu, na který není problémem nezákonně vniknout přes nízké oplocení.

Vedení posuzovaného subjektu bylo dále dotazováno na využití informací z legislativy určené k prevenci a řešení mimořádných situací, vydávaných státními orgány či zřizovatelem.

Bylo zjištěno, že vedení školy a její pedagogičtí zaměstnanci byli oficiálně seznámeni s Usnesením vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku. Zřizovatel, tedy Magistrát Hlavního města Prahy (dále jen MHPH), umožnil seznámení s Konceptí ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020, která vyplývá z usnesení vlády č. 711 a informoval o dalších koncepčních a metodických materiálech k dané problematice (Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“ z roku 2015, Metodika – základy ochrany měkkých cílů, Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe).

Prevence. Získávání praktických zkušeností zkoumaného subjektu s řešením mimořádných událostí ve školách a školských zařízeních a jejich implementace do procesu vzdělávání.

Vedení školy je přesvědčeno, že škola v oblasti prevence je v rámci možností připravena na zvládnutí mimořádné situace výskytu agresivní osoby v objektu školy či samotný útok aktivního útočníka. Vedení školy absolvovalo školení zaměřené na řešení mimořádných situací se zaměřením na útok aktivního útočníka, prováděné specializovaným soukromým subjektem. Následně si od stejného školitele vedení objednalo školení pro všechny zaměstnance školy, které plánují pravidelně, min. jedenkrát za rok opakovat. Podrobně tedy byli seznámeni se základními zásadami strategie: Uteč – Skryj se – Bojuj. Videá realisticky demonstrující okolnosti útoku aktivního útočníka znají a v rámci školení jich viděli vícero.

Na základě výstupu ze školení jsou zaměstnanci poučeni o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků (cestou vedení školy – Policie ČR) či na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Stejně tak na možná jiná rizika, hrozby či slabiny v aplikovaném zabezpečení školy. Dotazovaní vedoucí zaměstnanci uvádějí, že zaměstnanci nařízení respektují a dodržují.

Žáci školy pak byli poučeni, že za obdobných situací se musí bezvýhradně řídit pokyny pedagogů.

Vypracování bezpečnostního auditu dle metodiky Ministerstva vnitra k aplikaci ČSN zatím neplánují, a to ani externě. Důvodem je neexistence dostupných finančních prostředků na straně zřizovatele, které by škola mohla čerpat na auditem zjištěné nedostatky.

Jako důležité uvádím neexistenci domluveného signálu, kterým pomocí evakuačního rozhlasu je vedení školy schopno vyslat včasné varování předem všem osobám v budově, protože zaměstnanci jsou poučeni jak poté postupovat.

Zaměstnanci školy pravidelně procházejí školeními BOZP. Na jejich základě pak v objektu probíhají pravidelná cvičení evakuace osob, a to zejména jako reakce na požár, výbuch či únik některé z chemických látek používaných ve školní laboratoři. Další školení, které velmi kvalitně vedení školy hodnotí, jsou pravidelná školení strážníků – preventistů Městské policie Praha. Pozitivně hodnotí jak úroveň lektorů, tak náplň přednášky a uvítali by začlenění do stejného formátu i poučení, jak předejít MU útoku aktivního útočníka včasným odhalením a informováním ze strany spolužáků.

Závěrem uvádím, že hodnocená škola, Gymnázia Praha 5, Mezi Školami, z hlediska srovnání s jinými školskými subjekty, splňuje pouze částečně požadavky kladené na zajištění bezpečnosti ve školách a připravenosti školního personálu na řešení mimořádných situací.

5.5 Střední škola – centrum přípravy technickohospodářské, Praha 9, Poděbradská 1

Sídlo školského zařízení se nachází na adrese Praha 9, Poděbradská 1, kdy je areál

situován do lokality spíše industriálního charakteru s řidší hustotou zalidnění. Škola je dále provozována ve třech dalších budovách v ulici Poděbradské 12 (naproti sídla školy), dále v ulici Českobrodské a Pod Balkánem (obě budovy ve vzdálenosti cca do 1,5km od sídla školy), které však již nebyly pro potřeby této práce detailněji posuzovány.

Obrázek 13 Geografické umístění objektu

Zdroj: google.com/maps

Obrázek 14 Přístupová cesta k objektu

Zdroj: Vlastní výzkum

Obrázek 15 Vchod do objektu

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve školském zařízení byl proveden řízený rozhovor s ředitelem, který je za přípravu a implementaci bezpečnostních opatření odpovědný. V úvodu je pro větší názornost zobrazena tabulka se stručnými odpověďmi a následuje podrobné hodnocení, které vychází jak ze zjištění získaných řízeným rozhovorem, tak především z vlastního pozorování.

Tabulka 6 Strukturovaný rozhovor SŠ Praha

Otázky pro řízený rozhovor se zástupci školského zařízení SŠ, Praha 9, Poděbradská 1 na téma ochrany před útokem aktivního útočnicka	
1	Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na Usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku? ANO. Školení pořádané PČR – Aktivní střelec ve škole (podzim 2016), kterého se zúčastnil ředitel školy (nastartovalo to snahu o řešení ke snížení hrozby).
2	Bylo Vaše školní zařízení jakkoliv oficiálně upozorněno na koncepční či metodické dokumenty zpracované pro Ministerstvo vnitra a MV doporučována: <ul style="list-style-type: none"> • Koncepce ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020 (usnesení vlády č. 711); • Metodika – základy ochrany měkkých cílů nebo

	<ul style="list-style-type: none"> • Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe?
	ANO. Upozornil je na to zřizovatel (MHMP), který uspořádal velmi kvalitní školení. Obsah ředitel přenesl do pravidelných školení zaměstnanců.
3	Bylo Vaše školní zařízení oficiálně upozorněno na Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“?
	ANO. Viz. předchozí odpovědi, prostudovali, čerpají doporučení. Končí jim koncept rozvoje školy v tomto roce (studují mnoho pokynů a do nové Koncepce zapracují zlepšení).
4	Využívá Vaše školní zařízení pro vstup žáků, zaměstnanců a cizích osob vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován)?
	ANO. U všech čtyřech areálů je vchod zabezpečen buď pouze technicky, nebo i osazen funkční vrátnicí. Všichni mají čipovou kartu (viduje se i docházka). Žáci mají omezený vchod (od 7.30 do 18.00) poté se zamyká.
5	Zajišťuje Vaše školní zařízení průběžný dohled nad žáky ve všech prostorách, a to od okamžiku vstupu do prostor školy až po dobu opuštění budovy či areálu školy?
	ANO. Mimo vyučování je prováděn pedagogický dozor. Část prostor školy, je monitorován CCTV. V jídelně se dozor neprovádí.
6	Využívá Vaše školní zařízení možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií, případně hlídkami bezpečnostních agentur?
	ANO. Část objektu je pod dohledem EZS (napojeno historicky na PCO PČR).
7	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti?
	ANO (adekvátně). Mají vlastní investiční fond – podnikají. Některé prostředky na bezpečnostní projekty získali od zřizovatele.
8	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků pro personální zajištění výkonu fyzické ostrahy školy (vrátné, strážné nebo jiné osoby)?
	ANO. Hlavní vstup je opatřen funkční vrátnicí. Vrátný v předstihu disponuje informacemi o nahlášených návštěvách. Pokud přijde neohlášená návštěva, čeká před turnikety a poté ověřuje si telefonicky, zda má být vpuštěna do budovy. V případě, že zaměstnanec nezná návštěvu ani důvod, přichází si tuto osobu osobně převzít. Vrátný si neověřuje totožnost OP.
9	Má Vaše školní zařízení dostatek finančních prostředků na nárůst pracovních úvazků na zajištění ostrahy - dohledu?
	ANO. Považují to za dostatečné a nepotřebují měnit, či navyšovat. Pedagogové to mají v rámci pracovního úvazku.
10	Má Vaše školní zařízení zpracovaný materiál, který by řešil nastalou mimořádnou situaci?

	ANO – částečně. Zřizovatel (MHMP) zpracovává v app SIPOS Havarijní plány pro případ vzniku mimořádné události, ale zde není uvedena MU Útok aktivního útočnicka. Jednou ročně je upravují a jinak je považují za dostatečné.
11	Absolvovali zaměstnanci (pedagogický a ostatní personál) Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz či školení v oblasti zajištění bezpečnosti? ANO. Zřizovatel uspořádal jednodenní školení pro ředitele a zástupce ředitele všech škol na opatření k MU Útok aktivního útočnicka. Pracovník, který dělá BOZP rozšířil své školení o tento problém a pravidelně ho opakuje. Praktický nácvik nedělali – uvažují o tom. (ví, že to dělají to na VOŠ 5. května – každý rok s PČR, celodenní akce - učí se tam v jednom oboru záchranář).
12	Absolvovali žáci Vašeho školního zařízení jakýkoliv kurz, školení či praktické cvičení v oblasti zajištění bezpečnosti? ANO. Březen 2018. Nácvik Invakuace (pořádá Český červený kříž), pečlivě musel zaměstnancům vysvětlit důvod jednou měsíčně akce v O2 Aréně (na Libeňské nádraží přijíždí rowdies – opatření PČR, vodní děla atd.). Znají a pravidelně cvičí prakticky evakuaci – reakce na MU požár.
13	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení připraveno v rámci možností personálně (dostatek odborně proškoleného personálu) zvládnout mimořádnou situaci? ANO – jsou školeni. Přesvědčivější tvrzení by to bylo po praktickém cvičení, které by uvítali, kdyby pro ně někdo zorganizoval.
14	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností po technické stránce dostatečně chráněno před mimořádnou situací? ANO. Za velmi důležitý považují rozhlas (možnost legendovaně informovat školním rozhlasem). Nicméně musí modernizovat a rozšířit CCTV. Dále plánují modernizaci EZS a EPS – veřejná zakázka pro všechny budovy v příštím roce.
15	Domníváte se, že je Vaše školní zařízení v rámci možností připravováno (dostatečná prevence) na předejítí, popř. zvládnutí mimořádné situace? ANO. Vyzdvihoval Školské poradenské a psychologické pracovišti. Možnost anonymního oznámení problému (fyzická + elektronická schránka důvěry). Zaměstnanci jsou poučeni o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků, na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Stejně tak na možná jiná rizika, hrozby či slabiny v aplikovaném zabezpečení školy. Chovají se ta – událost Žďáru považuje za milník. Zároveň žáci jsou poučeni nepouštět do areálu nikoho cizího, upozornit dospělého (kohokoliv) na cokoli podezřelého (tipař, zloděj, jiná hrozba).
16	Nabídlí Vám pomoc (spolupracujete s nimi) preventisté z Krajského ředitelství policie Praha (popř. jiné součásti PČR)? NE k problematice aktivního útočnicka. Mají kontakty, řeší s nimi podezření na kriminalitu mladistvých.

	Vyzdvihoval cyklus školení zaměřený na právní povědomí - každý rok ze strany MP Praha (v rámci toho dostanou informaci co je nestandardní chování – skvělé i pro MU AÚ).
17	Znáte, viděli jste nějaké instruktážní video o řešení MU Útoku aktivního útočnicka, střelce? ANO. Na školení pořádané zřizovatelem.
18	Znáte základní pravidla – doporučení: <ul style="list-style-type: none"> • Uteč! • Schovej se! • Bojuj! pro zvládnutí MU – útoku aktivního útočnicka? ANO. Ze školení pořádané zřizovatelem.
19	Nechali jste si vypracovat analýzu rizik, popř. audit bezpečnosti dle metodiky pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe? NE. Chtějí si nechat udělat. Plánují na rok 2019. Zatím respektují hlavní doporučení ze školení odborníků.
20	Považujete Vámi spravovanou školu za bezpečnou? ANO.

Zdroj: Vlastní výzkum

Hodnocení objektu SŠ, Praha 9, Poděbradská 1

Areál je situován do lokality spíše industriálního charakteru s řidší hustotou zalidnění. Poblíž areálu se nachází vlakové nádraží ČD Praha – Libeň, dále objekt Sazka Aréna, ve kterém jsou často pořádány společenské, kulturní či sportovní akce s návštěvností mnoha tisíc osob, které mohou být dle povahy návštěvníků i značně rizikové.

Jak bylo již uvedeno v úvodu, jedná se školské zařízení, které se nachází v části Prahy, která je kompilátem dvou odlišných prostředí industriálním, které je dnes již složené spíše z menších provozoven, a obytným, které se až v posledních patnácti letech mění ze spíše sociálně vyloučené lokality do tzv. „dobré adresy“ dané novou výstavbou s patřičně upraveným a pro život atraktivním okolím. Nápad trestné činnosti je spíše nižší (ve srovnání s centrem Prahy), ale negativním ukazatelem stále zůstává neobjasněnost (86 trestných činů, z toho 59, tedy 69% neobjasněných) za uplynulý rok a je tedy i zde nutné počítat se zvýšeným rizikem. (Otevřená společnost o.p.s./2018)

Školské zařízení je umístěno uvnitř uzavřeného areálu, ve kterém se nachází více než desítky budov, některých stavebně vzájemně propojených. Objekty pocházejí z průběhu

od začátku až do padesátých let minulého století, kdy z původně továrních budov byl rekonstrukcí změněn účel na vzdělávací, učňovské zařízení. Vnější hranice areálu školy je vymezena ze západní strany zdí, ze severní strany smíšeným ohraničením (cihlová zeď v kombinaci s drátěným oplocením) a východní a jižní strana většinou vnějšími zdmi budov školy. V několika místech je zeď přerušena vraty. Ze západní strany s areálem bezprostředně sousedí benzínová čerpací stanice, na východní straně komerční objekty. Poblíž se také nachází komerční provozovna výkupny barevných kovů, což se samo o sobě jeví jako problematický prostor, který zde koncentruje mnoho nepřizpůsobivých osob i osob z řad kriminálně závadových osob. Ředitel s tímto faktem spojuje zvýšený počet pokusů o vniknutí do areálu školy. Tyto pokusy se uskutečnily téměř výhradně v nočních hodinách a cílem byl zcela jistě útok na majetek školy, nikoliv na život a zdraví, ale rozhodně to má jistou vypovídající hodnotu o lokalitě i v kontextu výše uvedených dat z webu mapy kriminality.

Areál školy o velikosti cca 11500 m² je z větší části zastavěn budovami, dále jsou zde samozřejmě vnitřní komunikace, travnaté plochy i vzrostlá vegetace. V severní části areálu je nedokončená stavba nové tělocvičny, kterou škola občas pronajímá k využití nájemcům z řad fotbalových fanoušků k nácvikům sladění hlasitého fandění. Dle vyjádření vedení školy není cílem finanční zisk, ale fakt, že přítomnost těchto osob, byť občasná, odrazuje nepřizpůsobivé osoby od nelegálního obsazení budovy či od snahy zde cokoli demontovat s cílem toto následně zpeněžit.

V této části areálu je také řada prostor a objektů, které neslouží výuce, ale škola je pronajímá komerčním subjektům. Na jedné straně to škole přináší finanční zisk, na straně druhé je to riziko sdílení společného prostoru s cizími osobami, byť toto riziko zřejmě není vysoké.

Přístup do areálu je možný přes vrátnici/recepci, která je umístěna za vstupními dveřmi a orientovaná na jih do ulice Poděbradská. Vjezd vozidel do areálu je možný prolukou mezi budovami vpravo od vrátnice a je obsluhován stejným vrátným jako personální vchod. Hlavní vchod je tvořen dvoukřídlými prostornými prosklenými dveřmi, na které má vrátný přímý výhled. Jeho pracoviště je umístěno přímo proti těmto dveřím, takže má kvalitní přehled o příchozích a odchozích osobách a může tak účinně rozlišit oprávněnost vstupu. Mezi vstupními dveřmi a vrátnicí jsou umístěny vstupní turnikety, které umožňují kontrolovaný vstup oprávněným osobám (cca. 170 zaměstnanců a cca. 1180

žáků), tedy vstup a odchod z budovy, ve stanoveném časovém úseku od 7.30 do 18.00 dle provozního řádu školy. Vstup přes turnikety je možný přiložením vstupní karty ke čtecímu zařízení, u zaměstnanců karta slouží i pro záznam docházky. Areál je soukromou bezpečnostní agenturou střežen nepřetržitě a k úhradě této služby škola využívá finančních příjmů z pronájmu části jejich prostor.

V případě návštěvy některého ze zaměstnanců v budově školy je žadatel povinen tuto návštěvu dopředu ohlásit telefonicky, po ověření je vpuštěn dovnitř (před turnikety) a vrátným vpuštěn do objektu až při fyzické přítomnosti navštíveného zaměstnance, který má povinnost, jak návštěvu odvést na jednání, tak i zpět po jejím skončení doprovodit na recepci.

Objekt je osazen systémem CCTV pouze z části, a to u vrátnice, vjezdové brány a na dalších místech v počtu 9 v současné době funkčních kamer. CCTV systém nemá zálohované napájení a obecně nesplňuje soudobé standardy efektivního systému CCTV, protože pokrývá pouze nepatrnou část citlivých prostor. Značnou nevýhodou je dále absence pořizování kamerového záznamu, který dle prohlášení vedení školy začne být pořizován na dobu 5 dnů, a to pro potřeby šetření bezpečnostních událostí (termín červen/2018).

Jako velké plus lze vyzdvihnout skutečnost, že učebny jsou osazeny zámky, které umožňují použití univerzálního nebo generálního klíče a uzamčení třídy v případě útoku aktivního útočnicka. Nevýhodou se jeví instalace prosklených dveří do učeben, což umožňuje efektivní kontrolu na straně jedné, ale v případě napadení aktivním útočnickem by se jednalo o dalekosáhlou komplikaci pro osoby, které by se v těchto prostorech chtěly, potřebovaly ukrýt. V areálu školy je instalován funkční evakuační rozhlas, kterým by v případě potřeby mohlo dojít k předání informace o probíhající nebezpečí. Konkrétní domluvený signál pro MU aktivního útočnicka však nebyl vytvořen a vedení školy jej odmítá, protože se obává omylu (záměny) při vyhlášení za jiný signál, např. ukrytí za okamžitou evakuaci. Argumentace, proč takto postupovali, je celkem logická a ředitel školy ujišťoval, že všichni zaměstnanci reagují na zavedený signál tak, že s max. opatrností zjišťují, co mimořádného se děje a podle toho by volili další postup.

V prostorách objektu je po celou dobu jejího provozu konán ze strany určených zaměstnanců pedagogický dozor. Určení pedagogové jsou řádně poučeni, jak postupovat v případě vzniku krizové situace.

Škola disponuje dostatkem vlastních finančních prostředků z investičního fondu na zajištění technických prostředků sloužících k ochraně bezpečnosti a jejich modernizaci, protože vyvíjí ziskovou činnost (pronájem prostor atd.). Systém dosavadního zajištění vstupů do objektu je vedením školy hodnocen jako sice dostačující, ale ne zcela vyhovující a chtějí ho dle finančních možností zdokonalovat. Deklarovaným požadavkem, který vedení bude směřovat na zřizovatele je poskytnutí finančních požadavků na instalace CCTV do celého areálu školy, tedy jak uvnitř budovy, tak i pro venkovní monitoring.

Elektronický zabezpečovací systém je instalován pouze v jedné části školy, ve které je dle vyjádření koncentrována nejdůležitější aktiva. Systém je napojen na PCO Policie ČR a zároveň hlásí narušení na mobilní telefony vedení školy.

Okna ve vnějším plášti budovy nejsou osazena žádným elektronickým systémem detekujícím jejich otevření, ale jsou opatřena bezpečnostní fólií ztěžující jejich rozbití a následný průnik přes ně do objektu, což lze hodnotit jako velmi pozitivní bezpečnostní prvek na perimetru.

Hlavní únikový východ z areálu je přes vstupní prostor – přes turnikety, u kterých může vrátný spustit ramena a umožnit tak volný průchod, tak v případě nutnosti i přes prostor vjezdu.

Vedení školy uvedlo, že se dlouhodobě snaží o zvyšování bezpečnosti v místě svého působení, ale po událostech ve Žďáru nad Sázavou je více vidět ochota jak zaměstnanců dodržovat a nepodceňovat bezpečnostní opatření, tak i ze strany zřizovatele schvalovat investice do této oblasti.

Lze uvést, že posuzovaný subjekt je z hlediska zajištění bezpečnosti vstupů do budovy zajištěn na vyšší úrovni, než je běžný standard. I zde je samozřejmě několik oblastí pro zlepšení, důležitější je však viditelná snaha vedení školy současný systém neustále a trvale zlepšovat! K výraznému zlepšení může dojít instalací CCTV, především ve venkovní části areálu, na který není problémem nezákonně vniknout přes oplocení, především v místech které jsou odlehlá a v nočních hodinách zcela opuštěná.

Vedení posuzovaného subjektu bylo dále dotazováno na využití informací z legislativy určené k prevenci a řešení mimořádných situací, vydávaných státními orgány či zřizovatelem.

Bylo zjištěno, že vedení školy a její pedagogičtí zaměstnanci byli oficiálně seznámeni s Usnesením vlády ČR ze dne 27. července 2016 č. 711 o Protiteroristickém balíčku. Zřizovatel, tedy Magistrát Hlavního města Prahy (dále jen MHPH), umožnil seznámení s Koncepcí ochrany měkkých cílů pro období 2017-2020, která vyplývá z usnesení vlády č. 711 a informoval o dalších koncepčních a metodických materiálech k dané problematice (Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti“ z roku 2015, Metodika – základy ochrany měkkých cílů, Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe). Vedení školy ještě před touto iniciativou zřizovatele navštívilo seminář pořádaný PČR s názvem „Aktivní střelec ve škole“, který ředitel školy hodnotil velmi pozitivně.

Prevence. Získávání praktických zkušeností zkoumaného subjektu s řešením mimořádných událostí ve školách a školských zařízeních a jejich implementace do procesu vzdělávání.

Vedení školy je přesvědčeno, že škola v oblasti prevence je v rámci možností připravena na zvládnutí mimořádné situace výskytu agresivní osoby v objektu školy či samotný útok aktivního útočníka. Vedení školy absolvovalo školení zaměřené na řešení mimořádných situací se zaměřením na útok aktivního útočníka, prováděné specializovaným soukromým subjektem. Následně získané teoretické znalosti předalo formou porad na všechny zaměstnance školy. Tato doporučení dále zařadil do svého periodicky se opakujícího školení pracovník odpovědný za BOZP.

Podrobně tedy byli seznámeni se základními zásadami strategie - Uteč – Skryj se – Bojuj. Videa realisticky demonstrující okolnosti útoku aktivního útočníka znají.

Na základě výstupu ze školení jsou zaměstnanci poučeni o nutnosti upozornit okamžitě na podezřelé chování žáků (cestou vedení školy – Policie ČR) či na podezřelou osobu (cizí osobu) v budově. Stejně tak na možná jiná rizika, hrozby či slabiny v aplikovaném zabezpečení školy. Dotazovaní vedoucí zaměstnanci uvádějí, že zaměstnanci nařízení respektují a dodržují.

Žáci školy pak byli poučeni, že za obdobných situací se musí bezvýhradně řídit pokyny pedagogů.

Vypracování bezpečnostního auditu dle metodiky Ministerstva vnitra k aplikaci ČSN v jejich školském zařízení bude provedeno v květnu 2018 – zajistí to pro ně v pilotním programu zřizovatel cestou externí poradenské a bezpečnostní agentury.

Zaměstnanci školy pravidelně procházejí školeními BOZP. Na jejich základě pak v objektu probíhají pravidelná cvičení evakuace osob, a to zejména jako reakce na požár, výbuch či únik některé z chemických látek používaných ve školní laboratoři. Další školení, které velmi kvalitně vedení školy hodnotí, jsou pravidelná školení strážníků – preventistů Městské policie Praha. Pozitivně hodnotí jak úroveň lektorů, tak náplň přednášky a uvítali by začlenění do stejného formátu i poučení jak předejít MU útoku aktivního útočníka včasným odhalením a informováním ze strany spolužáků.

Závěrem uvádím, že hodnocená škola, **SŠ, Praha 9, Poděbradská 1**, z hlediska srovnání s jinými školskými subjekty, splňuje až na drobné nedostatky požadavky kladené na zajištění bezpečnosti ve školách a připravenosti školního personálu na řešení mimořádných situací.

6 Diskuze

Tato diplomová práce si klade za cíl zhodnotit míru bezpečnosti ve školách a školských zařízeních České republiky nejen z hlediska dodržování platných legislativních nařízení a norem, ale také z pohledu nutnosti řešení další problematiky s tímto fenoménem spojené, a to zejména z pohledu zodpovědných vedoucích článků jednotlivých škol. V práci došlo jak k rozboru teorie, tak i k praktickému hodnocení bezpečnosti pěti subjektů, z nichž každý se nachází v odlišném sociálně kulturním prostředí, ať již z hlediska lokace, odborného zaměření jednotlivých škol, úrovně výuky či míře problematického chování žáků. Je nutno si uvědomit, že každý subjekt je zaměřen na jinou část vzdělávání, potýká se s jinými problémy a logicky tak každý z ředitelů přihlíží odlišně i k oblasti zvyšování bezpečnosti v jeho škole.

6.1 Komparace teoreticko-praktických základů

K tomu abychom si dokázali zodpovědně odpovědět na výzkumnou otázku, zda jsou školská zařízení připravená na mimořádnou událost typu ataku aktivního střelce, bylo třeba definovat co nejpřesněji samotnou připravenost, tedy cílový stav, kterého je třeba v přípravě na MU ve školách dosáhnout. Při sběru podkladových materiálů pro určení této definice a následně při přípravě na řízené rozhovory jsem dospěl k několika dílčím hypotézám. Je třeba uvést, že k nashromážděným teoretickým podkladům byla velmi přínosná následná možnost diskuse jak se zástupci odboru školství MHMP, tak se školiteli, kteří prováděli prvotní školení ředitelů a jejich zástupců právě k problematice MU útoku aktivního útočnicka.

Všechny výše popsané subjekty se v případě hodnocení připravenosti školského zařízení na případ útoku aktivního útočnicka shodují na potřebě posouzení třech dílčích aspektů.

Jsou to:

- znalost legislativních norem a doporučení;
- proškolení a praktická příprava zodpovědných osob a
- posílení fyzického a technického zabezpečení objektu,

kteří tvoří dohromady celek vzájemně se doplňujících a prolínajících prvků účinné prevence útoku, popř. zmírnění účinků takového jednání.

V případě prvního bodu lze za pozitivní skutečnost jednoznačně označit hodnocení v oblasti platných legislativních norem a doporučení, stejně tak opakovaná snaha zástupců Ministerstva vnitra o jejich naplňování v praxi, na kterém se shodli odborníci jak z oblasti školství tak i bezpečnosti. Konkrétně dokumenty „*Metodika – základy ochrany měkkých cílů*“, Metodika pro aplikaci ČSN 73 4400 „*Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*“ do praxe a Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „*K bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti*“ jsou hodnoceny velmi vysoko.

Dalo se proto očekávat, že znalost těchto norem se kladně projeví na úrovni opatření implementovaných v každém jednotlivém školském zařízení.

Bylo zjištěno, že ačkoliv řídicí články jednotlivých škol mají poměrně slušné povědomí o všech legislativních nařízeních v oblasti bezpečnosti, odsunují tuto problematiku do pozadí a upřednostňují řešení pro ně aktuálnějších problémů. Takový přístup je vzhledem k přetíženosti ředitelů a zástupců škol značně zbytnělou byrokracií pochopitelný, avšak není správný. Zcela ukázkově tuto situaci ukazuje sled dějů po tragickém útoku ve Žďáře nad Sázavou, kdy těsně po události docházelo až k chaotické snaze o zavedení bezpečnostních prvků a opatření nejrůznějšího charakteru ve školách, nutno říci často se míjejících účinkem, a to směrem od nejvýše postavených prvků až po školy samotné. S postupným odezníváním ohlasů této události také postupně odeznívá ochota prosazovat prvky zvyšující bezpečnost do procesu chodu škol. Je nutno si uvědomit, že jakkoliv je procentuální pravděpodobnost takové události v podmínkách České republiky nízká, v porovnání s ostatními, a nutno říci i aktuálnějšími problémy, se kterými se zřizovatelé a ředitelé škol v současné době potýkají, má zanedbání procesu zvyšování bezpečnosti do chodu jednotlivých škol v případě vzniku mimořádné události za následek ztráty či poškození lidských životů, tedy hodnot nejvyšších.

Druhým bodem zkoumání je oblast prevence osobní, tedy úseku zahrnujícím proškolení a přípravu osob, které se mohou v objektu nacházet v okamžiku mimořádné události, a za které vedení školského zařízení nese odpovědnost. Konkrétně se tedy týká žáků, učitelů i ostatního školského personálu.

Jako velmi problematickou lze označit způsoby prevence směřované na žáky a studenty. Obecně se doporučuje pouze obecné seznámení dětí se skutečností, že může nastat nepředvídaná událost a jaké jsou jejich typy. Posluchači jsou poučeni, že v případě vzniku mimořádné události musí zachovat klid a poslouchat pokyny učitele, případně dalších dospělých osob. Primární povinností, ke které by měli být žáci vedeni je to, aby pokud některý z jejich spolužáků vykazuje markanty, ukazující na možnost plánování násilného aktu ve škole, na tuto skutečnost upozornili učitele nebo kohokoliv z personálu dané školy. Toto samozřejmě nelze očekávat ve školkách a u dětí na prvním stupni základních škol, nicméně i s touto věkovou kategorií lze pracovat a do jejich výuky aplikovat prvky procesu sebezáchovy v mimořádných situacích.

Jak již bylo uvedeno, velkou otázkou v oblasti přípravy žáků a studentů vyšších ročníků na situaci spojenou s útokem aktivního útočníka je to, zda dát dětem plné penzum informací, jak se v těchto situacích zachovat. Je zde totiž zásadní problém, že podle statistik se přibližně polovina útočníků ve školách rekrutuje z řad současných či bývalých studentů těchto vzdělávacích ústavů. Získání informací o protipatřeních v plném rozsahu může tak působit kontraproduktivně, neboť poskytuje poučené osobě návod na překonání opatření obránců. Jako konkrétní příklad této skutečnosti lze použít útok Nicolase Cruze ve střední škole ve floridském Parklandu z února letošního roku, který cvičení na reakce v případě útoku aktivního střelce s ostatními žáky absolvoval a následně nabyté zkušenosti použil k překonání protipatření.

Nejdůležitějšími částmi preventivních opatření jsou tedy ta, zaměřená na vzdělávání učitelů a dalšího školního personálu. Opakovaným doporučením uváděným v odborných literaturách je nutnost aplikovat pravidelné přednášky, semináře i praktická cvičení zaměřená na způsoby řešení dané problematiky, tedy informací jak útokům předcházet či je řešit. Zde jde zejména o to, aby věnovali maximální pozornost jednotlivým žákům, sledovali jejich verbální i písemné projevy, sledovali jejich chování, a v případě sebemenšího podezření kontaktovali předem určená místa (orgány policie, odborní poradci, apod.).

Jak bylo také praxí zjištěno, pokud dochází v rámci vzdělávání pedagogů na úseku přijímání opatření v případě útoku aktivního útočníka u většiny učitelů k odmítání či bagatelizaci sdělovaných informací, tak téměř výhradně v počáteční fázi. Jedná se zejména o neochotu k osobní účasti, zapojení a zodpovědnosti za řešení vzniklé situace

v úvodních minutách děje. Teprve na základě objasnění nezastupitelné role pedagoga v takovém konfliktu si začínají uvědomovat nevyhnutelné převzetí osobní zodpovědnosti za svěřené osoby i sebe sama.

Významnou roli může sehrát i další personál, zaměstnanci školy, případně zaměstnanci externích společností, které se zabývají ostrahou a bezpečností. Týká se jich to samé, co pedagogů. Především pozornost a sledování chování žáků a kromě toho i sledování chování všech ostatních návštěvníků školy. Lze předpokládat, že vnější agresor školu před útokem navštíví, a proto rozpoznání jakéhokoliv nestandardního jednání může být velmi užitečné.

Souhrnně lze říci, že ve škole a dalších školních zařízeních, ve kterých se zdržují žáci a studenti, nelze v personální oblasti vykonat nic dalšího. Lapidárně řečeno - všichni musí mít oči otevřené a upozornit na cokoli nezvyklého.

Třetí a poslední uváděnou oblastí, kterou je nutné v rámci posuzování připravenosti školského zařízení podrobně posoudit, je oblast technické prevence, kterou jsou míněna veškerá technická a technologická zařízení, která zvyšují bezpečnost objektu proti vniknutí vnějšího útočníka. Tato opatření jsou zaměřena především proti útočníkovi, přicházejícímu do objektu zvenčí, méně pak proti agresorovi z řad žáků či zaměstnanců školy. Je nutno uvést, že v našich podmínkách nelze žádným z níže uvedených způsobů stoprocentně zabezpečit školu před vniknutím agresora do jejich vnitřních prostor. Pokud si agresor vyhlédne konkrétní školu či jiné školské zařízení jako cíl svého útoku, vždy najde způsob, jak se dostat dovnitř.

Nejčastěji v současnosti užívaná technická opatření jsou zejména kontrola vstupu do objektu, která by měla být samozřejmostí. Tato kontrola může být prováděna buď osobně pověřenou osobou, čipem, který vlastní každý, kdo je oprávněn do objektu vstoupit, případně kombinací uvedených, či případně ještě dalších opatření.

Dalším technickým opatřením, které je poměrně rozšířené a osvědčené, může být monitorování objektu kamerovým systémem. Zde doporučuji uplatnění dvou kamerových systémů, a to veřejného a skrytého. Veřejný kamerový systém sleduje vstup do budovy a komunikační prostory – chodby – a je permanentně sledován určeným pracovníkem. Také je jeho záznam archivován. Skrytý kamerový systém má kamery v každé třídě a v dalších školních prostorech. Ten není veřejně přístupný a jeho aktivace

je možná pouze v předem určených krizových situacích – analogie s rozbitím skla u hlásiče požáru. Využívá software veřejných kamer a monitorů v objektu a současně může být sledován i mimo budovu – např. nejbližší oddělení policie.

Je možné uplatnit i další, v současnosti vyvinuté technologie, jakými jsou například pokročilé softwarové – analytické – detekce, schopné rozpoznat osobu s přidělenými přístupovými oprávněními apod. V případě školských zařízení je však otázkou, zda finanční náročnost je úměrná jejich efektivitě.

Je třeba si uvědomit, že úroveň zavedených preventivně bezpečnostních opatření na jednotlivých školách je přímo úměrná řadě okolností, které mají přímo či nepřímo vliv na tento proces. Proto by úvodním prvkem v celém komplexu bezpečnostních opatření školy mělo být zpracování bezpečnostního auditu. Ten je podle normy ČSN 73 4400 nezbytný k dalšímu smysluplnému procesu řízení bezpečnosti ve školách a školských zařízeních. Příslušnou metodiku k uvedené normě zpracovalo Ministerstvo vnitra a Asociace bezpečná škola. Samotný bezpečnostní audit by měl být vypracován odbornou firmou, která je schopna danou problematiku smysluplně zpracovat. Není cílem auditu doporučovat škole nákladná a obtížně realizovatelná bezpečnostní opatření, ale vycházet z daného stavu věci a doporučit taková opatření, která budou maximálně efektivní, a to za cenu pro školu přijatelných nákladů. Neboť jako vždy a všude v oblasti bezpečnosti ve školství lze konstatovat a zdůraznit, že kde chybí finanční prostředky, nelze uvedené kroky zajišťující bezpečnost ve školách a školských zařízeních realizovat. Proto prioritou všech kompetentních složek by mělo být zajištění finančních prostředků přímo určených ke splnění daného úkolu. Dalším problémem, zabraňujícím plošnému provedení auditů ve školách je skutečnost, že doposud neexistuje norma, podle které by auditoři měli prokázat svoji kompetentnost a dostatečné odborné znalosti pro vypracování těchto závazných norem.

Bezpečnostní audity stanoví jednotlivé bezpečnostně závadové prvky, které mají vliv na situaci v posuzovaných školách a jejich okolí.

Jednou z nejzávažnějších okolností je lokace objektu školy a kriminálně bezpečnostní situace v jejím okolí. Pokud přímo v objektu či jeho blízkosti dochází ke krizovým situacím (konflikty mezi žáky, s rodiči, výskyt kriminálně závadových osob) a ředitel je s tímto seznámen, logicky má vyšší zájem o jakoukoliv činnost, která – byť teoreticky –

zvýší bezpečnost jeho žáků a pedagogů, než ředitel školy, kde se tyto nebezpečné jevy nevyskytují.

Dalším problémem, a o to závažnějším, že se týká prvku, který je nucen v případě ohrožení bezodkladně přijmout opatření vedoucí k záchraně životů, je – ať již v důsledku nedostatečné znalosti legislativy či osobní nepřipravenosti – neschopnost pedagogů aplikovat sebezáchovné procesy v případě útoku, konkrétně pak například důsledné lpění na znění určitých statí ze školského zákona, kdy pedagog například odmítá pod tlakem okolností opustit část svěřených žáků v situaci, kdy riskuje ztrátu svého života a životů dalších osob a neuvědomuje si, že zde se musí zachovat podle například znění paragrafu o krajní nouzi. Je jasné, že v takovéto mezní situaci stojí před učitelem velmi těžká volba a na přijetí správného rozhodnutí má velmi málo času, ale bohužel za těchto okolností je jednoznačná volba záchrany většiny na úkor menších skupin či jednotlivců. Pedagogové si musí uvědomit, že v případě útoku aktivního útočnicka přestává platit většina pravidel, používaných v běžném procesu výuky a fungování školy.

Právě otázka znalostí a schopnosti aplikovat legislativní prvky týkající se bezpečnosti do procesu výuky a celkového chodu školy je další klíčovou záležitostí v celém komplexu. Po nastudování platné legislativy se zdá, že teoreticky je celá problematika ochrany škol a školských zařízení administrativně zvládnuta vyčerpávajícím způsobem. Množství materiálů svědčí o tom, že otázky bezpečnosti dětí a žáků jsou vnímány velmi vážně a odpovědně. Avšak, jak se situace pramenící z možnosti mimořádných událostí postupně vyvíjela, došlo k jakési roztržičnosti mezi jednotlivými rezorty a institucemi. Zcela zřetelně zde chybí jednotící administrativní opatření, které by jednoznačně určovalo kompetence, povinnosti a odpovědnosti jednotlivých subjektů.

Základním problémem však zůstává samotná realizace postupů a pravidel uvedených ve zmiňovaných materiálech. Jejich realizace naráží na dvě zásadní úskalí. Stejně jako v jiných oblastech je problémem nedostatek finančních prostředků. Týká se to prakticky všech oblastí zajištění bezpečnosti ve školách a školských zařízeních. Je zapotřebí, aby finanční prostředky byly poskytovány přímo školám, případně dalším koncovým institucím, které by si oblast bezpečnosti dále zajišťovaly. Měl by být dostatek peněz na materiální vybavení, na školení a instruktáže, na platy příslušných pracovníků a na další oblasti, tak jak jednotlivé materiály uvádějí.

Chybí jednoznačné koncepce všech směrů zvyšování bezpečnosti na školách, podle kterých se má při zvyšování standardů postupovat a s tím úzce souvisí problematika získávání peněz na provádění bezpečnostních opatření. Co se týká poskytování financí na oblast bezpečnosti ze strany jednotlivých zřizovatelů směrem ke školám, lze uvést, že málo který zřizovatel je ochoten vyčlenit část ze svého rozpočtu přímo pro tuto investici. Většinou je směrem ke školám provedeno jakési doporučující stanovisko a je na rozhodnutí každého z ředitelů, zda se bude touto problematikou zabývat prioritně, či nikoliv.

Další, neméně významnou oblastí, je personální pokrytí. Ředitel školy je na straně jedné plně odpovědný za zajištění bezpečnosti, na straně druhé není ke splnění tohoto úkolu nijak systémově vybaven. Jeho úkolem je řídit školu tak, aby byl splněn základní a de facto jediný cíl, kterým je vzdělávání. Ředitel je zahlcen plněním množství úkolů a nařízení, souvisejících přímo s fungováním školy, a pokud zrovna není bezpečnost prioritou, odsune tento problém logicky stranou. Z těchto důvodů lze vedení škol, podle zájmu o zvýšení bezpečnosti v jejich zařízeních, rozdělit zhruba na dvě poloviny. První polovina si je vědoma toho, že prevence na úseku bezpečnosti je důležitá, a i za cenu investic z vlastního rozpočtu do této oblasti přesouvá nemalé finanční prostředky, druhá bezpečnost za prioritu nepovažuje, a proto do této oblasti příliš neinvestuje. Naskytá se zde otázka, zda by měl mít školu na starosti bezpečnostní specialista. Ať již vyškolený pracovník z řad zaměstnanců školy, nebo externí pracovník.

Základním zdrojem informací, které mají pedagogy provést pro ně obtížně zvládnutelnou oblastí bezpečnostní prevence, jsou odborné přednášky a semináře. Dochází zde také k problému stran subjektů, které se problematikou zvyšování bezpečnosti ve školách pomocí přednášek a kurzů zabývají. Jsou to jednak státní a jednak soukromé subjekty. Ze státních se jedná samozřejmě o Policii ČR a Městské policie, které v rámci svých Preventivně informačních skupin (PIS) poskytují školám různé výcviky a školení, jak postupovat v případě vzniku mimořádných situací. Problémem státních struktur je však nedostatek vyškolených odborníků, kteří zdaleka nestíhají personálně pokrýt celé území České republiky. Na některých krajských či územně správních celcích Policie ČR se dokonce z personálních důvodů takovouto prevencí vůbec nezabývají. To je případ i kraje Praha, kdy žádná ze škol nebyla ani kontaktována preventistou z PČR, natož aby jim bylo školení k mimořádné události útoku aktivního útočníka nabídnuto. Dalším závažným problémem, na který jsem při sběru materiálu k této problematice narazil, byl odmítavý

postoj policejního presidia k účasti Městské policie Praha na řešení tohoto nepřijatelného stavu, kdy je striktně vyhrazeno řešení problému Policii České republiky. Lze to pochopit v případě zásahu proti nebezpečnému pachateli, i když i zde se taktika rozchází s praxí jinde ve světě, např. v USA, kdy okamžitě zasahuje první ozbrojený policista přijíždějící na místo útoku, aby pokud je to možné zamezil dalším ztrátám na životě. Ale již se dle mého názoru jedná o chybný přístup v případě, kdy mluvíme o prevenci, zvláště v případě, kdy Městská policie Praha provádí jako jediná (státní/veřejná) složka ve školách preventivní přednášky, navíc v kvalitě, která je opakovaně ze strany vedení těchto škol hodnocena jako velmi kvalitní. Kvalitu těchto školitelů mi nepřísluší hodnotit, nevím, zda u PIS pracují osoby mající osobní zkušenosti s vypjatými či rizikovými situacemi, ale určitě by se měly v této oblasti dále osobně vzdělávat (např. se alespoň v rolích figurantů pravidelně účastnit cvičných zásahů specializovaných složek policie). Eliminoval by se tak stav, kdy tyto situace posluchačům popisují osoby, které jsou s problematikou obeznámeny pouze teoreticky.

Na druhé straně, funguje na území České republiky řada komerčních subjektů, které zřizovatelům a školám nabízejí různá školení na zvládnání mimořádných situací. Výhodou těchto soukromých subjektů je to, že jsou většinou složeny či zaměstnávají bývalé pracovníky elitních bezpečnostních složek, kteří jsou důkladně obeznámeni se zvládnáním krizových situací. Tyto osoby jsou, samozřejmě pokud disponují patřičnými rétorickými znalostmi, schopny přenést své léty nabyté zkušenosti na posluchače efektivním způsobem. Problémem těchto subjektů však může být, a praxe nám ukazuje, že také je, neexistence jednotnosti ve výkladech obsahu přednášek, tedy ačkoliv jádro všech prezentací je stejné, mohou být někdy prezentovány tak neprofesionálně, že odradí další školy či zřizovatele od spolupráce s daným subjektem a zanevřením na další zvyšování bezpečnosti. Toto, jak bylo zjištěno, nebyl případ odborných přednášek, kterých se zúčastnili oslovení ředitelé školských zařízení, nemůže to však být bráno jako obecný stav, protože tito pedagogičtí pracovníci se setkali s jedním stejným školitelem vybraným zástupci zřizovatele na základě dobré předchozí zkušenosti. Je to jistě způsob, který lze jen doporučit, tedy osobní angažovanost zřizovatele při posuzování kvality přednášek jak z hlediska obsahu tak i podání, kdy zejména pedagogové z povahy své profese a zkušeností poznají kvalitní prezentační dovednosti, které jak bylo výše uváděno, mohou rozhodnout o přijetí či odmítnutí nabízených rad.

Veřejnosti poměrně málo známým prvkem v problematice školení a seminářů, je také řevnivost mezi státními a soukromými subjekty. Je nad rámec této práce zabývat se jejími příčinami, avšak v konečném důsledku jde o činnost kontraproduktivní, neboť v některých oblastech České republiky došlo k situaci, kdy Policie ČR instruovala ředitele škol, aby nepřijímali nabídky ke školení ze strany soukromých subjektů, sama však není schopna kapacitně na těchto školách přednášky zajistit. Dochází zde také až k monopolizaci informací a materiálů vytvořených Policií ČR, dlužno říci že se jedná zejména o aktivitu určitých odborů Policejního prezidia ČR. Jako příklad lze uvést instruktážní video, poskytující informace o možnostech chování v případech mimořádné události vytvořené právě policií, které je volně ke stažení na veřejně přístupných serverech, avšak soukromé subjekty mají zákaz jej při svých přednáškách využívat. Přitom toto video neukazuje nic jiného, než sebezáchovné postupy převzaté z USA, jen natočené v podmínkách českého objektu.

Dle zjištěných informací je však také nutno uvést, že v některých krajích České republiky funguje spolupráce soukromých a státních bezpečnostních subjektů k naprosté spokojenosti obou stran a v konečném důsledku ku prospěchu škol.

Pokud tedy ředitel školy překoná veškeré nástrahy a pro personál školy je uskutečněna přednáška či výcvik, měli by si ředitelé uvědomit, že tuto činnost je nutno periodicky opakovat. Poskytovatelé těchto služeb disponují několika stupni úrovně přednášek, kdy jednotlivé stupně na sebe navazují a dále rozšiřují již získané informace. Periodicita přednášek s touto tematikou je nezbytná, což je v ovšem praxi prováděno spíše výjimečně.

6.2 Diskuse výsledků

Pokud budeme srovnávat soubory doposud provedených preventivně bezpečnostních opatření na hodnocených školách s ideálním stavem, lze v součtu uvést, že všechny splňují alespoň základní standardy, jež by v případě útoku aktivního agresora měly vést k maximálnímu snížení počtu obětí takové činnosti. Jak již bylo v textu řečeno, školy musí v případě těchto řešení volit mezi tím, zda se budou žáci a personál cítit v objektu dobře a mezi tím, jak tvrdá bezpečnostní opatření zavedou. Výsledkem je pak vždy kompromis, a takové řešení má vždy slabiny, které může agresor překonat. Proto by mělo

být cílem každého zodpovědného pracovníka to, aby každá škola disponovala souborem na sebe navazujících opatření, které v konečném důsledku mohou znamenat úspěšné řešení problému. Počínaje znalostí legislativy, teoretickým osvojením si postupů, implementací prvků objektové a fyzické bezpečnosti až po periodické nácviky chování v mimořádných situacích.

Prvními otázkami v řízeném rozhovoru byla v praxi potvrzena velmi dobrá znalost legislativních norem, kdy všichni oslovení znali vyjmenované nejdůležitější dokumenty. Zároveň bylo však zjištěno, že obsah těchto metodik a doporučení znají oslovení výhradně ze školení uspořádaného zřizovatelem pro všechny ředitele a jejich zástupce. Na tomto školení odborný zástupce specializované bezpečnostní firmy vytyčil nejdůležitější okruhy problému takovým způsobem, že si to oslovení zapamatovali a začali se jimi řídit.

Většina oslovených se shodla na tom, že o existenci metodických materiálů byli informováni až zřizovatelem, nikoliv zástupci ministerstev, které je vydaly. To už tak pozitivní zjištění není. Na druhou stranu je nutné uvést, že aktivní činnost směrem k zřízeným organizacím provedl zřizovatel až po upozornění Ministerstva vnitra, že se jejich metodikou dle zjištění nikdo neřídí. Faktem zůstává, že zřizovatel po tomto upozornění přijal velmi aktivní postoj a nedostatky odstranil tím, že vytvořil vedením škol možnost k rychlému zorientování v problematice.

Za závažné zjištění je třeba považovat (až na výjimky) neprovedení bezpečnostního auditu. Přitom toto není nijak výrazně technicky ani administrativně či finančně náročné a jedná se o zásadní dokument, který by vedení školy poskytl aktuální a pravdivý obraz o úrovni bezpečnosti v objektu s návrhy možných řešení.

Další okruh otázek poskytl odpovědi o úrovni fyzického a objektové zabezpečení v daném zařízení. Bylo zjištěno a následně potvrzeno, že byla v minulosti věnována velká snaha k zavedení systému řízeného vstupu do školních budov, a to s pozitivním výsledkem. Pouze v jednom případě byla vstupní kontrola ponechána pouze na osobě vrátného, což není možné považovat za dostatečné vzhledem k velkému množství žáků a je třeba toto opatření kombinovat s některým ze systémů elektronické kontroly vstupu. Bylo také zjištěno, že u škol, které sídlí v několika objektech, byla přijata taková procesní opatření, která vedla k eliminaci rizika průniku neoprávněné osoby do budovy (např. uzamčení budovy a organizovaný vstup s pedagogem atd.).

Na druhou stranu byly v oblasti fyzické bezpečnosti zjištěny závažné nedostatky, např. v nastavení instalovaných turniketů, které by v případě vyhlášení evakuace nefungovaly správně a mohlo by dojít k značnému zpoždění, což je nepřijatelné. Rovněž instalované mříže na oknech by měly být nahrazeny bezpečnostními fóliemi, aby existovala možnost improvizovaného úniku zevnitř ohroženého prostoru.

Pouze v jednom případě byla použita možnost zavedení tzv. panického tlačítka. Jedná se o vynikající možnost spuštění zařízení k rychlému předání automatické, předem smluvené zprávy pro všechny osoby v budově. Nedostatkem v tomto konkrétním případě je, že tato možnost existuje pouze z pozice ředitele. Ideálním stavem je distribuce tohoto přenosného tlačítka minimálně ještě na pracoviště vrátného.

Bylo zjištěno, že školy nevyužily možnost napojení na Pult centralizované ochrany Městské policie Praha alespoň v případech, kdy mají nainstalovaný elektronický zabezpečovací systém (ostraha majetku především v mimopracovní době). Vhodná pro případ mimořádné události by byla instalace tzv. panik tlačítka na pracoviště vrátného, který by měl možnost okamžitého přivolání pomoci v nouzi.

Tristní situace se týkala především zjištění v oblasti objektové bezpečnosti, konkrétně vnitřních kamerových systémů. Zcela chybějící či nedostatečné rozsahem, morálně a technicky zastaralé s absencí pořizování záznamů, byly zjištěny ve všech případech.

Naopak mezi opatření ke zvýšení fyzické bezpečnosti, které bylo zavedeno téměř ve všech školách, patří možnost uzamčení třídy, ve které probíhá výuka. Pedagog má tak možnost rychlého vytvoření fyzické překážky, která buď poskytne více času pro improvizovaný útěk oknem, nebo může v útočnickovi dokonce vyvolat dojem, že je tato konkrétní třída neobsazená a zachránit život či zdraví všem v místnosti.

S oblastí technických prostředků zabezpečení úzce souvisí oblast finančního krytí nutných investic. Jednoznačně lepší pozici mají školy, které disponují možnostmi dalších příjmů, buď z vlastního podnikání, či alespoň pronájmu. Větší investiční akce typu vnitřního kamerového systému jako problematickou z hlediska finančního zajištění hodnotili shodně všichni dotázaní. Nikdo z oslovených nečeká, že by tuto nevyhovující situaci v budoucnu vyřešil z dotačního programu Ministerstva vnitra na ochranu měkkých cílů, naopak jedinou reálnou možnost spatřují v nalezení shody na potřebě investiční akce se zřizovatelem.

K oblasti prevence byly odpovědi na okruh otázek již pozitivnější. V úvodu bylo uvedeno, že se dostalo všem ředitelům praktického školení k mimořádné události útoku aktivního útočníka. Všichni oslovení deklarovali, že získané vědomosti předali, většinou formou interní porady svým podřízeným. Jistě vhodnější formu předání informací, tedy zajištění stejného typu školení pro zaměstnance školy, jaký absolvovali sami, zajistila pouze menšina dotázaných. Všichni se naopak shodli na potřebě praktického nácviku, organizovaného profesionály a určeného pouze pro zaměstnance, nikoliv žáky. Zde by všichni oslovení přivítali, kdyby takovýto druh školení zorganizoval/zajistil zřizovatel.

Všichni oslovení nějakým způsobem zajistili v nezbytné, doporučené formě informování žáků. A to jak by se měli v případě mimořádné situace chovat, tak zejména v oblasti předcházení této situaci včasným upozorněním na rizikové, podezřelé chování spolužáka. Formy předání takového upozornění se liší dle možností školy a nastavení vnitřních procesů a bylo vesměs správné. Je zřejmé, že prevenci je obecně věnována na všech zkoumaných školách velká pozornost. Lze uvést, že na školách typu odborných učilišť a také v lokalitách se zvýšenou mírou kriminality patrně vyšší než jinde.

Důležité doporučení domluvit si interně skrytý signál informující o hrozícím nebezpečí, jehož pravý význam poznají pouze zasvěcení, záměrně ignorují pouze v jedné instituci. Vysvětlení, že by se při velkém množství domluvených signálů mohli zúčastnění zachovat zcela opačně než je pro tuto situaci nutné, nelze považovat za opodstatněné, protože tato mimořádná událost je pravděpodobně jediná, u které je s ohledem na ochranu lidských životů taktické použít legendované oznámení. I ve škole, která není vybavena školním rozhlasem, dokázali vymyslet improvizovaný bleskový způsob předání legendované zprávy, což je velmi pozitivní zjištění.

Jistě překvapujícím zjištěním na poli prevence byla skutečnost, že ani jeden z oslovených žádným způsobem nespolupracuje s pracovníky oddělení prevence Policie České republiky. Opačné zjištění se týkalo preventistů z Městské policie Praha, u kterých byl jejich přístup hodnocen více než kladně. Následně byla proto na popud oslovených ověřena možnost rozšíření jejich přednášky o doporučení týkající se mimořádné události útoku aktivního útočníka.

Za příslib do budoucna týkající se pravidelného zlepšování současné, ne vždy optimální situace, lze považovat mnohdy rozpačité odpovědi na otázku, zda považují jimi řízenou

školu za bezpečnou. Častější odpovědí bylo sice ano, ale všichni oslovení ihned dodali několik námětů pro zlepšení, které mají v plánu prosadit v nejbližší budoucnosti, z pravidla do jednoho až dvou roků.

6.3 Shrnutí

Níže uvedená tabulka je určena k tomu, aby bylo možno rychlým a přehledným způsobem porovnat a zhodnotit míru zavedení preventivně bezpečnostních opatření ve zkoumaných školách.

Tabulka bodů zájmu – sledovaných kritických bodů s vypovídající hodnotou o stavu připravenosti konkrétního školského zařízení na mimořádnou událost útoku aktivního útočníka.

Tabulka 7 Shrnutí bodu zájmu

	SOŠ Čakovice	VOŠ Podskalská	OA Resslova	Gymnázium Mezi Školami	SŠ Poděbradská
Znalost základních norem a doporučení	+	+	+	+	+
Provedení 1.doporučení – bezpečnostní audit	+	–	+	–	+
Funkční vrátnice	+	+	+	-	+
Školní rozhlas	+	-	+	+	+
Uspořádání objektu aby	-	+	-	+	+

umožňovalo efektivní evakuaci					
Uspořádání objektu aby umožňovalo efektivní ukrytí	+	+	+	+	-
Existence domluveného signálu o MU	+	+	-	-	+
CCTV	+	-	+	+	+
Napojení EZS na PCO	-	-	+	+	+
Existence PANIK tlačítka	+	-	-	-	-
Spolupráce s PČR (MP) na prevenci	+	+	+	+	+
Odborné školení zaměstnanců (MU útok aktivního útočníka)	+	-	-	+	+
Pravidelné školení zaměstnanců (MU útok	+	-	-	+	+

aktivního útočníka)					
Seznámení žáků s problematikou v doporučeném rozsahu	+	+	+	+	+
Provedení praktického nácviku řešení MU útoku aktivního útočníka	-	-	-	-	-
Existence plánu dalších opatření	+	+	+	+	+

Zdroj: Vlastní výzkum

Výzkumná otázka „Zda jsou školská zařízení připravena na mimořádnou událost útoku aktivního střelce“ byla zodpovězena.

Z výsledků vyplývá, že všechna zkoumaná školská zahájila a postupují v implementaci pravidel bezpečnosti, která dokládají jejich zvyšující se připravenost na mimořádnou událost útoku aktivního útočníka. Jako nejdůležitější se v tuto chvíli jeví pokračovat v nastartovaném procesu a systém bezpečnosti neustále zdokonalovat.

7 Závěr

Diplomová práce byla rozdělena na dvě části, z nichž první je zaměřena na teoretickou stránku připravenosti škol a školských zařízení na způsoby řešení mimořádné události s účastí aktivního střelce, druhá pak popisuje výsledky praktického zkoumání v oblasti této problematiky.

V první části práce byl tedy proveden detailní rozbor mimořádné události aktivního útočníka s přihlédnutím ke všem možným aspektům útoku. Tomuto předcházela analýza současného legislativního stavu pro danou bezpečnostní problematiku, seřazená podle právní síly a z pozice práva možností legální a účinné reakce účastníků na vznik mimořádné události. Byly zde vyhodnoceny již vypracované metodiky doporučeného řešení dané problematiky ze strany nejvyšších státních autorit, tedy dotčených ministerstev.

Jak je výše uvedeno, ve druhé, praktické části práce, jsou podrobně analyzovány výsledky zjištěného stavu připravenosti na mimořádnou situaci v konkrétních školách. Na základě této analýzy je provedeno vyhodnocení celkového stavu připravenosti či nepřipravenosti škol a zodpovězení otázek na téma, jaké jsou příčiny tohoto stavu.

Předkládaná diplomová práce měla za cíl: zjistit „*Zda jsou školská zařízení připravena na mimořádnou událost útoku aktivního střelce*“. Tento cíl byl splněn.

Na úplný závěr je třeba upozornit na důležitou okolnost, zjištění několika důležitých doporučení pro orgán zřizovatele:

- zřizovatel by měl nejdříve zajistit pro všechna školská zařízení vypracování bezpečnostních auditů, ze kterých vyplynou doporučení, jejichž splnění by měl požadovat v domluveném harmonogramu. Procesní a finančně nenáročné ihned, dražší v naplánovaném delším horizontu;
- zřizovatel by měl dohlížet na kvalitu školitelů, protože není v silách ozbrojených sborů zajistit v adekvátním čase a kvalitě potřebná odborná školení a
- po této metodické, odborné i finanční pomoci ze strany zřizovatele, jednoznačně směřovat odpovědnost za zajištění bezpečnosti, na ředitele školského zařízení.

8 Seznam literatury

Active Shooter Resources, *Federal Bureau of investigation* [online]. [cit. 2018-07-27]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/about/partnerships/office-of-partner-engagement/active-shooter-resources>

Active Shooter, 2013. *Alice training institute* [online]. 2013 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.alicetraining.com/active-shooter/>

Allert active shooter data [online], [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://activeshooterdata.org/the-shooter.html>

ASIS CZ, 2014. Bezpečnost ve školách - jak dál? Řešení existuje. *Security magazin* [online]. 10.12.2014 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/kalendar-akci/bezpecnost-ve-skolach-jak-dal-reseni-existuje-1404043448.html>

BÁRTA, Miroslav, Martin KOVÁŘ a Otakar FOLTÝN, 2016. *Na rozhraní: Krize a proměny současného světa*. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7429-357-3. [cit. 2018-07-26].

BETBEZE, Craig C., 2018. Status Update on Louisiana School Threats and Warning from Law Enforcement Officials. *Federal Bureau of Investigation* [online]. 12. 3. 2018 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/contact-us/field-offices/neworleans/news/press-releases/status-update-on-louisiana-school-threats-and-warning-from-law-enforcement-officials>

BLAIR, John P., 2013. *Active shooter events and response*. Boca Raton. ISBN 978-146-6512-290.

ČSI, 2017. Tematická zpráva Bezpečnost ve školách a školských zařízeních. *Česká školní inspekce ČR* [online]. 5.12.2014 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-Bezpecnost-ve-skolach-a-skolskych>

ČSN 73 4400: Prevence kriminality řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení, 2016. Praha.

ČTK, 2018. Trump trvá na svém návrhu ozbrojit část učitelů. *České noviny*. Česká tisková kancelář, 2018, 1. ISSN 1213-5003. Dostupné také z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/trump-trva-na-svem-navrhu-ozbrojit-cast-ucitelu/1589823>

DANDOVÁ, Eva, 2008. *Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách*. Praha: ASPI. Řízení školy (ASPI). ISBN 978-80-7357-373-7.

Defending armed attacks: Introduction: A word from eyal, 2018. *Krav Maga video training system* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.maxkravmaga.com/video/defending-armed-attacks-introduction-a-word-from-eyal>

DOSS, Kevin a Charles SHEPHERD, 2015. *Active Shooter: Preparing for and Responding to a Growing Threat*. Oxford. ISBN 978-012-802784-4.

DURKOVICH, Caitlin, 2015. Planning and Response to an Active Shooter: An Interagency Security Committee Policy and Best Practices Guide. *The Department of Homeland Security* [online]. 2015 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/isc-planning-response-active-shooter-guide-non-fouo-nov-2015-508.pdf>

Emergency information: Active shooter, *The Universty of Alabama in Huntsvill* [online]. [cit. 2018-07-27]. Dostupné z: <https://www.uah.edu/emergency/procedures/armed-assailant>

Guns Out of Control: the continuing threat of small arms, 2006. *Central Intelligence Agency* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: https://www.cia.gov/library/abbottabad-compound/CF/CFC7D14A22D0D7F9C8CCE6CEF14C6F85_Small-Arms-IRIN-In-Depth.pdf

Health and safety for school children, 2015. *Government Digital Service* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/health-safety-school-children>

Health and safety checklist for classrooms, 2015. *Health and Safety Executive* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.hse.gov.uk/risk/classroom-checklist.htm>

Characteristics of an Active Shooter, 2016. *Tennessee Tech* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.tntech.edu/police/dealing-with-an-active-shooter-situation/characteristics-of-an-active-shooter>

JENERÁLOVÁ, Bohumila, Květoslava SKALSKÁ, Zdeněk RÁŽ, Vladimír VONÁSEK a Pavel LUKEŠ, Bezpečnost a ochrana zdraví dětí a žáků ve školách: Ví vaše škola a její zřizovatel o změnách v této oblasti?. *Učitelství noviny*. 2006(14-15), 1-27.

KALVACH, Zdeněk, 2014. Bezpečnost škol po útoku ve Žďáru nad Sázavou. *Security magazín* [online]. 23.10.2014 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.securitymagazin.cz/zpravy/bezpecnost-skol-po-utoku-ve-zdaru-nad-sazavou-1404043287.html>

KALVACH, Zdeněk, 2016. *Základy ochrany měkkých cílů: Metodika*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky.

Keeping children safe in education: Information for all school and college staff, 2014. *DEPARTMENT FOR EDUCATION* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/keeping-children-safe-in-education—2>

Keeping kids safe from fire: The U.S.FireAdministration: Workingfor a fire -safe America., 2016. *US Fire Administration* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://www.usfa.fema.gov/prevention/outreach/children.html> ISBN 00585-2014.

Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020, 2017. Ministerstvo vnitra ČR. Dostupné také z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-koncepci-ochrany-mekkych-cilu-pro-roky-2017-2020.aspx>

List of attacks related to primary schools, 2018. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 26. 7. 2018 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_attacks_related_to_primary_schools

Mapa kriminality [online], 2012. Projekt Otevřené společnosti, o.p.s [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/#mapa>

MŠMT, 2015a. Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti. Praha, 5 s. Dostupné také z: www.msmt.cz/file/34795_1_1/.

MŠMT, 2015b. *MŠMT připravilo fond k zajištění bezpečnosti na školách* [online]. Praha [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-pripravilo-fond-k-zajisteni-bezpecnosti-na-skolach>

Podpora zabezpečení škol a školských zařízení: dotační program MŠMT č. j.: MŠMT-2157/2015-1, Oznámení o schválení projektů, 2018. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 30. 6. 2015c [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/35316/>

Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů: Dodatek k učebním dokumentům pro základní školy, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy - Ochrana člověka za mimořádných událostí, 2003. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 4. 3. 2003 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/pokyn-msmt-k-zacleneni-tematiky-ochrany-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-do-vzdelavacich-programu-a-dodatek-k-ucebnim-dokumentum-pro-zakladni-skoly-stredni-skoly-specialni-skoly-a-vyssi-odborne-skoly-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-1>

Rejstřík škol a školských zařízení, 2018. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <https://profa.uiv.cz/rejskol/>

Risk management series: Design guide for improving school safety in earthquakes, floods, and high winds, 2004. *Department of Homeland Security* [online]. 2004 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: https://www.fema.gov/pdf/plan/prevent/rms/424/fema424_cvr-toc.pdf

ROMANĚNKO, Jan, 2006. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školské praxi*. Karviná: Paris. ISBN 80-903-8170-7.

ŠVEHLOVÁ BULLOVÁ, Veronika a Jiří MATZNER, 2018. Policie České republiky – KŘP Jihočeského kraje "Ozbrojený útočník" - pilotní projekt prevence útoku ve školním prostředí. *Policie ČR* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z:

<http://www.policie.cz/clanek/ozbrojeny-utocnik-pilotni-projekt-prevence-utoku-ve-skolnim-prostredi.aspx>

Terorismus: Násilí [online], 2018. Praha: Wikipedie, Otevřená encyklopedie [cit. 2018-08-03]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Terrorismus>

TRUMP, Ken, 2018. FBI failed investigate Florida school shooter tip; "See something, say something - AND DO SOMETHING" should be new fed mantra. *National school safety and security services* [online]. 17. 2. 2018 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.schoolsecurity.org/2018/02/fbi-failed-investigate-florida-school-shooter-see-something-say-something-something-new-fed-mantra/>

Usnesení Vlády České republiky ze dne 27. července 2016 č. 711: o Protiteroristickém balíčku, 2016. Dostupné také z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAACUK2KRC>

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky, 1993. In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 1993, 1/1993.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.: Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky, 1998. In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 1998, 39/1998.

Vyhláška č. 263/2007 Sb.: Vyhláška, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí, In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 2007, 86/2007.

Vyhláška č. 380/2002 Sb.: Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, 2002. In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 2002, 133/2002.

Vyhláška č. 72/2005 Sb.: Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 2005, 20/2005.

Zákon č. 40/2009 Sb.: Zákon trestní zákoník, 2009. In: *Sbírka Zákonů ČR*. Praha, ročník 2009, 11/2009.

Zákon č. 239/2000 Sb.: Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 2000, 73/2000.

Zákon č. 240/2000 Sb.: Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 2000, 73/2000.

Zákon č. 262/2006 Sb.: Zákon zákoník práce, In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 2006, 84/2006.

Zákon č. 273/2008 Sb.: Zákon o Policii České republiky, In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha, ročník 2008, 91/2008.

Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), In: *Sbírka zákonů ČR*. ročník 2004, 190/2004.

9 Seznam zkratek

ACS – systém kontroly vstupu

CCTV – vnitřní kamerový systém

EZS – elektrický zabezpečovací systém

FBI – federální úřad pro vyšetřování (Spojené státy americké)

MP Praha – Městská policie Praha

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

MV – Ministerstvo vnitra

PCO – Pult centralizované ochrany

PČR – Policie České republiky

STPI – Soft Targets Protection Institute, z.ú.

10 Seznam tabulek a obrázků

Tabulka 1 Strukturovaný rozhovor - otázky	55
Tabulka 2 Strukturovaný rozhovor SOŠ a SOU Praha.....	60
Tabulka 3 Strukturovaný rozhovor VOŠ, SPŠ a SOŠ	677
Tabulka 4 Strukturovaný rozhovor OA dr. Beneše	75
Tabulka 5 Strukturovaný rozhovor Gymnázium Praha	83
Tabulka 6 Strukturovaný rozhovor SŠ Praha	90
Tabulka 7 Shrnutí bodu zájmů.....	111
Obrázek 1 Bezpečnost školských zařízení.....	27
Obrázek 2 Geografické umístění objektu	60
Obrázek 3 Vchod do objektu	60
Obrázek 4 Přístupová cesta k objektu Zdroj: Vlastní výzkum 2	60
Obrázek 5 Geografické umístění objektu	66
Obrázek 6 Přístupová cesta k objektu.....	66
Obrázek 7 Vchod do objektu	66
Obrázek 8 Geografické umístění objektu	74
Obrázek 9 Vchod do objektu	74
Obrázek 10 Geografické umístění objektu	82
Obrázek 11 Přístupová cesta k objektu.....	82
Obrázek 12 Atrium objektu	82
Obrázek 13 Geografické umístění objektu	90
Obrázek 14 Přístupová cesta k objektu.....	90
Obrázek 15 Vchod do objektu	90